

Správa o výsledkoch

kontrolnej činnosti Najvyššieho
kontrolného úradu Slovenskej republiky
za rok 2018

NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Bratislava marec 2019

Obsah

1 NKÚ SR - moderný a transparentný úrad verejnej správy	8
1.1 Poslanie NKÚ SR	8
1.2 Princíp otvorenosti a transparentnosti v činnosti NKÚ SR	11
1.3 Občan a kontrola	14
1.4 Zamestnanci NKÚ SR a ich vzdelávanie	17
1.5 Hospodárenie úradu	17
1.6 Medzinárodná spolupráca	18
2 Plánovanie kontrolnej činnosti NKÚ	20
2.1 Kontrolná činnosť NKÚ SR v číslach	24
3 Rozpočtový proces v stanoviskách a kontrolných akciách	28
3.1 Slabé stránky rozpočtového procesu a jeho riziká	28
3.2 Príjmová a výdavková politika	33
3.3 Európske fondy a prostriedky zo zahraničia - doterajšie čerpanie a navrhované zmeny predstavujú vážne riziko rozpočtov verejnej správy	37
4 Najdôležitejšie kontrolné zistenia roku 2018	42
4.1 Riadenie výziev a vyzvaní – stále sú rezervy pri hodnotení žiadostí	43
4.2 Hospodárenie rozpočtových a príspevkových organizácií, štátnych podnikov a akciových spoločností naďalej nedosahuje potrebnú kvalitu	44
5 Klúčom k efektívnosti je plnenie cieľov nastavených politík a programov a dodržiavanie zákonov	62
5.1 Pripravenosť Slovenska na plnenie cieľov udržateľného rozvoja nie je dostatočná a je v časovej tiesni	63
5.2 Environmentálna udržateľnosť v kontrole verejných politík	64
5.2.1 Protipovodňová ochrana občanov a ich majetku je finančne poddimenzovaná	64
5.2.2 Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu – riziko plnenia cieľov hlavne v menších obciach	68
5.2.3 Regulácia v elektroenergetike	70
5.2.4 Obnova a modernizácia verejného osvetlenia miest a obcí	71
5.2.5 Realizácia politík lesného hospodárstva v štátnych a mestských a obecných lesoch	72
5.2.6 Živočíšna výroba	78
5.3 Sociálna politika v kontrole NKÚ SR	80
5.3.1 Sociálne služby pre seniorov sú stále viac potrebné	80
5.4 Ako SR plní záväzky voči NATO	81
5.5 Informatizácia verejnej správy – Achillova päta spoločnosti	84
5.5.1 Ambiciózná Národná koncepcia informatizácie VS	84
5.5.2 Elektronické zdravotníctvo nie je stále plne funkčné	84
5.5.3 Informačný systém dátového centra obcí nevyužívajú všetky obce	87
5.6 Podnikateľské prostredie – každé zjednodušenie administratívnej náročnosti je pozitívne	89
5.7 Predbežné štúdie – cesta ku kvalitnejšiemu výberu tém na kontrolu a ich výkonu	89
Prílohy	92

Zoznam používaných skratiek

DPH	daň z pridanej hodnoty
EK	Európska Komisia
EÚ	Európska únia
EUROSAI	Európska organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií
HDP	hrubý domáci produkt
INTOSAI	Medzinárodná organizácia najvyšších kontrolných inštitúcií
IS	informačné systémy
IS VS	informačné systémy verejnej správy
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKI	najvyššie kontrolné inštitúcie
NKIVS	Národná koncepcia informatizácie verejnej správy
NKÚ SR, NKÚ	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
OP	Operačný program
OP KŽP	Operačný program Kvalita životného prostredia
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
RVS	rozpočet verejnej správy
SR	Slovenská republika
ŠR	štátny rozpočet
ÚRSO	Úrad pre reguláciu sieťových odvetví
VPS	Všeobecná pokladničná správa
VS	verejná správa
VÚC	Vyšší územný celok
ŽoNFP	žiadosť o nenávratný finančný príspevok

Úvod

Vážené panie poslankyne, vážení páni poslanci,
vážení čitatelia,

každoročnou povinnosťou NKÚ SR je sumarizovať výsledky svojej kontrolnej činnosti a predkladať ich NR SR. Predkladaná správa dáva obraz o tom, ako si úrad plní svoje hlavné poslanie. Nie je iba výpočtom negatívnych zistení; úlohou kontroly je poukázať aj na dobrú prax a poskytnúť tak návod ostatným, aby hospodárne, efektívne a účelne využívali svoje zdroje a plnili svoje úlohy. Informácií o dobrej praxi je však stále málo na to, aby bolo možné urobiť závery o výraznom pokroku v budovaní efektívnej verejnej správy, ktorá má nielen hospodáriť v súlade so zákonom, ale používané prostriedky majú zabezpečovať aj udržateľný rozvoj. Kontrola vykonaná v roku 2018 opäť priniesla dôkazy o tom, že je stále veľký priestor pre lepšie výsledky v hospodárení organizácií verejnej správy a efektívnejšie a účelnejšie plnenie strategických a operatívnych cieľov rozvoja jednotlivých rezortov a spoločnosti ako celku.

V tejto súvislosti chcem zdôrazniť, že kontrola spoločensky žiaduceho využívania verejných zdrojov nie je iba v kompetencii NKÚ SR. Za dvadsaťpäť rokov budovania verejnej správy sa zameranie a právomoci kontroly rozložili do viacerých úrovní. V prvých rokoch významnú úlohu v kontrole štátnej správy mal zákon 10/1996 Z. z., ktorý je podľa názoru NKÚ SR už pre efektívnu vnútornú kontrolu nepostačujúci. V organizáciách verejnej správy je dnes základom vnútornej kontroly finančná kontrola a v prípade správcov kapitol štátneho rozpočtu aj vnútorný audit. Práve tieto formy internej kontroly sú podstatnými nástrojmi riadenia v jednotlivých subjektoch verejnej správy a majú slúžiť na to, aby verejné zdroje boli použité v súlade so zákonom. Poznatky NKÚ SR však svedčia o tom, že kontrola ako nástroj riadenia nie je využívaná dostatočne, nezameriava sa na podstatné riziká, ale viac sa venuje formálnym stránkam nakladania s finančnými prostriedkami a majetkom; tá podstatnejšia kontrolórska otázka znie: boli prostriedky vynaložené hospodárne, efektívne a účelne?

Za mimoriadne vážny problém považuje NKÚ SR nevyužitie potenciálu vnútorného auditu jednotlivými správcami kapitol. Vnútorný audit dnes v rozhodujúcej miere slúži strednému manažmentu na odstraňovanie formálnych nedostatkov a menej vedeniu ministerstiev. Takýto stav nie je spôsobený nedostatočnou kvalitou vnútorných audítorov, ale zrejme nízkym záujmom kompetentných využiť audit na kontrolu činností a procesov, ktoré sú spojené s rozhodujúcim objemom používaných zdrojov. Práve vnútorný audit je významný nástroj riadenia a má slúžiť vedeniu organizácie, aby sa zameril na podstatné oblasti ich

činnosti a získavať uistenia, že v nich nie sú vážne problémy spojené s využívaním finančných prostriedkov a majetku, ako aj v plnení ich poslania.

Takmer každá kontrola NKÚ SR dokumentuje problémy a nedostatky, ktoré by pri fungujúcom systéme vnútornej kontroly nemohli vzniknúť. Dôsledky nedostatočnej vnútornej kvality v jednotlivých kontrolovaných subjektoch nútia NKÚ SR venovať sa aj naďalej elementárnym otázkam dodržiavania rozpočtových pravidiel a zákonov spojených s využívaním verejných zdrojov. Takúto kontrolu vykonávame a budeme vykonávať aj napriek tomu že poslaním najvyššej národnej autority v oblasti externej kontroly je predovšetkým zistiť, ako hospodárne, efektívne a účelne sa plnia ciele jednotlivých verejných politik a o ich stave informovať NR SR ako orgán, ktorému je NKÚ SR povinný tieto poznatky objektívne a nezaujatito poskytnúť.

Už viackrát som uviedol, že kontrola je organickou súčasťou riadenia a týka sa to nielen subjektov súkromného sektora, ale aj verejného. Želám si, aby výsledky kontrolnej činnosti NKÚ SR neboli považované len za pranierovanie zodpovedných orgánov, organizácií a ich manažmentu, ale najmä – a to predovšetkým – aby využívanie národných a európskych zdrojov bolo nielen v súlade so zákonom, ale aby boli použité na správne veci a správnym spôsobom.

Karol Mitrik,
predseda NKÚ SR

1 NKÚ SR - moderný a transparentný úrad verejnej správy

1.1 Poslanie NKÚ SR

Mnohé štátne inštitúcie, vrátane Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky, si v priebehu roka 2018 pripomínali 25. výročie ich vzniku. Úrad začal oficiálne pôsobiť od 1. apríla 1993 a výročie svojej štvrt' storočnice využil na usporiadanie viacerých domácich a medzinárodných odborných podujatí. V rámci ich programu prezentoval svoje postavenie a úlohy, ktoré v zmysle ústavy a zákona plní ako najvyššia externá autorita v oblasti kontroly v našej spoločnosti. Pod záštitou predsedu vlády SR úrad zorganizoval konferenciu „Kontrola – zrkadlo úspešnosti“, ktorej sa zúčastnili dve stovky domácich a zahraničných hostí. Workshop „Kontrola – tvárou k verejnosti“ bol zase tematicky určený pre partnerov, s ktorými má NKÚ SR uzatvorené memorandum o spolupráci. Galaprogram pod názvom „Kontrolný úrad – moderná otvorená inštitúcia“

Fotka: Príhovor predsedu úradu K. Mitríka počas slávnostného galaprogramu k 25. výročiu NKÚ SR

organizovaný pod záštitou predsedu Národnej rady SR, bol miestom pre ocenenie najlepších zamestnancov úradu, ale aj inštitúcií, ktoré spoločne s kontrolným úradom pomáhajú lepšej správe vecí verejných.

Tieto podujatia opätovne potvrdili, že zákon o NKÚ SR z roku 1993 a jeho novelizácie dali **úradu široký mandát pre kontrolu verejných zdrojov a vytvoril zásadné podmienky nezávislosti NKÚ SR**, ktorá sa prejavuje najmä v jeho plánovaní, príprave a realizácii kontrolnej činnosti. Táto činnosť nie je ovplyvňovaná zákonodarnou, výkonnou a ani súdnou mocou. Aj keď NR SR svojim uznesením môže uložiť NKÚ SR povinnosť vykonať konkrétnu kontrolu, jej realizácia je plne v kompetencii úradu. Okrem inštitucionálnej nezávislosti má NKÚ SR aj finančnú nezávislosť od výkonnej moci štátu. Rozpočet NKÚ SR schvaľuje na návrh predsedu parlamentného výboru pre financie a rozpočet a ako súčasť rozpočtu verejnej správy ho schvaľuje NR SR.

Poslanie NKÚ SR v spoločnosti býva však často chápané veľmi zúžene, alebo naopak, veľmi široko. Svedčia o tom mnohé reakcie kontrolovaných subjektov, keď podľa ich názoru viaceré aspekty ich činnosti nemôžu byť predmetom kontroly najvyššej kontrolnej inštitúcie, resp. informácie, ktoré požadujeme sú obchodným či daňovým tajomstvom. Na druhej strane sa občania často obracajú na NKÚ SR s problémami, ktoré spadajú do kompetencie iných orgánov štátu a samosprávy. Za poslanie úradu sa tak často považuje kontrolná činnosť zameraná predovšetkým na hospodárenie a dodržiavanie zákonov spojených s hospodárskou činnosťou jednotlivých organizácií a riadiacou činnosťou ich manažmentu.

Poslanie NKÚ SR je však oveľa širšie. Jednotlivé kontrolované subjekty sú v prvom rade subjekty realizácie verejných politík, čo znamená, že sú zriadené preto, aby svojou činnosťou, s ktorou je spojené využívanie verejných zdrojov, zabezpečovali plnenie cieľov týchto politík. **Poslanie NKÚ SR je predovšetkým v tom, aby prostredníctvom**

jasných a zrozumiteľných kontrolných záverov poskytovali tvorcom verejných politík odpoveď či a ako, akým spôsobom sa naplňajú tieto ciele. Pritom nejde o kontrolu toho, aké ciele sa v konkrétnej politike stanovujú – to je vecou politickej moci – ale kontrolu zaujíma predovšetkým to, či sa ciele plnia, v čom sú príčiny ich neplnenia a tiež ako hospodárne, efektívne a účelne sa pri naplňaní týchto cieľov vynakladajú verejné zdroje. **Objektívna a spätná väzba o všetkých týchto aspektoch verejných politík je pre NR SR a vládu nevyhnutná.** Nevyhnutná je aj pre všetkých ostatných, ktorí sú v krajine zodpovední za riadenie a kontrolu vynakladania národných a európskych zdrojov.

Znamená to, že výsledky kontroly NKÚ SR nemajú slúžiť iba kontrolovaným subjektom a na to, aby si urobili poriadok v účtovníctve či výkazníctve, alebo zmenili nastavenie procesov, ale najmä parlamentu a vláde. Práve tieto orgány štátu by mali mať záujem využívať poznatky z kontroly na potrebné zmeny v legislatíve, alebo na prijímanie takých opatrení, ktoré zabránia opakovaniu vážnych problémov, na ktoré úrad často aj niekoľko rokov svojimi výstupmi upozorňuje. NKÚ SR preto aj touto správou chce opakovane poukázať na potrebu väčšieho spoločenského záujmu o výsledky kontroly, či už vytvorením samostatného výboru NR SR pre kontrolu, alebo iného spôsobu komunikácie parlamentu s úradom. Keďže hlavným „odberateľom“ výsledkov práce NKÚ SR je v zmysle zákona NR SR, bolo by vhodné uplatňovať aj v našich podmienkach prax z viacerých krajín, keď parlament zaväzuje najvyššiu národnú kontrolnú inštitúciu k vykonaniu systémových kontrol, informácie z ktorých sú dôležité pre riadenie a kontrolu krajiny. Napríklad, Najvyšší kontrolný úrad Poľska až tretinu svojich kontrol vykonáva na základe uznesenia parlamentu. Informácie o výsledkoch kontroly sú však dôležité aj pre širokú odbornú a laickú verejnosť, ktorá týmto spôsobom získava objektívne informácie o fungovaní a spôsobe využívania verejných zdrojov v organizáciách spadajúcich do portfólia kontrolnej činnosti NKÚ SR.

NKÚ SR má **mandát** kontrolovať všetky operácie s verejnými zdrojmi štátneho rozpočtu, rozpočtov samosprávy i európskych fondov. Jeho kompetenciou je aj kontrola subjektov verejného záujmu. Kontrolné zistenia nie sú definované v podobe „výroku“, ale popisom zistení a nedostatkov v dodržiavaní všeobecne záväzných predpisov, hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti pri hospodárení všetkých subjektov verejnej správy.

Mandát nezávislosti umožňuje úradu aj **autonómnou tvorbou plánov kontrolnej činnosti**, a to ako z hľadiska zamerania kontroly, subjektov, typu kontrol i informácií potrebných pre kontrolu. Vzhľadom na široký rozsah mandátu, nie je reálne kontrolovať všetky subjekty v určitej frekvencii. Preto úrad v rámci svojho plánovacieho procesu stanovuje pre daný rok prioritné oblasti kontrolnej činnosti, ktoré sú výsledkom uskutočnenej rizikovej analýzy vybraných oblastí verejných politík.

Kontrolnú činnosť uskutočňuje úrad na základe **ročného plánu kontrolnej činnosti**. Plán definuje, ktoré konkrétne kontrolné akcie sa uskutočnia v danom roku. Definuje aj kontrolórske kapacity potrebné na výkon kontroly a tiež jej časový rámec. Návrh plánu je predmetom rokovania Kolégia, ktoré je poradným orgánom predsedu NKÚ SR, a na základe jeho odporúčania predseda plán schvaľuje. O kontrolných akciách, ktoré sú obsahom plánu, úrad informuje prostredníctvom svojej webovej stránky a tiež prostredníctvom rôznych mediálnych výstupov svojho predsedu.

Výsledky jednotlivých kontrolných akcií NKÚ SR komunikuje v zmysle zákona s dotknutým subjektom formou **protokolu alebo záznamu o výsledku kontroly**. Informácia o najdôležitejších aspektoch kontrolnej akcie pre výbory NR SR, jednotlivých ministrov a širokú verejnosť má podobu **záverečnej správy z kontrolnej akcie**. Najdôležitejšie kontrolné zistenia a podstatné skutočnosti z realizovaných kontrol sú v pravidelných intervaloch zasielané prezidentovi SR, predsedovi NR SR a predsedovi

vlády SR. Účast' predsedu NKÚ SR na rokovaní vlády dáva možnosť, aby o dôležitých kontrolách informoval priamo členov vlády a v prípadnej diskusii vysvetlil najmä význam objektívnych zistení pre nápravu vážnych problémov a nedostatkov a dôležitosť prijatia záverov a opatrení, ktoré úrad navrhuje.

NKÚ SR v rámci svojich kompetencií vykonáva kontrolu v súlade s vymedzenými medzinárodnými štandardmi NKI a platnými právnymi predpismi. Okrem kontroly súladu je úrad kompetentný vykonávať aj kontrolu výkonnosti a finančnú kontrolu. Stále častejšie však úrad využíva možnosť kombinácie uvedených typov kontroly, ktoré umožňujú komplexnejší pohľad na činnosť kontrolovaného subjektu.

Kontrolou súladu preveruje, či kontrolované subjekty vykonávajú svoju činnosť v súlade s právnymi predpismi, skúmajú vecnú a formálnu správnosť kontrolovaných činností v rozsahu predmetu a cieľov kontroly. Stále častejšie však úrad využíva možnosť realizovať **kontrolu výkonnosti**, ktorá slúži na posúdenie účinnosti, hospodárnosti a efektívnosti prostriedkov štátneho rozpočtu, európskych zdrojov alebo majetku štátu, majetku samospráv alebo ich majetkových podielov v iných subjektoch. Tento typ kontroly kladie vysoké nároky na odborné vedomosti a kontrolórske zručnosti. V zmysle medzinárodných štandardov je nevyhnutné, aby pre stanovenie správnych cieľov kontroly, kontrolných postupov a rizík boli vypracované tzv. predbežné štúdie, ktoré sa tak stávajú súčasťou procesu plánovania kontrolnej činnosti.

Finančnú kontrolu využíva NKÚ predovšetkým na overovanie, či informácie ktoré sú uvedené v účtovných závierkach subjektov verejnej správy a záverečné účty správcov kapitol ŠR sú v súlade s právnymi predpismi a správne. Tento typ kontroly slúži NKÚ SR najmä pri formulovaní stanovísk k návrhu štátneho záverečného účtu.

Z vyššie uvedeného vyplýva, že napĺňaním svojho poslania NKÚ SR:

- poskytuje objektívnu spätnú väzbu príslušným tvorcom a subjektom verejných politík o tom, či a ako hospodárne, efektívne a účinne plnia kontrolované subjekty ciele verejných politík, ktoré vyplývajú zo národných stratégií a z medzinárodných záväzkov a dohôd
- prispieva k hospodárnejšiemu, efektívnejšiemu a účelnejšiemu využívaniu verejných zdrojov tým že súčasťou výstupov kontroly sú odporúčania, ktoré slúžia na odstránenie zistených nedostatkov
- iniciuje potrebné korekcie vo verejných politikách, alebo aj zmeny v legislatíve
- zverejňovaním výsledkov kontroly pôsobí preventívne na činnosť ostatných subjektov
- propaguje dobrú prax vo využívaní verejných zdrojov
- plní oznamovaciu povinnosť voči orgánom činným v trestnom konaní alebo ďalším orgánom štátnej správy.

1.2 Princíp otvorenosti a transparentnosti v činnosti NKÚ SR

Napĺňanie poslania NKÚ SR si vyžaduje, aby úrad bol otvorený voči všetkým novým výzvam spojeným s výkonom kontroly. Tieto vyplývajú z náročných podmienok rýchlych spoločensko-ekonomických zmien v národnom i medzinárodnom meradle, pričom je nutné, aby na ne reagoval adekvátnym spôsobom kontroly. Hlavným imperatívom kontrolnej činnosti NKÚ SR sa tak stáva otázka jej kvality. V roku 2018 preto úrad podstúpil **hodnotenie kvality**

s využitím medzinárodnej metodiky samohodnotenia PMF (**P**erformance **M**easurement **F**ramework), ktorá je zameraná na **meranie výkonnosti dotknutej inštitúcie vo všetkých oblastiach jej činnosti**. Proces hodnotenia trval 10 mesiacov a bol ukončený v lete 2018 vypracovaním hodnotiacej správy. Na príprave správy pracoval tím vnútorných odborných hodnotiteľov a do procesu hodnotenia boli zapojení aj špecialisti z českého Najvyššieho kontrolného úradu, ktorí monitorovali všetky kroky samohodnotenia. Svojimi skúsenosťami a odporúčaniami prispeli významnou mierou k tomu, že sa výsledky stali vhodným základom pre ďalšie skvalitnenie činnosti NKÚ SR v ďalších rokoch.

Rámec merania výkonnosti prostredníctvom metodiky PMF je veľmi široký a týka sa všetkých oblastí ich činnosti. Nejde teda len o kontrolnú činnosť, ale aj o oblasti, ktoré hlavnú činnosť podporujú a ovplyvňujú. Rámec merania výkonnosti, ktorý bol uplatnený aj pri hodnotení NKÚ SR, názorne dokumentuje nasledovná schéma: **(Schéma č. 1)**

Samohodnotenie poukázalo na silné stránky úradu (napr. mandát a nezávislosť, vonkajšia komunikácia), ale aj **na oblasti, ktoré je potrebné v budúcnosti zlepšovať a inovovať**, ak chce NKÚ SR plniť svoje poslanie v stále náročnejšom prostredí výkonu kontroly. Bol pripravený akčný plán zmien v oblastiach identifikovaných ako vhodné pre efektívnejšie nastavenie procesov v jednotlivých hodnotených oblastiach a vyššiu kvalitu ich výstupov. Ide napríklad o oblasť ďalšieho profesionálneho vzdelávania potrebného pre kvalitný výkon všetkých typov kontroly, ale aj oblasť strategického a ročného plánovania založeného na vyššej úrovni identifikácie rizík v naskladaní s verejnými zdrojmi.

Tým, že sa NKÚ SR podrobil procesu samohodnotenia a jeho výsledky overovali kolegovia z inej kontrolnej inštitúcie, preukázal, že sa usiluje byť otvoreným, transparentným subjektom slovenskej verejnej správy, ktorý má

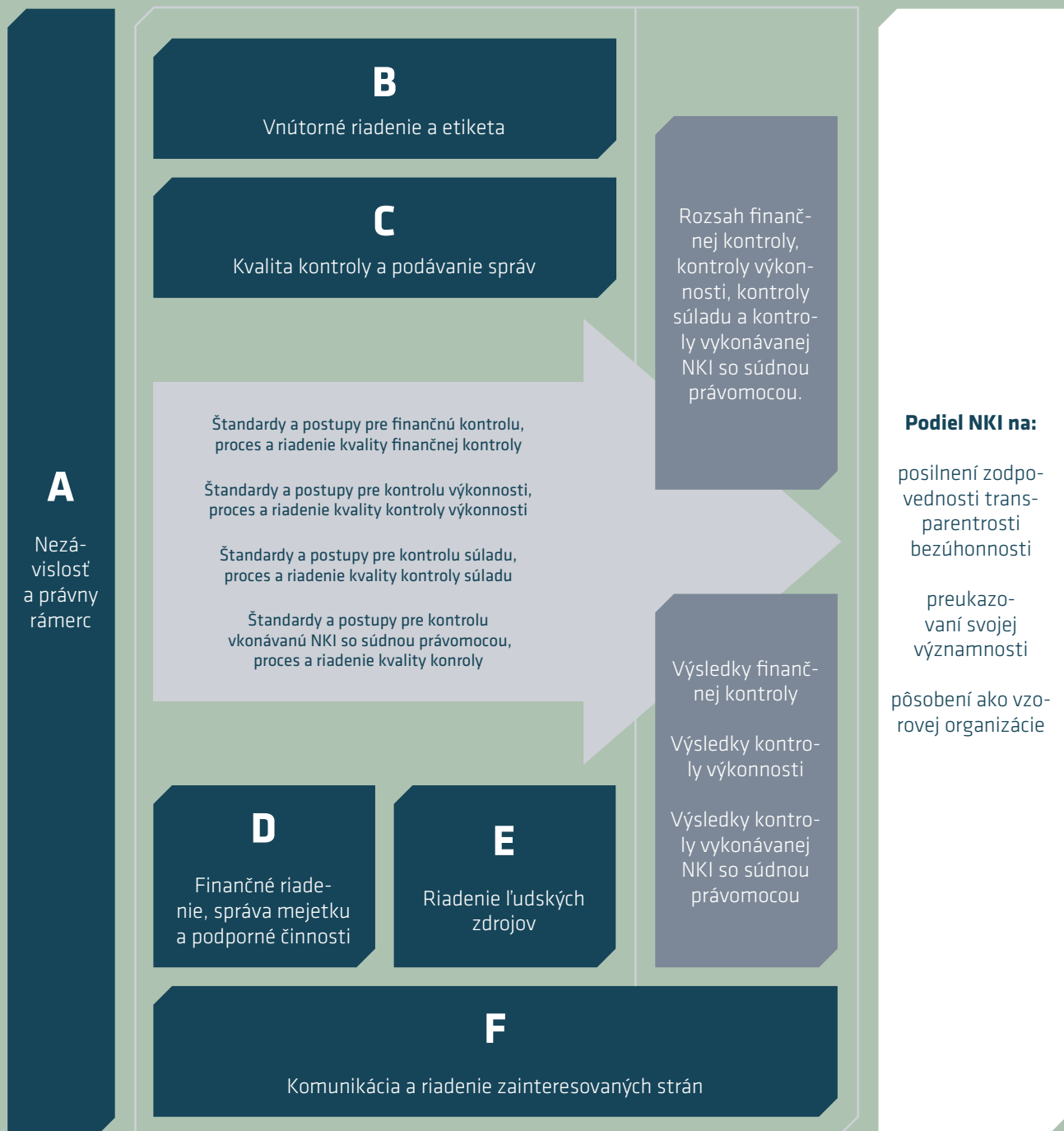
Schéma č. 1 Rámec merania výkonnosti najvyšších kontrolných inštitúcií (SAI PMF)

Organizačná kapacita NKI

Organizačný systém NKI a výkonnosť zamestnancov

Výstupy NKI

Hodnoty a prínosy NKI

Štýl vedenia a organizačná kultúra NKI

záujem neustále zlepšovať svoju činnosť. NKÚ SR v stratégii zameranej na kvalitu a efektívnosť hodlá pokračovať aj v ďalšom období. V rokoch 2019 – 2020 bude objektom nezávislého medzinárodného posúdenia procesov plánovania kontrolnej činnosti a kvality kontroly formou PEER REVIEW (medzinárodné štandardy ISSAI), ktoré budú vykonávať pracovníci najvyšších kontrolných inštitúcií USA, Poľska, Fínska a Maďarska.

V záujme zvyšovania úrovne kvality kontrolnej činnosti sa v roku 2018 uskutočnili viaceré **zmeny v organizačnej štruktúre úradu**, ktoré vychádzali predovšetkým zo záverov samohodnotenia. Od začiatku roka bola zrušená bratislavská expozitúra a jej zamestnanci posilnili jednotlivé kontrolné sekcie. Väčšie zmeny prebehli ku koncu roka, kedy sa jednotlivé organizačné útvary kontroly centralizovali na účel efektívnejšieho metodického riadenia a koordinácie kontroly. Zvýraznenie strategického riadenia úradu vo všetkých jeho oblastiach sa v organizačnej štruktúre prejavilo presunom sekcie stratégie do kancelárie predsedu. Obdobne sa v zmene organizačnej štruktúry prejavilo úsilie výraznejšej podpory kontroly prostredníctvom analytického útvaru, ktorý je hlavným zodpovedným za analýzu rizík spojených s využívaním verejných zdrojov. Kontrola založená na rizikách je dlhodobým strategickým cieľom úradu, čím sa zároveň snaží rozvíjať koncept „Hodnota za peniaze“ vo výkone ex-post kontroly verejných zdrojov. Schéma organizačnej štruktúry je uvedená v prílohe č. 2.

Súčasná doba kladie nové požiadavky nielen na obsah, ale aj na formy **internej a externej komunikácie**. Výsledky kontrolnej činnosti musia byť zrozumiteľné a dostupné nielen orgánom a organizáciám štátnej moci a samosprávy, ale všetkým občanom. Cestou k efektívnej informovanosti verejnosti o aktivitách NKÚ SR je priama komunikácia so zástupcami masovo-komunikačných prostriedkov, cieleňé využívanie vlastnej internetovej stránky a prezentácia úradu na sociálnych sieťach. V priebehu roka úrad vydal pre médiá 57 tematických tlačových správ

a zorganizoval 4 brífingy predsedu NKÚ SR s novinármi. Úrad okrem vydávania štandardných tlačových, printových správ pristúpil k vydávaniu audio, video príspevkov vo vysokom rozlíšení, aby ich mohli využívať celoslovenské, regionálne rádia aj televízie. Ide o prvú štátnu inštitúciu, ktorá zvolila takto široko štruktúrovaný prístup k informovaniu odbornej, ale aj laickej verejnosti o kľúčových oblastiach svojej činnosti.

Fotka: Otvorenosť dokumentoval úrad aj počas Národnej konferencie – Kontrola, zrkadlo úspešnosti. Zľava: László Domokos, Miroslav Kala, Karol Mitrík, Ľubomír Andrassy, Krzysztof Kwiatkowski

Na internetovej stránke (www.nku.gov.sk) sú pravidelne zverejňované záverečné správy z kontrolných akcií. Návštevník stránky môže získať aj informácie o pripravovaných kontrolách, o kontrolách ktoré práve prebiehajú, či o aktivitách úradu na národnej i medzinárodnej scéne. Úrad pri komunikácii s verejnosťou využíva aj sociálne siete Twitter, Facebook a pri organizovaní medzinárodných akcií využíva živé, on-line vysielanie na internete prostredníctvom platformy YouTube. V rámci sociálnych sietí bolo v priebehu roka 2018 zverejnených viac ako 220 odborných príspevkov a k informáciám sa dostalo viac ako 45 tisíc návštevníkov, čitateľov. **(Graf č. 1)**

Oficiálne webové sídlo navštívi ročne viac ako 57 tisíc záujemcov, najsilnejšími mesiacmi v priebehu roka 2018 boli marec a november. Najnavštevovanejšími stránkami sú tie, ktoré obsahujúce informácie o výsledkoch kontrol, či o kontrolovaných subjektoch. Stránka NKÚ SR je integrovaná na národný portál **slovensko.sk** a informačné systémy kontrolného úradu sú budované v súlade so strategickými prioritami definovanými v Národnej koncepcii informatizácie verejnej správy. Úrad v roku 2018 prijal opatrenia, ktoré premietli Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady EÚ o ochrane fyzických osôb pri spracovávaní osobných údajov (GDPR) do interných pravidiel prevádzky vlastných informačných systémov. **(Tabuľka č. 1)**

Otvorenosť NKÚ SR vo vzťahu k širšej verejnosti sa pre-mieta aj **do spolupráce so stavovskými, vzdelávacími a vedeckými inštitúciami**, pričom ide nielen o vecné konzultácie pri príprave, zameraní kontroly, ale aj o priame zapájanie odborníkov do kontrolných akcií cez inštitút prizvanej osoby. Úrad má uzatvorených 27 memoránd o spolupráci, pričom v roku 2018 uzatvoril tri nové. Konkrétne ide o spoluprácu s rezortom školstva, Centrom vedecko-technických informácií a Združením miest a obcí Slovenska.

Úrad je schopný viesť elektronickú komunikáciu s kontrolovanými subjektmi, inštitúciami štátnej, verejnej správy, ale aj právnickými či fyzickými osobami. Prostredníctvom ústredného portálu verejnej správy (**www.slovensko.sk**) bolo prijatých celkom 157 dokumentov a 84 ich úrad elektronicky odoslal príjemcovi. Podnety, sťažnosti, alebo žiadosti o prístup informácií môže verejnosť zasielať tiež cez webové sídlo úradu.

1.3 Občan a kontrola

Vzťah občana k NKÚ SR má rôznu podobu, nie je

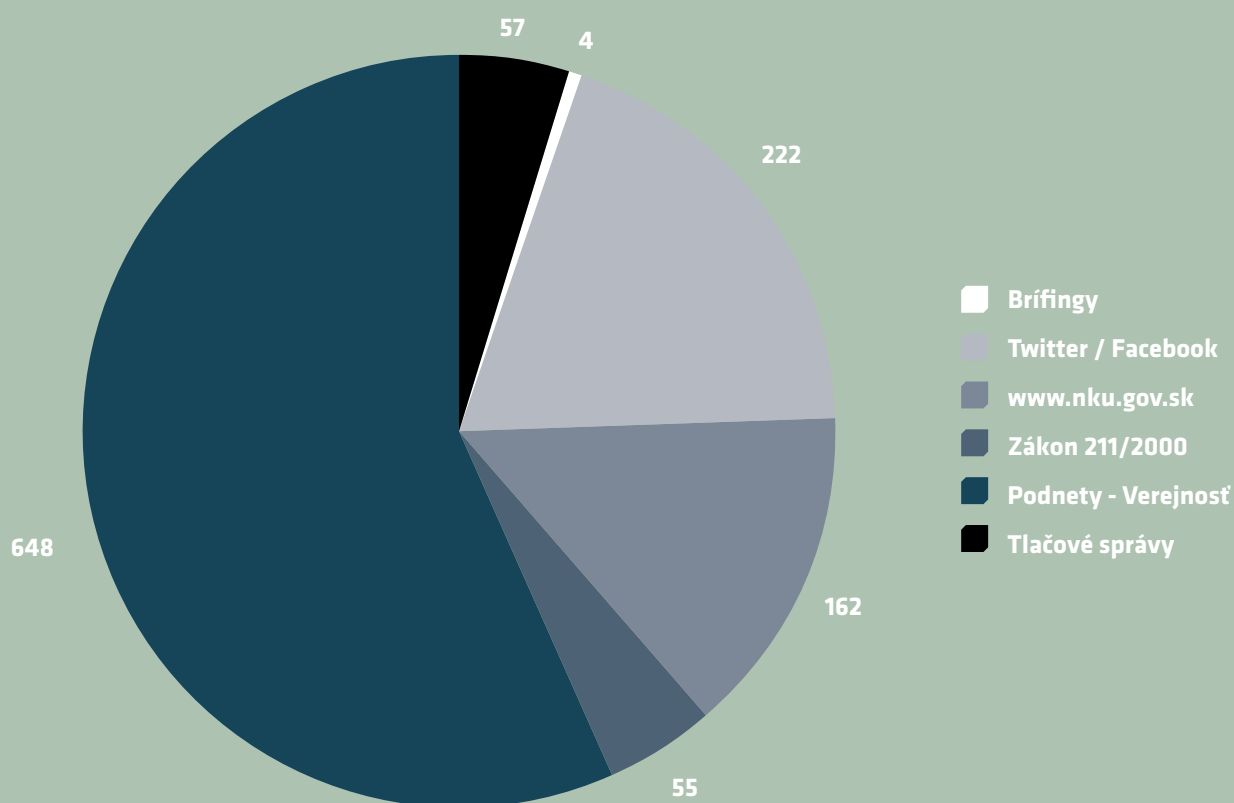
jednostranný. Úrad informuje občanov o svojej činnosti, na druhej strane sa občania obracajú na úrad s rôznymi podnetmi na vykonanie kontroly, žiadosťami o prístup k informáciám ale aj s ďalšími otázkami a problémami. Často je NKÚ SR akoby poslednou inštitúciou na riešenie rôznorodých problémov, ktoré však s jeho právomocou/činnosťou nesúvisí. No aj takáto korešpondencia ukazuje na celý rad problémov v činnosti orgánov štátnej správy a samosprávy, ktoré často svojou nečinnosťou alebo nedostatočnou činnosťou spôsobujú vážne situácie v živote jednotlivcov a rodín.

V roku 2018 úrad evidoval 648 podaní od fyzických a právnických osôb, pričom v porovnaní s predchádzajúcim rokom ide o skoro 20-percentný nárast. Každý piaty podnet doručený kontrolnému úradu má však anonymného odosielateľa. 38 podnetov zaslal úrad na priame vybavenie inej inštitúcii kompetentnej podnet riešiť. Pri porovnaní obsahov podaní doručených úradu v minulosti a v priebehu roka 2018 možno konštatovať, že takmer tretina problémov sa v nich opakuje, čo indukuje že problém je reálny a je potrebné ho riešiť. V 137 prípadoch nebol úrad kompetentný konať – podanie smerovalo mimo zákonnej pôsobnosti NKÚ SR.

Každý druhý podnet adresovaný kontrolnému úradu v priebehu roka 2018 súvisel s podozrením na ne hospodárne, netransparentné či nezákonne nakladanie s verejnými financiami alebo majetkom, a to zástupcami miestnej samosprávy (starosta, primátor), alebo štatutárov inštitúcií, ktoré sú v zriaďovateľskej pôsobnosti obcí, miest a samosprávnych krajov. Najviac podaní bolo odoslaných z východného a stredného Slovenska (Prešovský, Košický a Banskobystrický kraj). Tieto podnety úrad analyzuje a v prípade, že sa daný podnet javí ako závažné porušenie zákona alebo iných aspektov hospodárenia, NKÚ SR podnet rieši v rámci svojej kontroly. V minulom roku sa 7 podnetov stalo predmetom kontrolnej činnosti NKÚ SR. **(Graf č. 2)**

Graf č. 1: Štruktúra jednotlivých nosných komunikačných aktivít NKÚ SR v roku 2018

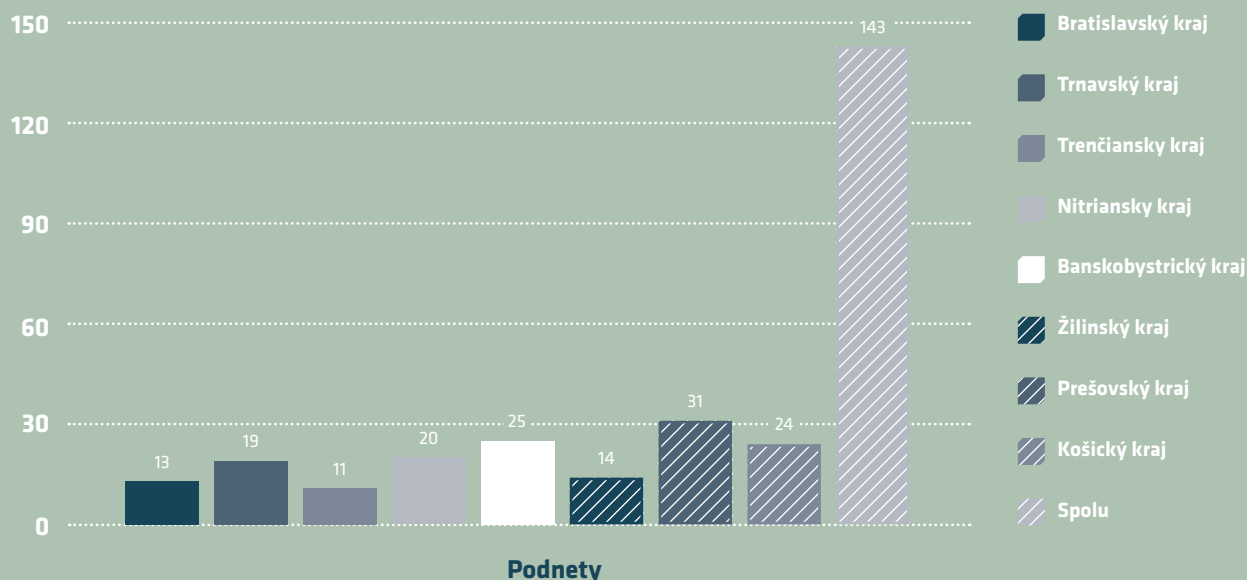
Nosné komunikačné aktivity NKÚ SR

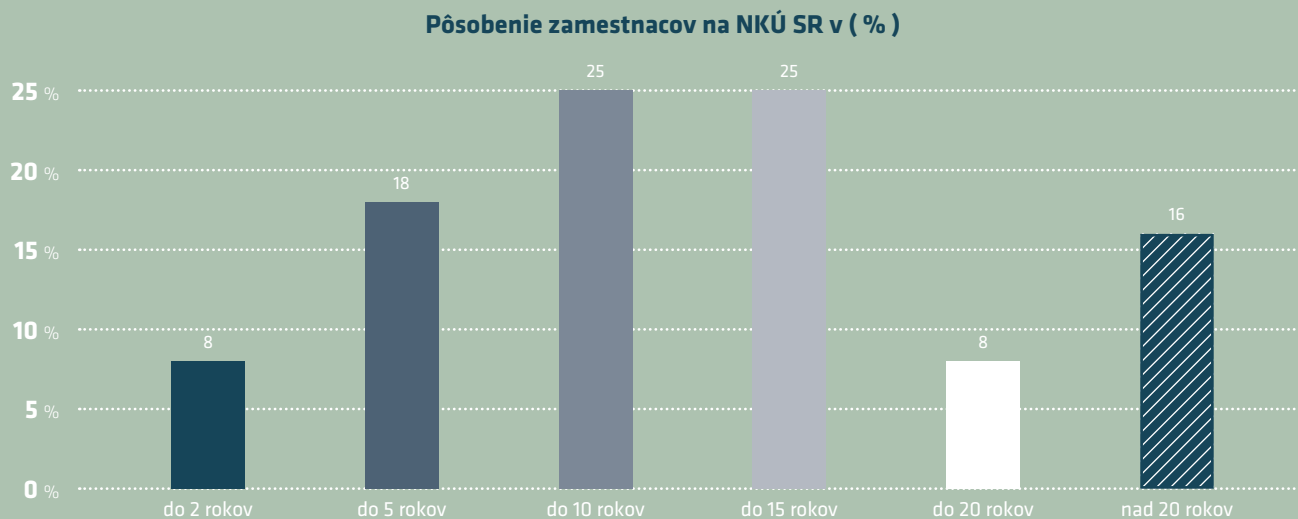
Tabuľka č. 1: Základná štatistika návštevnosti oficiálneho webového sídla NKÚ SR v priebehu roka 2018

	Najúspešnejší mesiac	Najslabší mesiac	Spolu
Počet unikátnych návštev	január: 4 089	august: 2 320	38 146
Počet návštev	november: 6 203	august: 3 146	57 249
Počet zobrazení stránok	marec: 170 377	september: 94 269	1 575 838
Počet hitov (klikov)	marec: 229 720	september: 126 115	2 193 829
Množstvo stiahnutého obsahu	október: 18,25 GB	február: 5,84 GB	128,87 GB

Graf č. 2: Regionálny pohľad na štruktúru podnetov doručených NKÚ SR v priebehu roka 2018

Graf č. 3: Štruktúra zamestnancov podľa dĺžky pôsobenia na NKÚ SR

Tabuľka č. 2: Počet vzdelávacích aktivít v roku 2018

Počet vzdelávacích aktivít		135
Z toho	skupinové	57
	individuálne	78
Počet vzdelávacích osôb		1 182
Priemerný počet dní vzdelávania na zamestnanca		4,2

1.4 Zamestnanci NKÚ SR a ich vzdelávanie

V každej organizácii sú rozhodujúcim faktorom úspešnej činnosti ľudia. Okrem dôležitosti dostatočného počtu zamestnancov, ktorý je adekvátny úlohám, dôležité sú aj ďalšie ukazovatele, ktoré majú vplyv najmä na kvalitu plnenia úloh. K 31. decembru 2018 mal úrad 282 zamestnancov, z toho 271 bolo štátnych zamestnancov a 11 zamestnancov vo verejnom záujme. Na ústredí NKÚ SR pracovalo 154 zamestnancov a na expozitúrach 128. Miera fluktuácie dosiahla úroveň 6,9 %. Priemerný vek zamestnancov bol ku konca roku 48 rokov a za dva roky sa zvýšil o 2 roky. V úrade pracovalo 61 % žien, pričom ženy zastávajú 56 % pozícií vedúcich štátnych zamestnancov NKÚ SR.

Z pohľadu riadenia ľudských zdrojov je dôležitá štruktúra zamestnancov podľa dĺžky ich pôsobenia v organizácii. Situáciu na NKÚ SR k 31. decembru 2018 znázorňuje nasledovný graf. Až 50 % zamestnancov pôsobí na úrade v rozpätí od 5 do 15 rokov, t.j. rozhodujúca časť zamestnancov má dostatočne dlhú prax, pokiaľ ide o riziko „vyhorenia“ z dlhého pôsobenia na jednom mieste to ešte nemusí byť vysoké. Na druhej strane až 24 % zamestnancov pôsobí na úrade 20 rokov a dlhšie, čo je potrebné zohľadňovať pri zámeroch závažných zmien v organizácii. **(Graf č. 3)**

NKÚ SR venuje značnú pozornosť zvyšovaniu odborných vedomostí a zručností zamestnancov. Na základe plánu kontinuálneho vzdelávania štátnych zamestnancov NKÚ SR na rok 2018 sa uskutočnil nasledovný počet vzdelávacích aktivít: **(Tabuľka č. 2)**

NKÚ SR v rámci opatrení podporujúcich zvyšovanie kvality kontrolnej činnosti realizoval počas celého roka národný projekt „Budovanie a rozvoj odborných kapacít na účely zvyšovania kvality kontrolnej činnosti NKÚ SR“, ktorý je spolufinancovaný z európskych zdrojov v objeme 2 mil. eur. V roku 2018 prebehol prvý dvojsemestrálny cyklus 90 hodinového

odborného vzdelávania pre analytikov a špecialistov na finančnú a výkonnostnú kontrolu. Zrealizovali sa tiež odborné IT školenia pre MS Excel Expert, odborné útvary NKÚ SR absolvujú dvojročné vzdelávanie v anglickom jazyku. Druhý a tretí cyklus kvalifikačného vzdelávania, ale aj odborné národné a medzinárodné semináre budú realizované podľa schváleného projektu aj v priebehu rokov 2019 a 2020.

1.5 Hospodárenie úradu

Rozpočet NKÚ SR v zmysle zákona schvaľuje na návrh predsedu parlamentný výbor pre financie a rozpočet. Má sa tým deklarovať nezávislosť národnej kontrolnej inštitúcie na výkonnej moci štátu. Ako súčasť rozpočtu verejnej správy ho schvaľuje aj NR SR. Schválený rozpočet výdavkov na rok 2018 vo výške 10,736 mil. eur bol rozpočtovými opatreniami upravený na 11,166 mil. eur. Prijaté rozpočtové opatrenia súviseli s úpravami rozpočtu na bežných a aj na kapitálových výdavkoch. Limit ročných výdavkov navýšili najmä uvoľnené finančné prostriedky na zvýšenie platových taríf štátnych zamestnancov a stupníc platových taríf zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme o 4,8 %, a tiež refundácie výdavkov zo zdrojov EÚ. Najväčší podiel na čerpaní celkových výdavkov predstavujú výdavky na mzdy, poistné (cca 8,6 mil. eur); ročné výdavky na prevádzku Kontrolárskeho informačného systému (KIS) sú na úrovni viac ako 830 tisíc eur; služby spojené so správou majetku, nevyhnutnou prevádzkou NKÚ SR, sú takmer milión eur.

V rámci kapitálových výdavkov použil úrad v roku 2018 viac ako 106 tisíc eur, pričom išlo o nákup dvoch osobných motorových vozidiel, výpočtovej techniky, kontrolárskeho a analytického softvéru IDEA. Úrad po získaní súhlasu od rezortu financií bezodplatne daroval štyri osobné autá obciam a neziskovým organizáciám. **(Tabuľka č. 3)**

Kontrolu dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov, interných predpisov v rámci NKÚ SR

vykonáva referát vnútorného audítora. Vnútorný audítor, ktorý, okrem iného, hodnotí postupy vo finančnom riadení úradu, preveruje dodržiavanie rozpočtových pravidiel z hľadiska hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti. V priebehu roka 2018 audítor primárne vykonával dokumentárne overenia plnenia opatrení na nápravu nedostatkov zistených vnútornými auditmi, vykonávanými v predchádzajúcich obdobiach. Išlo, napríklad, o otázku pravidiel strategického plánovania kontrolnej činnosti, o systém riadenia rizík súvisiacich s finančným riadením NKÚ SR, ale aj o procesy a postupy vyplývajúce zo zákona o registratúre a archívnictve.

1.6 Medzinárodná spolupráca

NKÚ SR intenzívne komunikuje s najvyššími národnými kontrolnými inštitúciami z celého sveta. Rok 2018 bol v znamení organizovania dvoch odborných medzinárodných podujatí na Slovensku. Ich organizácia prispela k posilneniu postavenia slovenského NKÚ na medzinárodnej scéne a k presadzovaniu zásad nezávislej kontroly. Jedným z kľúčových podujatí bola bratislavská konferencia medzinárodnej organizácie INTOSAI k pravidlám vedenia nezávislého posudzovania výkonnosti kontrolnej inštitúcie. Druhého medzinárodného podujatia s názvom „Motivácia a vybavenie kontrolných inštitúcií na vykonávanie Peer Review“ sa zúčastnilo 95 expertov z najvyšších kontrolných úradov 47 krajín sveta.

Na júnovom budapeštianskom zasadaní kontrolných inštitúcií krajín Vyšehradskej štvorky plus Rakúsko a Slovensko, predsedovia jednomyselne konštatovali, že význam praktických skúseností z oblasti merania kvality

kontroly, budovania analytických jednotiek v rámci národných inštitúcií je cestou k posilňovaniu postavenia úradov v občianskej spoločnosti. Pre iné európske úrady môže byť inšpirujúci spoločný „vyšehradský“ projekt BIEP, ktorý umožňuje kontrolórom národných úradov vymieňať si informácie z kontroly rovnakých problémov v jednotlivých krajinách a tento benchmarking je dôležitý pri modelovaní vecných odporúčaní pre národné parlamenty či vlády. **(Graf č. 4)**

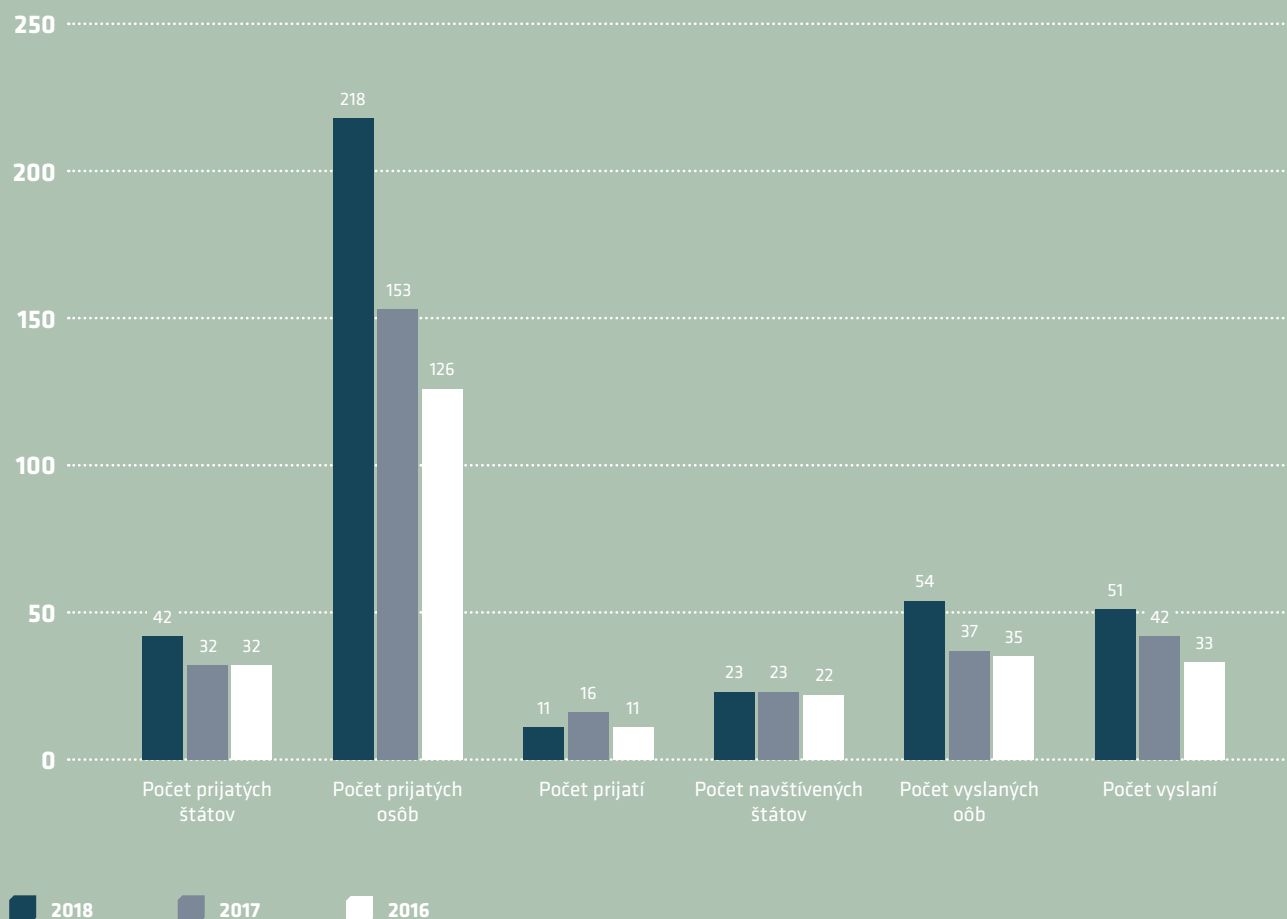
Otázky súvisiace s globálnymi klimatickými zmenami, znečisťovaním životného prostredia, ale aj udržateľným rozvojom civilizácie boli v Bratislave, v septembri 2018, kľúčovými témami výročného zasadania pracovnej skupiny pre kontrolu životného prostredia, ktorá pôsobí pod gesciou európskeho združenia kontrolných inštitúcií EUROSAI. O nových výzvach pre kontrolné úrady diskutovali odborníci z 34 európskych krajín v Bratislave na zasadaní pracovnej skupiny pre kontrolu životného prostredia (WGEA). **Pracovná skupina pre kontrolu životného prostredia INTOSAI je kľúčovým partnerom Organizácie spojených národov v otázkach vyhodnocovania strategických cieľov Agendy OSN 2030 – Trvalo udržateľné ciele (SDG). Slovensko sa vďaka svojej profesionalite a činnosti na medzinárodnom poli kvalifikovalo medzi štyri krajiny Európy, ktoré spolupracovali s OSN pri výkone kontroly „Príprava na implementáciu Agendy OSN 2030“.** Napĺňanie Agendy OSN 2030 aktívne preverovali slovenskí kontrolóri v rámci kontrolných akcií, ktoré boli zamerané na plnenie opatrení súvisiacich s protipovodňovou ochranou rizikových území, na udržateľnosť a efektívnosť systému lesného hospodárstva, ale aj na funkčnosť triedeného zberu komunálneho odpadu.

Tabuľka č. 3: Rozpočet NKÚ SR v roku 2018 v eur

	Schválený rozpočet Národnou radou SR	Upravený rozpočtovými opatreniami MF SR
Bežné výdavky	10 466 333	11 059 788
Kapitálové výdavky	269 200	106 102
SPOLU	10 735 533	11 165 890
Z toho		
Mzdy, poistné, príspevky	8 091 757	8 576 082
Tovary, služby	2 288 376	2 426 434

Graf č. 4: Vývoj medzinárodných aktivít

Vývoj medzinárodných aktivít NKÚ SR v rokoch 2016 - 2018

2 Plánovanie kontrolnej činnosti NKÚ

Plánovanie kontrolnej činnosti je jednou z kľúčových aktivít NKÚ SR, na ktorej je založené plnenie poslania úradu v oblasti kontroly. Mandát úradu na kontrolu je veľmi široký, a preto je mimoriadne dôležité, aby sa do štruktúry plánu kontrolných akcií dostali najmä také oblasti a subjekty, v ktorých je riziko neehospodárneho, neefektívneho, neúčinného či neúčelného nakladania s verejnými zdrojmi vysoké. Tieto aspekty môžu mať rôznu podobu – neplnenie cieľov v danej oblasti, zle nastavené procesy, nedostatočná kontrola, porušovanie pravidiel, nečerpanie

zdrojov a pod. K vytypovaným rizikám u konkrétnych subjektov je potrebné použiť vhodný typ kontroly, ktorá dokáže indikované riziko posúdiť najvhodnejším spôsobom.

Pri plánovaní kontrolných aktivít na rok 2018 vychádzal NKÚ SR zo strategických oblastí zamerania kontrolnej činnosti, ktoré definoval v strednodobom horizonte. V dokumente vydanom v roku 2017 „**Strategické oblasti zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR na roky 2018 – 2020**“ boli strategické oblasti identifikované na základe plnenia najdôležitejších strategických cieľov spoločnosti, národných problémov a v nich identifikovaných rizík. Zohľadnili sa ciele národných a medzinárodných strategických dokumentov, ale tiež aj problémy a nedostatky Slovenska, na ktoré upozornili dôležité národné alebo medzinárodné inštitúcie (Európska komisia, OECD). **(Tabuľka č. 4)**

Dokument o strategickom zameraní bol východiskom pre stanovenie ôsmich prioritných oblastí zamerania kontrolnej činnosti úradu na rok 2018. Do strategických oblastí zamerania kontrolnej činnosti NKÚ SR boli zaradené osobitne aj európske štrukturálne a investičné fondy, ako významný finančný nástroj. Kritériami výberu priorít boli aj objemy verejných výdavkov, ktoré sa v jednotlivých oblastiach vynaložili na realizáciu verejných politík a tiež medzinárodné porovnanie, z ktorého vyplýva, v ktorých oblastiach SR najviac zaostáva. Pri samotných návrhoch tém kontrolných akcií sa do úvahy brali aj riziká v oblasti verejných zdrojov, ktoré identifikovala kontrola v predchádzajúcich rokoch.

Na základe vyššie uvedeného boli pripravené programy 23 kontrolných akcií. Do plánu kontrolných akcií bolo zaradených aj 7 kontrol, ktoré vzišli z rôznych podnetov. **Plán kontrolnej činnosti na rok 2018 tak obsahoval 30 kontrolných akcií, 4 predbežné štúdie a dve analytické správy.** Predložená správa o kontrolnej činnosti však obsahuje informácie aj z piatich kontrolných akcií, ktoré boli zahájené ešte v roku 2017, ale pre

ich náročnosť a rozsah boli ukončené v roku 2018. Dve kontrolné akcie z plánu 2018 budú z takých istých dôvodov ukončené v priebehu roka 2019, a preto nemôžu byť prezentované v tejto správe. Znamená to, že obsahom správy sú informácie z **33 kontrolných akcií, ktoré boli v roku 2018 ukončené, štyri predbežné štúdie a dve analytické správy.**

Najpočetnejšiu skupinu tvorili kontrolné akcie zamerané na efektívnu a transparentnú verejnú správu. V druhej skupine sú kontrolné akcie zamerané na udržateľné verejné financie a fiškálnu politiku, trvalo udržateľnú spotrebu a výrobu, energetickú efektívnosť a environmentálnu udržateľnosť a na Zdravotníctvo. Dve kontrolné akcie boli zamerané na Vzdelávanie, výskum a inovácie a rovnaký počet na Obranu a bezpečnosť. Jedna kontrolná akcia bola zameraná na Sociálne politiky a tiež na Dopravnú infraštruktúru a informačno-komunikačné technológie. Štruktúru zamerania kontrolných akcií podľa prioritných oblastí znázorňuje nasledovný graf. **(Graf č. 5)**

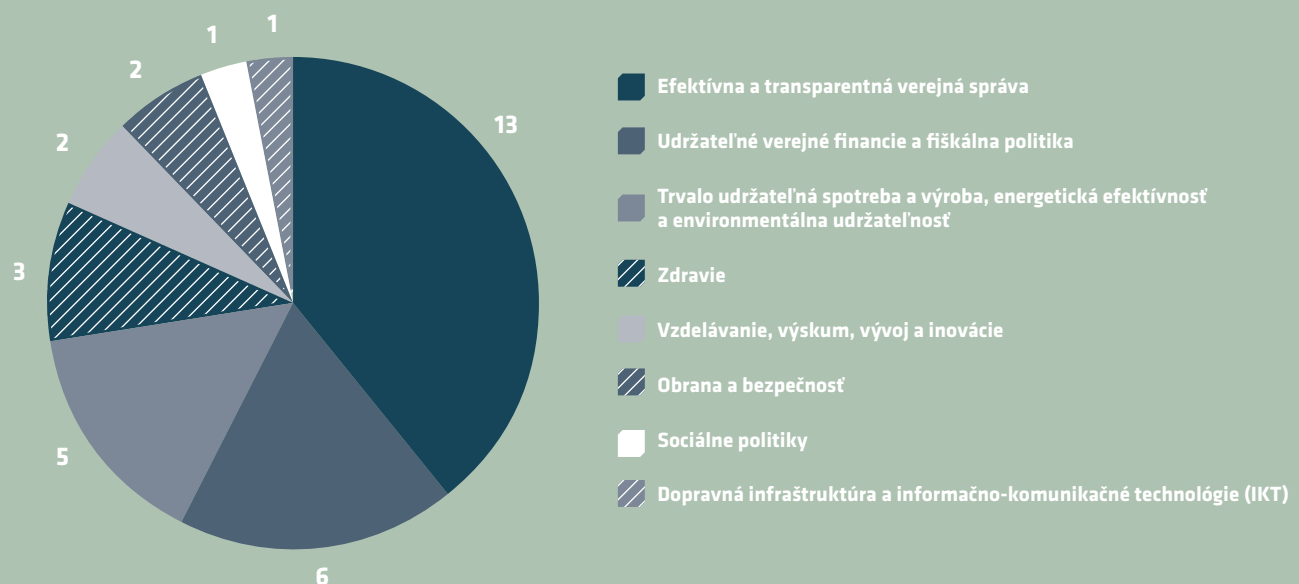
Prioritná oblasť **Efektívna a transparentná verejná správa** bola v pláne kontrolnej činnosti na rok 2018 zastúpená trinástimi kontrolnými akciami. V rámci toho sa NKÚ SR zamerával aj na výkon samosprávnych kompetencií prostredníctvom **vypracovania predbežnej štúdie zameranej na VÚC ako tvorcov verejných politík.** Na základe výsledkov kontrolnej činnosti NKÚ SR z minulých rokov, **úrad pokračoval v kontrole štátnych podnikov. Ďalšími oblasťami boli: bezpečnosť informačných systémov Úradu jadrového dozoru; problematika informatizácie samosprávy; ako aj proces tvorby cien elektrickej energie pre domácnosti a malé podniky v ÚRSO. V rámci tejto skupiny kontrol bola vykonaná aj kontrola hospodárenia obce Kamenín. Na základe podnetov boli vykonané kontroly procesu transformácie SAV a hospodárenie Úradu verejného ochrancu práv detí. Osobitnou kontrolou bola kontrola vykonaná na ministerstve**

Tabuľka č. 4: Porovnanie kľúčových národných ukazovateľov SR s EÚ

Oblasť	Ukazovateľ	Rok	SR	EÚ28
Energetika	Podiel energie z obnoviteľných zdrojov na celkovej hrubej spotrebe energie (%)	2016	12,00	17,00
Životné prostredie	Obyvateľstvo vystavené zvýšeným koncentráciám škodlivých prachových častíc PM2,5 v ovzduší (% populácie)	2017	17,90	13,10
Pôdohospodárstvo	Hrubá bilancia živín na hektár (v kg/hektár) – dusík	2016	16,00	51,00
Efektívna a transparentná verejná správa	Nezávislosť súdnictva – nezávislosť súdne-ho systému vnímaná ako veľmi alebo celkom dobrá (% populácie)	2018	29,00	56,00
Dopravná štruktúra	Hustota diaľnic na 1000 km ²	2016	9,50	22,60
Informačno-komunikačné technológie	DESI (skóre)	2018	49,50	54,00
Vzdelávanie	Miera ukončeného terciárneho vzdelania v krajinách Európskej únie (% populácie vo veku 30 - 34 rokov)	2017	34,30	39,90
Výskum a vývoj	Výdavky na výskum a vývoj (% HDP)	2017	0,88	2,07
Obrana a bezpečnosť	Výdavky na obranu (% HDP)	2016	1,00	1,30
Zdravotníctvo	Roky zdravého života pri narodení – ženy mužii	2016	57,00 56,40	64,20 63,50
Zamestnanosť	Miera zamestnanosti 20-64 rokov (% populácie)	2017	71,10	72,20
Podnikateľské prostredie	Index Doing business (poradie v rebríčku 190 krajín)	2018	42.	x
Sociálne politiky	Populácia ohrozená chudobou a sociálnym vylúčením (% populácie)	2017	16,30	22,40
Udržateľné verejné financie	Hrubý dlh verejnej správy (% HDP)	2017	50,90	81,60

Zdroj: Eurostat, EK, OECD, Svetová banka

* Miera zaostávania = priemerná hodnota ukazovateľa v EÚ28 / hodnota ukazovateľa v SR * 100; v prípade ukazovateľov v oblastiach Environmentálna udržateľnosť, Sociálne politiky, Udržateľné verejné financie a fiškálna politika sme použili podiel SR na priemere EÚ28, keďže v prípade vybraných ukazovateľov v týchto oblastiach predstavuje nižšia hodnota ukazovateľa lepší vývoj.

Graf č. 5: Zameranie kontrolnej činnosti podľa prioritných oblastí.

obrany, kde predmetom bola problematika plnenia rozpočtového programu rezortu a tiež stav plnenia vybraných záväzkov voči NATO. Kontroly ukázali, že kontrolované subjekty majú problémy dodržiavať rozpočtové pravidlá, peniaze využívajú aj na služby, ktoré pre ne nie sú potrebné alebo nie sú nimi využívané, potvrdili sa riziká v oblasti bezpečnosti informačných systémov, plnenie rozpočtových programov je formálne, alebo nie je dodržiavané a ide aj o ďalšie problémy, o ktorých bude správa informovať podrobnejšie.

Prioritná oblasť **Trvalo udržateľná spotreba a výroba, energetická efektívnosť a environmentálna udržateľnosť** bola pre výkon kontroly klasifikovaná ako oblasť, v ktorej má SR najväčšie medzery z hľadiska medzinárodného porovnania. Preto päť kontrol v roku 2018 smerovalo práve do tejto oblasti. Medzi najrozsiahlejšie patrili kontroly orientované **na plnenie cieľov v oblasti odpadového hospodárstva a na efektívnosť a účinnosť tohto systému, na protipodvodňovú ochranu Slovenska či na oblasť lesného hospodárstva v štátnych, mestských a obecných lesoch.** Kontrola štátneho podniku Lesy SR a jeho odštepných závodov riešila otázky spojené s environmentálnymi aspektami lesného hospodárstva. Zároveň bola pokračovaním kontrolnej činnosti úradu zameranej na hospodárenie všetkých štátnych podnikov rezortu pôdohospodárstva. V oblasti energetiky úrad identifikoval ako vážne riziko proces regulácie cien elektriny pre konečných spotrebiteľov, čo sa premietlo do kontrolnej akcie vykonávanej na ÚRSO. Z tejto prioritnej oblasti bola kreovaná aj medzinárodná kontrolná akcia **Preverenie pripravenosti krajiny na plnenie trvalo-udržateľných cieľov Agendy OSN 2030.** Cieľom bolo preverenie pripravenosti Slovenska na plnenie cieľov udržateľného rozvoja tejto dôležitej agendy a tiež to, či má Slovensko definované vlastné národné ciele udržateľného rozvoja 2030 a aká je situácia v implementácii týchto cieľov.

V prioritnej oblasti **Vzdelávanie, výskum, vývoj a inovácie** sa súčasťou kontrolnej činnosti v roku 2018 stali

tri kontrolné akcie a jedna analytická správa. Kontrola sa zamerala na fungovanie organizácií pôsobiacich v regionálnom školstve. Z odporúčaných tém kontrolných akcií v strategických plánovacích dokumentoch sa do plánu premietol návrh **kontroly organizácií ministerstva školstva, ktoré pôsobia v regionálnom školstve a návrh kontroly vedeckých parkov a výskumných centier.** Rozpočtové a príspevkové organizácie pôsobiace v regionálnom školstve boli vybrané z dôvodu svojho deklarovaného vplyvu na kvalitu vzdelávania a výchovy, keďže práve kvalita vzdelávania je jedným z kľúčových problémov SR. NKÚ sa zaoberalo aj **systémom financovania výskumu a vývoja z verejných zdrojov v SR,** a to prostredníctvom analytickej správy. Tá slúžila na identifikáciu najrizikovejších problémov v danej oblasti, ktoré budú predmetom kontroly v ďalšom roku. Motiváciou pre zameranie pozornosti na túto tému bolo aj vypustenie reformy financovania výskumu a vývoja z úloh v akčnom pláne Národného programu reforiem v SR z roku 2017.

Oblasť **udržateľných verejných financií a fiškálnej politiky** je dlhodobo jednou z prioritných oblastí NKÚ SR aj vzhľadom na to, že verejný dlh SR sa stále nachádza v sankčných pásmach dlhovej brzdy. Pri plánovaní kontrolnej činnosti sa odporúčalo zamerať sa najmä na kontrolu najrizikovejších subjektov verejnej správy z hľadiska ich hospodárenia. V kontexte problému starnutia obyvateľstva sa pozornosť zamerala na subjekt výkonu dôchodkovej politiky – na Sociálnu poisťovňu. Do plánu sa to premietlo vo forme **kontrolnej akcie správneho fondu Sociálnej poisťovne** a štúdie zameranej na systém sociálneho a dôchodkového zabezpečenia na Slovensku, ktorá predstavuje podklad pre ďalšiu kontrolnú činnosť na Sociálnej poisťovni. V roku 2018 bola spracovaná aj predbežná štúdia k plánovanej paralelnej medzinárodnej kontrole výkonnosti **Daňová podpora v oblasti environmentálnej politiky a uplatňovanie antidumpingového a vyrovnávacieho cla,** ktorej cieľom bolo zmapovať problematiku daňovej podpory a uplatňovania antidumpingového

a vyrovnávacieho cla v oblasti obnoviteľných zdrojov energie, identifikovať riziká a spresniť porovnateľné oblasti pre následnú medzinárodnú kontrolu s NKÚ ČR. Na základe výsledkov štúdie sa v roku 2019 uskutoční spoločná kontrola **Podpora vo vybraných oblastiach klimaticko-energetickej politiky s dôrazom na zachovanie dlhodobej udržateľnosti verejných príjmov**. Do tejto prioritnej oblasti spadali aj kontrolné akcie zamerané na **systém udeľovania licencií a správnych poplatkov na ministerstve hospodárstva a na účtovnú závierku MF SR**.

V kontexte starnutia obyvateľstva bol ako jeden z problémov pri plánovaní v oblasti **Sociálne politiky** analyzovaný aj problém s dostupnosťou sociálnych služieb pre seniorov, čo sa pretavilo do plánu kontrolnej činnosti na rok 2018 vo forme kontrolnej akcie zameranej **na poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov** v zariadeniach pre seniorov a v špecializovaných zariadeniach.

V oblasti **Dopravná infraštruktúra** bola na základe podnetov zaradená kontrola vo Vodohospodárskom podniku, š.p., zameraná na vyhodnotenie efektívnosti a hospodárnosti vynaložených verejných zdrojov na účel zabezpečenia služby verejnej vodnej dopravy po Dunaji motorovou kompu.

V oblasti **Podnikateľského prostredia** bola do plánu kontrolnej činnosti v roku 2018 zaradená aj analytická správa zameraná na **zhodnotenie investičnej pomoci v SR**. A to z toho dôvodu, že v SR absentuje komplexné zhodnotenie vplyvu investičnej pomoci na hospodársky rozvoj SR a jednotlivých regiónov z pohľadu hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti štátnych dotácií s dôrazom na tvorbu pracovných miest a ich udržateľnosť. Administratívna náročnosť je často považovaná za jeden z hlavných problémov podnikateľského prostredia. Plnenie povinností colného konania subjektov, ktoré si svoje povinnosti plnia kvalitne a včas, môže finančná správa „odmieniť“ tak, že **subjekt získava status tzv. schváleného hospodárskeho subjektu**. Práve

proces schvaľovania takéhoto statusu v súlade so zákonom a podmienkami stanovenými finančnou správou bolo predmetom kontrolnej akcie.

Oblasť zdravotníctva bola v kontrolnej činnosti roku 2018 zastúpená tromi kontrolami. Boli venované problematike **elektronického zdravotníctva a centrálného obstarávania nemocničných lôžok**. Kontrola **bola zameraná aj na hospodárenie spoločnosti Biont**, ktorá je štátnou akciovou spoločnosťou pôsobiacou v rezorte zdravotníctva.

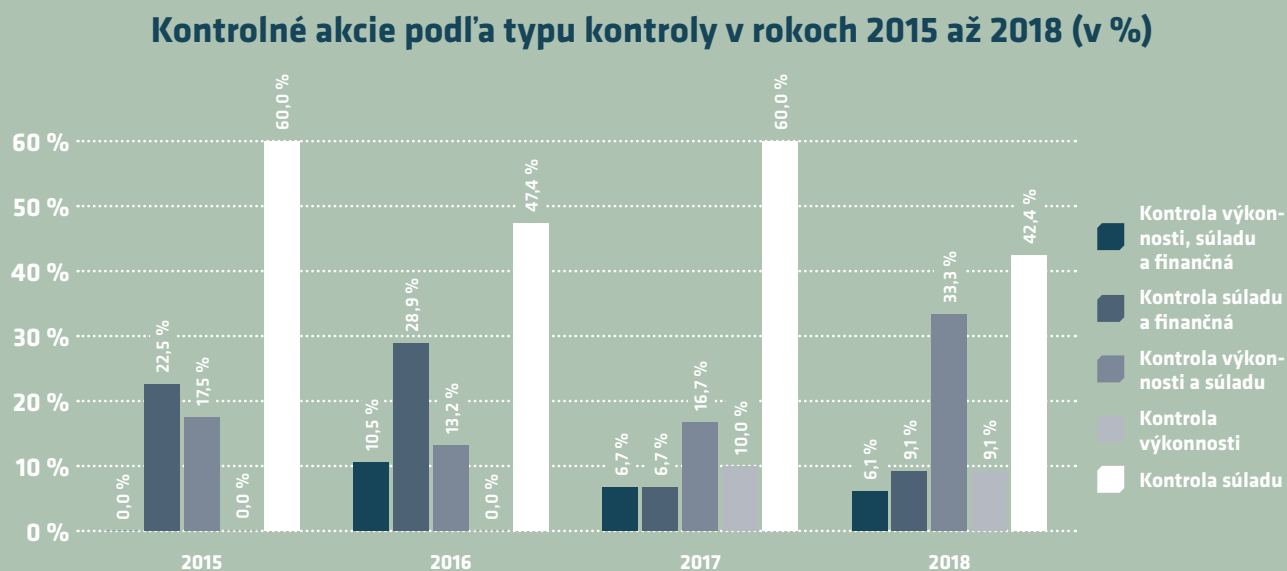
Špecifickými kontrolnými akciami, ktoré úradu vyplývajú priamo z Ústavy SR a zákona o NKÚ SR, **sú stanoviská k návrhom štátneho záverečného účtu a k návrhom štátneho rozpočtu**, ktoré sú tak povinnou súčasťou každoročného plánu kontrolných akcií úradu a naplňajú zákonnú pôsobnosť NKÚ SR.

NKÚ SR pokračoval v roku 2018 v kontrole **výziev a vyzvaní ako dôležitej kontroly z oblasti eurofondov**. Kontrolu vykonával na troch ministerstvách a v Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre. Kontrola je každoročne zameraná na kontrolu procesov a postupov pri hodnotení a výbere projektov v príslušnom programovom období. NKÚ SR vykonáva kontrolu realizácie výziev a vyzvaní v programovom období 2014 – 2020 už tretí rok. Nadväzuje tak na kontrolu z roku 2016 s rovnakým predmetom, kde identifikoval závažné porušenia v PPA a v roku 2017 aj závažné pochybenia vo Výskumnej agentúre. NKÚ SR vykonal v tejto súvislosti kontrolu prijatia opatrení, ktorými by sa mali eliminovať prípady porušení identifikovaných v kontrole z roku 2017.

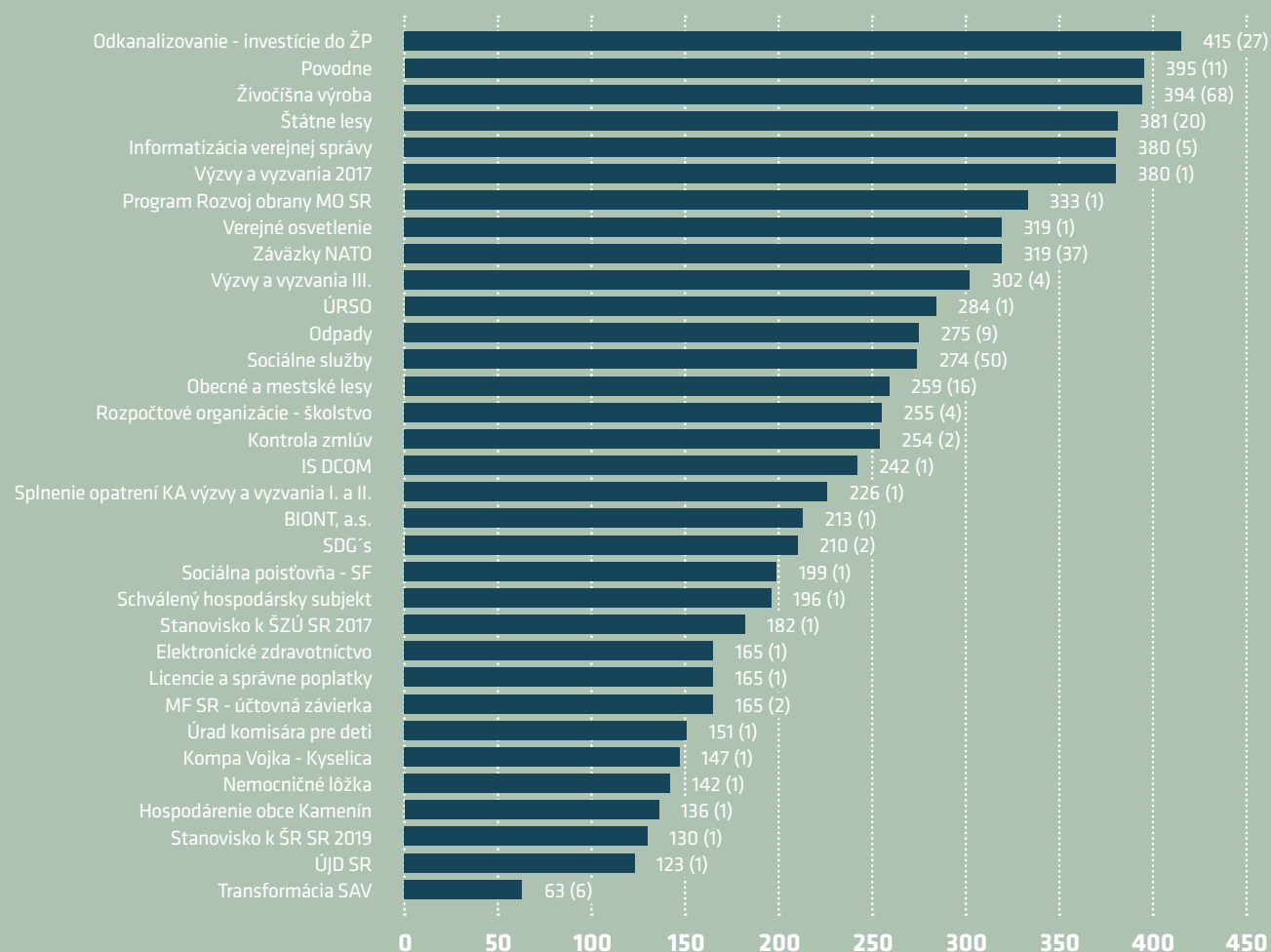
2.1 Kontrolná činnosť NKÚ SR v číslach

Z 33 kontrolných akcií ukončených v roku 2018 bolo 14 kontrol súladu a 3 výkonnostné kontroly. Ostatné

Graf č. 6: Kontrolné akcie podľa typu kontroly v rokoch 2015 – 2018 v percentách

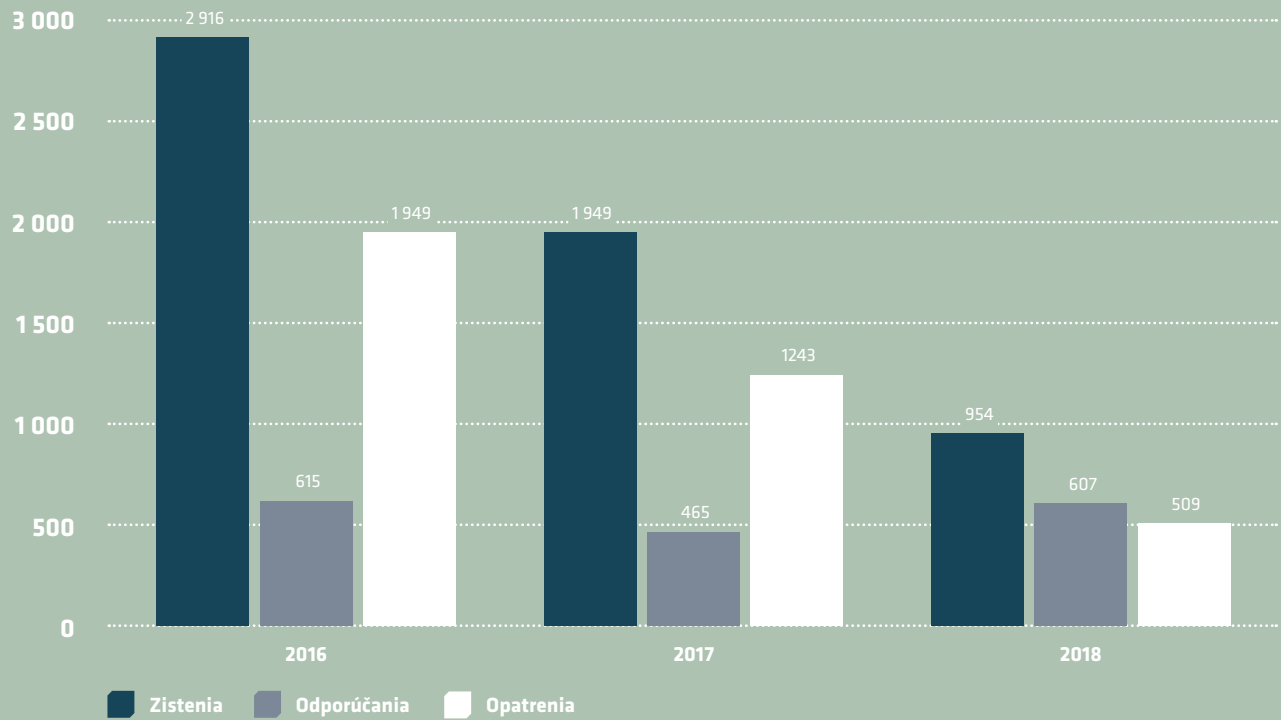

Graf č. 7: Počet dní trvania KA a počet kontrolovaných subjektov

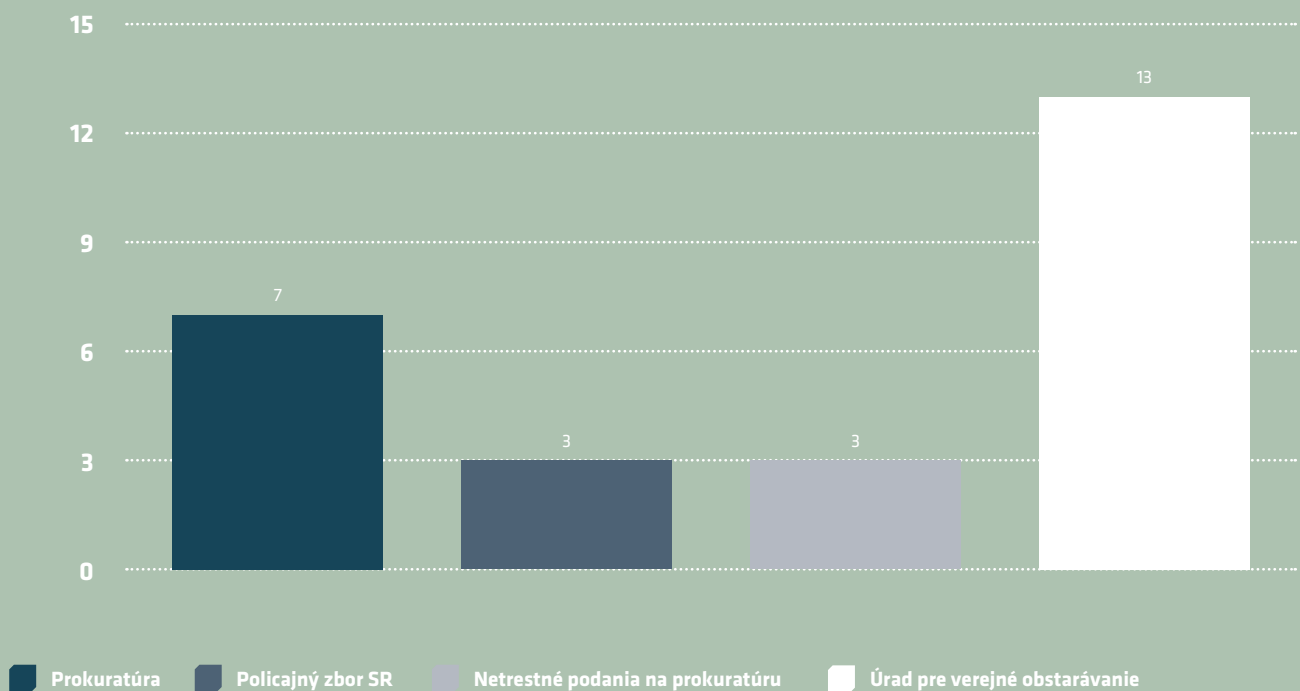
Graf č. 8: Zistenia, odporúčania a opatrenia

Prehľad o počte zistení, opatrení a odporúčaní v rokoch 2016 až 2018

Graf č. 9: Prehľad o počte odstúpení partnerským orgánom

Prehľad o počte odstúpení partnerským orgánom

kontroly boli kombináciou princípov kontroly súladu, finančnej a výkonnostnej – vid' graf č. 6. Kontrolovaných bolo 331 subjektov verejnej správy.

Štruktúra typov kontrolných akcií sa v posledných štyroch rokoch menila. Prišlo k poklesu podielu kontrolných akcií zameraných na kontrolu súladu, resp. kombinovanú kontrolu súladu a finančnej kontroly. V porovnaní s rokom 2015 sa v roku 2018 znížil percentuálny podiel kontrol súladu zo 60 % na 42,4 %, a počet kombinovaných kontrol súladu a finančnej kontroly z 22,5 % na 9,1 %. NKÚ SR má ambíciu zvýšiť počet kontrol zameraných na posúdenie ex post hodnoty za peniaze, t.j. ako efektívne a s akými účinkami sa vynaložili verejné zdroje. Táto ambícia sa darí úradu naplňovať hlavne v posledných dvoch rokoch vyhodnocovaného obdobia. Podiel výkonnostných kontrol stúpol v roku 2018 na 9,1 % a za stúpenie kombinovaných kontrol výkonnosti s prvkami súladu dosiahlo v roku 2018 dokonca 33,3 %. **(Graf č. 6)**

Priemerná dĺžka kontrolnej akcie bola 245 kalendárnych dní. Dĺžka trvania šiestich kontrolných akcií z dôvodu ich zložitosti, resp. veľkého počtu kontrolovaných subjektov bola viac ako jeden kalendárny rok. Časová náročnosť výkonu jednotlivých kontrolných akcií a počet kontrolovaných subjektov v rámci kontrolnej akcie sú znázornené v grafe č. 7. Z grafu je zrejmé, že časovo najnáročnejšie sú kontroly zamerané na plnenie cieľov rôznych stratégií a programov a ich finančné aspekty. Zároveň sú to kontroly zamerané na určitú reprezentatívnu vzorku subjektov

– napr. v prípade kontroly živočíšnej výroby sa kontrolovalo 68 subjektov, pri kontrolách sociálnych služieb 50, kontrola verejného osvetlenia bola vykonaná v 37 obciach. Ide teda o kontroly náročné nielen na čas, ale aj na personálne kapacity úradu. **(Graf č. 7)**

Počet zistení, opatrení a odporúčaní za rok 2018 je znázornený v nasledujúcom grafe. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že zmena štruktúry vykonaných kontrol sa prejavuje aj v štatistike zistení, opatrení a odporúčaní. Povaha výkonnostných kontrol je iná než kontrola súladu alebo finančná. V týchto prípadoch sa odporúčania týkajú najmä problémov systémového charakteru a tých je napr. v porovnaní s kontrolou účtovníctva objektívne menej. Dôraz na vyšší podiel výkonnostných kontrol sa potom prejavuje aj v nižšom počte zistení a tým aj navrhovaných opatrení a odporúčaní. **(Graf č. 8)**

Najzávažnejšie zistenia, ktorými boli podozrenia z trestnej činnosti boli postúpené orgánom činným v trestnom konaní. **NKÚ SR v roku 2018 podal 10 trestných oznámení.** Podľa vyhodnotenej miery závažnosti a príslušnosti boli na Generálnu prokuratúru SR podané dve trestné oznámenia, na krajské prokuratúry päť trestných oznámení a na PZ SR tri trestné oznámenia. Predstavitelia NKÚ SR zaslali taktiež na prokuratúru **tri netrestné oznámenia a úradu pre verejné obstarávanie 13 podnetov pre výkon kontroly v oblasti verejného obstarávania.** Celkový prehľad odstúpení je uvedený v nasledujúcom grafe: **(Graf č. 9)**

3 Rozpočtový proces v stanoviskách a kontrolných akciách

3.1 Slabé stránky rozpočtového procesu a jeho riziká

Jednou z dôležitých právomocí SR v rámci jej pôsobenia v EU je **samostatnosť výkonu rozpočtovej politiky, čo NKÚ SR považuje za silnú stránku tejto národnej politiky**. Na európskej úrovni sa však SR zaviazala, že bude viesť zdravé fiškálne politiky a koordinovať svoju rozpočtovú politiku v súlade s pravidlami Paktu stability a rastu. Okrem opatrení, ktoré boli na dosiahnutie tohto cieľa

prijaté, jeho plneniu napomáha makroekonomická situácia posledných rokov. Vysoký hospodársky rast, klesajúca miera nezamestnanosti, stabilná inflácia sú hlavnými faktormi klesajúceho deficitu verejných financií a dlhu ako hlavných prejavov postupnej konsolidácie verejných financií. NKÚ SR však vo svojich stanoviskách k rozpočtu aj záverečnému účtu posledné roky zdôrazňuje, že Slovensko nedostatočne využíva dobré časy na vytvorenie podmienok dlhodobo udržateľného zdravia fiškálnych politik a vyrovnaných, resp. prebytkových verejných rozpočtov.

Samostatnosť výkonu rozpočtovej politiky, ako dôležitej právomoci krajiny, má však aj svoje **slabšie stránky**. Príkladom môže byť **možnosť revidovať rozpočtové ciele**. Návrh RVS na roky 2018 až 2020 vytvoril predpoklady pre pokračujúcu konsolidáciu verejných financií. Cieľová hodnota deficitu verejnej správy na rok 2018 bola stanovená vo výške 0,83 % HDP. V porovnaní s jeho prvým zverejnením v rámci Programu stability na roky 2015 až 2018 sa znížil o 0,3 % HDP. K zhoršeniu došlo aj napriek zvýšeniu daňových príjmov v porovnaní s ich prvým odhadom na rok 2018 v Programe stability na roky 2015 až 2018. Rozpočtový cieľ na rok 2018 bol revidovaný celkom štyrikrát, a to smerom k jeho zmäkčovaniu.

Ďalšou slabou stránkou **je (ne)záväznosť strednodobého rozpočtového plánovania**. Aj v prípade rozpočtu na roky 2018 až 2020 bol tento ako celok schválený vládou, ale Národná rada schvaľuje v zákone o ŠR na príslušný rok len hotovostnú bilanciu ŠR. Z celého trojročného rozpočtu sa tak za **záväzný považuje len najbližší rozpočtový rok**. V rámci úrovni prísnosti ustanovení z hľadiska plnenia rozpočtových cieľov uvedených v strednodobých plánovacích dokumentoch sa Slovensko zaradilo do poslednej šiestej skupiny medzi krajiny ako Chorvátsko, Nemecko a Slovinsko, kde sa stropy/ciele môžu meniť podľa uváženia vlády bez akéhokoľvek hlbšieho verejného zdôvodnenia.

V tejto súvislosti MF SR pripravilo štúdiu Výdavkové

stropy, ktorá má za cieľ otvoriť technickú verejnú diskusiu o možnej podobe ich zavedenia v podmienkach Slovenska. NKÚ SR vo svojom stanovisku k návrhu ŠR na rok 2019 ocenil prípravu zavedenia viacročných záväzných výdavkových stropov do slovenskej rozpočtovej praxe, ktoré by mohli posilniť strednodobé rozpočtové plánovanie a viesť aj k posilneniu kontroly a transparentnosti rozpočtu. Treba ich však realizovať v čo najkratšom možnom čase, pretože predpokladaný vývoj strednodobých a dlhodobejších makroekonomických rizík môže zásadnejším spôsobom ovplyvniť rozpočtová politika a jej dosahy. Fakt, že vláda v časoch prosperujúceho hospodárstva ide cestou zvyšovania výdavkov a nie tvorby prebytku pre prípad hospodárskeho poklesu, je všeobecne považovaný za vážnu slabinu rozpočtovej politiky. Navyše, v štruktúre výdavkov je ich vysoký podiel určený na spotrebu, ktoré nezabezpečia trvalo udržateľný rozvoj a neriešia zásadné systémové problémy školstva, zdravotníctva, infraštruktúry a ďalších deficitných oblastí, na ktoré NKÚ SR svojimi správami z kontroly dlhodobo poukazuje.

Schválený RVS na rok 2019 predpokladá vyrovnaný rozpočet. Približuje sa tak deklarovaným cieľom Programu stability a rastu z apríla 2017. Udržanie vyrovnaného rozpočtu a rozpočtových cieľov v ďalších dvoch rokoch však môže byť oveľa zložitejšie, než sa predpokladá. Slovenská ekonomika dosiahla svoj cyklický vrchol v roku 2018 s rastom na úrovni 4,3 %. V nasledujúcich rokoch bude spomaľovať a bude sa spoliehať na domácu spotrebu a oživenie čerpania európskych fondov (3. programové obdobie). Kontrolná činnosť NKÚ SR v oblasti čerpania a využívania eurofondov však poukazuje na množstvo problémov a predpoklady potrebného čerpania týchto zdrojov môžu byť optimistickejšie než realita. Tomuto riziku sa venujeme podrobnejšie v samostatnej časti správy.

Ďalšou slabinou ekonomiky SR je jej otvorenosť a koncentrácia na automobilový priemysel s vysokou mierou robotizácie a automatizácie, pričom hlavné automobilové trhy

– Nemecko, USA a Čína, začínajú spomaľovať. NKÚ SR vidí riziko zo straty exportných trhov vyplývajúce z nepredvídateľného vývoja vo svetovej ekonomike (Brexit, obchodná vojna medzi USA a Čínou). Jedným z ukazovateľov môže byť aj to, že po prvý raz v histórii slovenskí automobiloví výrobcovia pristúpili k redukcii zamestnancov.

Slabým miestom rozpočtového procesu sa javí aj **dosahovaná výška dlhu verejnej správy, najmä opatrenia na jeho znížovanie**. NKÚ SR vo svojom stanovisku k návrhu štátneho záverečného účtu za rok 2017 konštatoval, že aj napriek opatreniam na jeho zníženie, zostáva dlh verejnej správy od roku 2012 v sankčnom pásme podľa zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Dlh verejnej správy by mal v roku 2018, podľa odhadu MF SR, dosiahnuť úroveň 48,7 % HDP (podľa jesennej notifikácie). Znamená to, že by mal skončiť mimo hranice sankčných pásiem dlhovej brzdy, prvýkrát od zavedenia rozpočtového pravidla. Plánovaný dlh podľa návrhu rozpočtu na rok 2019 by mal byť na úrovni 47,3 % HDP. Dôjde tak k jeho medziročnému zníženiu o 1,4 p. b. V absolútnych číslach však dlh vzrastie o 1 751 mil. eur v porovnaní s očakávaným výsledkom v roku 2018. K tomu, aby sa dlh verejnej správy dostal do bezpečnejšieho rizikového pásma, by bolo potrebné aby dosahoval oveľa nižšie hodnoty. Skúsenosti z ostatnej krízy ukázali, že krajiny s hodnotami dlhu pod 30 % sa s krízou vyrovnali jednoduchšie. Preto aj ambíciou vlády a parlamentu by malo byť čo najskôr sa k takýmto hodnotám priblížiť, samozrejme čo najviac. **(Graf č. 10)**

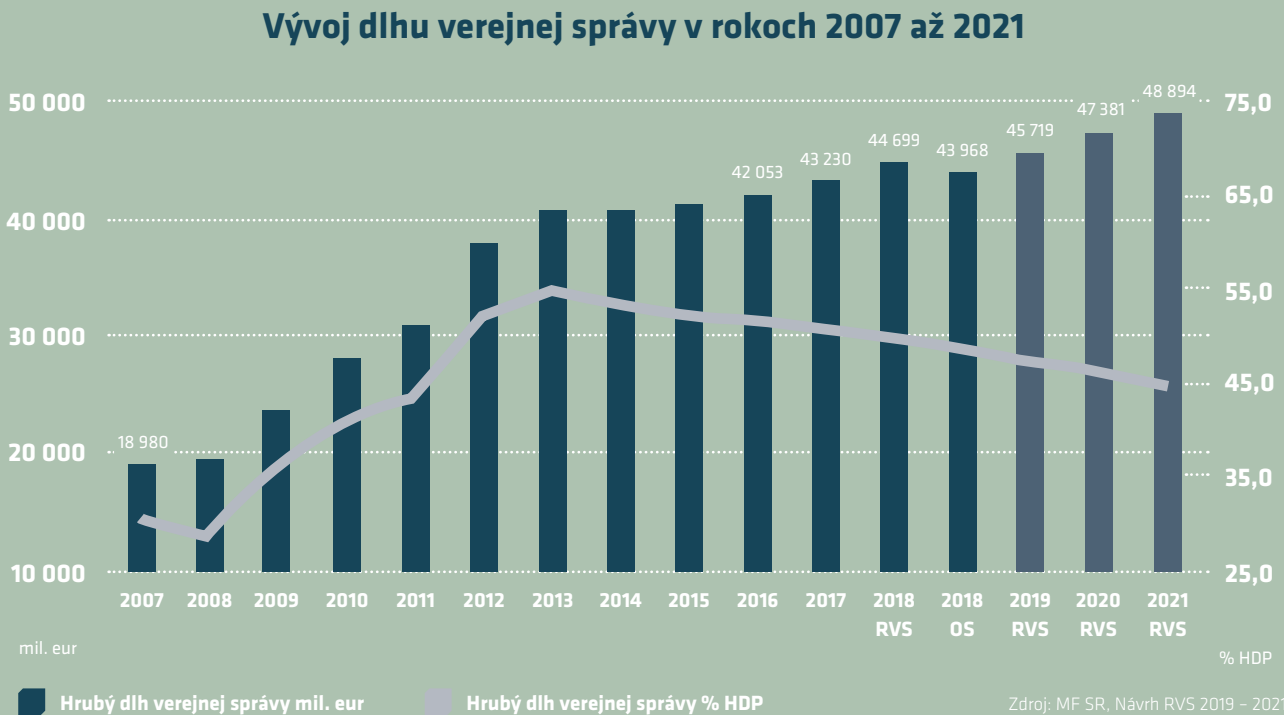
NKÚ SR sa svojou kontrolnou a analytickou činnosťou pri príprave stanovísk k návrhu rozpočtu a návrhu štátneho záverečného účtu venuje aj ďalším stránkam rozpočtového procesu. Už dlhodobo poukazuje na **nedostatočnú úroveň plánovania výdavkov jednotlivých kapitol a nefungujúce programové rozpočtovanie**. Prejavom prvého nedostatku sú rozpočtové opatrenia, ktorých počet za obdobie rokov 2012 – 2018 vzrástol o 65 %. Rozpočtové opatrenie je legitímnym nástrojom rozpočtovej

politiky a samo osebe nie je nedostatkom alebo chybou. Množstvo z nich súvisí s nárokmi správcov kapitol, ktoré vyplývajú z nárokov prijatých zákonných opatrení v priebehu rozpočtového roka, ale väčšina vyplýva z nedostatočne zhodnotených potrieb a precenenia objektívnych možností využitia rozpočtových prostriedkov v danom roku jednotlivými správcami kapitol.

Rozpočtové opatrenia podávajú do určitej miery obraz o aktivite finančných tokov konkrétnej kapitoly počas roka. Čím viac rozpočtových opatrení kapitola zrealizuje, tým je vyššia aktivita v oblasti finančných operácií, čo zároveň znamená aj rastúcu administratívnu záťaž rozpočtového procesu a rastúce výdavky s tým spojené. **(Tabuľka č. 5)**

NKÚ SR vo svojom stanovisku k ŠR na rok 2018 zdôraznil, že v prvom rade nejde o počty opatrení, ale najmä o sumy presúvaných prostriedkov, osobitne na strane výdavkov. Hneď začiatkom roka 2018 padali rekordy v presunutých sumách, ktoré vyžadovali rozpočtové opatrenia. **Len nevyčerpané prostriedky EÚ vrátane spolufinancovania z predchádzajúcich období dosiahli na výdavkovej strane spolu takmer 4 mld. eur.** Z toho najvyšší presun bol v rámci rezortu dopravy – 1,5 mld. eur a rezortu pôdohospodárstva – 1 mld. eur. Aj ostatné kapitoly (MŽP SR, MŠVVŠ SR, MPSVR SR, MF SR, MV SR, MH SR) mali v predchádzajúcich rokoch problém s disciplínou pri čerpaní eurofondov a do roku 2018 presunuli spolu takmer 1,5 mld. eur výdavkov. Je tak evidentné, že sa tieto prostriedky nečerpali v období, keď boli rozpočtované. Podobný scenár sa udial aj v závere roka 2018, kedy sa zase presúvali prostriedky do rozpočtu na rok 2019, ktoré sa počas roka nestihli použiť. Opäť najvyššiu sumu dosiahli rozpočtové opatrenia týkajúce sa eurofondov so spolufinancovaním – 3,2 mld. eur. Aj po takmer 15-tich rokoch čerpania prostriedkov EÚ sa opakuje stále ten istý, dalo by sa povedať až chronický problém – rozpočtový proces SR. NKÚ SR dlhodobo upozorňuje na nevyhnutnosť zlepšenia manažmentu procesov týkajúcich sa oblasti rozpočtových vzťahov SR a EÚ.

Graf č. 10: Vývoj dlhu verejnej správy

Tabuľka č. 5: Vývoj rozpočtových opatrení v rokoch 2012 – 2018

Ukazovateľ	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rozpočtové opatrenia spolu	1 672	2 303	2 447	3 442	2 024	1 787	2 754
z toho:							
Ministerstvo financií SR	284	417	467	486	306	173	266
Všeobecná pokladničná správa	138	177	197	299	306	287	447
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	124	178	64	82	68	61	99
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	167	111	108	177	119	95	93
Ministerstvo vnútra SR	177	327	353	443	288	197	403
Ministerstvo životného prostredia SR	22	27	27	148	60	72	165
Ministerstvo zdravotníctva SR	45	40	51	75	62	49	59
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	230	348	386	441	160	100	169
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	66	71	87	162	94	39	48
Ministerstvo hospodárstva SR	32	42	50	69	60	57	77

Zdroj: www.rozpocet.sk, Závěrečné účty kapitol

Vážnym problémom medziročných presunov je fakt, že **často ide o prostriedky, ktoré boli súčasťou aj dvoch či viacročných rozpočtov a niekedy sa použijú na iné účely, než boli pôvodne schválené.** Príkladom takéhoto postupu môžu byť zistenia z kontroly rozpočtu na MO SR – **KA 19/2018**. Na projekt v rámci rozpočtového roka boli schválené rozpočtové prostriedky, ktoré boli následne v priebehu roka presunuté na realizáciu iných projektov. Na strane druhej, boli zistené projekty, pri ktorých bol schválený rozpočet vo výške 0 eur, ktorý bol následne navýšený rozpočtovým opatrením – presunom rozpočtových prostriedkov. Situácia sa opakovala aj v nasledujúcom roku. Aj pri týchto projektoch išlo o nesystémové plánovanie a nereálny rozpis potrieb rozpočtových prostriedkov na jednotlivé roky. Prevažná časť rozpočtových prostriedkov bola v každom roku viazaná a použitá na nasledujúce rozpočtové roky, resp. na plnenie iných projektov.

Programové rozpočtovanie bolo zavedené v roku 2004 v rámci reformy riadenia verejných financií. Do programov sa rozdelili výdavky ŠR aj územnej samosprávy. Merateľné ukazovatele priradené k programom boli a naďalej sú len formálne, neviažu sa na kvalitu výsledkov, ktoré sa programom majú dosiahnuť. Poskytujú tak minimálnu hodnotu pri posudzovaní hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti ich použitia. Možno konštatovať, že síce vieme kam výdavky smerujú, ale ťažko je posúdiť akú pridanú hodnotu občan a spoločnosť za túto sumu skutočne aj dostali. NKÚ SR považuje pokračovanie v takomto spôsobe programového rozpočtovania za vážny problém, ktorý mu neumožňuje v dostatočnej miere využívať kontrolu zameranú na hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť rozpočtových prostriedkov. Pritom ide o hlavné parametre ex-post kontroly, ex-post hodnotenia prínosu vynaložených zdrojov, čo je aktuálnou úlohou, ktorá vyplýva z jeho poslania daného zákonom o NKÚ SR.

Za slabú stránku rozpočtového procesu považuje NKÚ SR aj **zložitost' a neprehľadnosť financovania viacerých**

verejných politík. Príkladom môže byť financovanie regionálneho a stredného školstva. V prípade regionálneho školstva reťaz financovania tvoria MF SR – MŠVVŠ SR – MV SR – obce – školy, čo znamená značné problémy pri požadovaní navýšenia prostriedkov, ktoré vyplývajú zo zmien v zákone, ako napr. zvyšovanie plátov učiteľov, bezplatné obedy a pod.

Všetky vyššie pomenované slabé stránky rozpočtovej politiky a jej uplatňovanie v rozpočtovom procese odvodzuje NKÚ SR z výsledkov kontroly roku 2018, ale na mnohé upozorňuje už dlhodobo. Ide najmä o:

- o nezáväznosť strednodobého rozpočtového plánovania a tým aj o možnosť meniť rozpočtové ciele strednodobých plánovacích dokumentov. Prijatie výdavkových stropov v strednodobom horizonte je preto nevyhnutné
- o nedostatočnú úroveň rozpočtového plánovania, ktorá vyplýva z nedostatočného zhodnotenia reálnych potrieb a možností správcov kapitol, najmä v oblasti eurofondov
- o formálne stanovené ukazovatele rozpočtového programovania. Spravidla ide o kvantitatívne alebo iba verbálne popísané ukazovatele, čo neumožňuje posudzovať využitie rozpočtových zdrojov z hľadiska ich hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti
- o zložitost' a neprehľadnosť financovania preneseného výkonu štátnej správy na samosprávu.

Na základe týchto poznatkov upozorňuje NKÚ SR prostredníctvom tejto správy plénum NR SR na potrebu prijatia prísnejších rozpočtových pravidiel, ktoré by zvýšili rozpočtovú disciplínu rezortov a v odôvodnených prípadoch umožnili vyvodzovať potrebné dôsledky za jej nedodržiavanie. Taktiež nemožno rezignovať na požiadavky, aby

jednotlivé rozpočtové programy mali jasne stanovené také ukazovatele, ktoré umožnia posúdiť ex-post pridanú hodnotu vynaložených prostriedkov. Bolo by vhodné zjednotiť a sprehľadniť aj systém financovania prenesených (ale aj originálnych) kompetencií štátu na samosprávu.

3.2 Príjmová a výdavková politika

Súčasťou stanoviska NKÚ SR k návrhu štátneho rozpočtu na rok 2019 je aj pohľad na hlavné parametre príjmovej a výdavkovej politiky, viažuce sa na rozpočet štátu.

V oblasti daňových príjmov, ako podstatnej zložky príjmovej časti rozpočtov, **došlo k zlepšeniu výberu daní** v dôsledku viacerých pozitívnych opatrení finančnej správy. Rastie výber dane z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a sú predpoklady na splnenie plánovanej výšky dane z príjmov právnických osôb. Ale pokrok nie je naďalej dostatočný, najmä vo výbere dane z pridanej hodnoty. Daňová medzera tejto dane je naďalej jedna z najvyšších v EÚ a predstavuje významný zdroj ďalšieho zvyšovania príjmov. Problematika úniku na DPH je problémom väčšiny krajín EÚ. Podľa stanoviska Komisie, „štáty EÚ v roku 2016 prišli o takmer 150 mld. €, z čoho takmer 50 mld. € ide do vreciek zločincov, podvodníkov a možno aj teroristov. Výrazné zlepšenie nastane iba po reforme DPH.“ (Tlačová správa EÚ, Brusel 21.9.2018). **Podľa názoru NKÚ SR je potrebné, aby sa o princípoch tejto rozsiahlej reformy, ktorú predstavila Komisia v roku 2017, začala aj u nás široká odborná diskusia, ktorá by vyústila do spoľahlivejšieho a jednoduchšieho systému výberu DPH.** Taktiež diskusia o systéme spotrebných daní, ktorých podiel na výbere daní klesá, majetkových a energetických daniach, by bola potrebná. Vo viacerých krajinách EÚ majú tieto dane výraznejšie zastúpenie v rozpočtových príjmoch.

Dobré makroekonomické výsledky slovenskej ekonomiky majú pozitívny vplyv aj na **výber odvodov zdravotného**

a sociálneho poistenia. Progresívny rast naplnenia povinných odvodov do poisťovních fondov Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní je dôležitým faktorom, ktorý ovplyvňuje rast príjmov verejnej správy.

Štruktúru rozpočtových príjmov netvorí len daňové príjmy a odvody, ale aj rad ďalších položiek. Príkladom sú **clá za dovoz tovarov z tretích krajín**, kde je SR dlhodobejšie upozorňovaná zo strany Komisie na problematiku preclievania textilu a ďalších komodít z ázijských krajín. Antidumpingové clá na ochranu trhu EÚ sa v dôsledku ich rušenia postupne stávajú zanedbateľnou príjmovou položkou aj nášho rozpočtu. **Kontrolná akcia 13/2018**, bola zameraná na **udelenie povolení a licencií** Odborom výkonu obchodných opatrení MH SR. Odbor je národnou autoritou v oblasti vývozu a dovozu výrobkov dvojakého použitia a plní tieto úlohy aj v oblasti obchodovania s výrobkami obranného priemyslu. Vydáva povolenia na obchodovanie a licencie na konkrétne formy zahraničnoobchodnej činnosti vo vyššie uvedených oblastiach. Táto činnosť je spojená s úhradou poplatkov do štátneho rozpočtu. Kontrola zistila, že problematiku úhrad poplatkov nie je venovaná dostatočná pozornosť, viaceré poplatky boli zaplatené až počas kontroly, pričom povolenia už boli vydané aj dlhšie obdobie. Aj týmto oblastiam príjmov štátneho rozpočtu je potrebné venovať zo strany všetkých zodpovedných zvýšenú pozornosť, aj NKÚ SR sa bude týmto príjmom štátneho rozpočtu venovať vo svojej kontrolnej a analytickej činnosti.

Rok 2018 sa vyznačoval pozitívnym plnením príjmovej stránky rozpočtu. Príjmy boli v skutočnosti o 1 398 mil. eur vyššie ako bol plánovaný rozpočet. Skutočnosť nakoniec bola o 607 mil. eur vyššia než navrhovaný rozpočet. Čerpanie výdavkov nedokázalo dostatočne pružne zareagovať na rastúce príjmy. Skutočné výdavky boli nakoniec o 607 mil. eur vyššie ako navrhovaný rozpočet. **(Graf č. 11)**

NKÚ SR vo svojich stanoviskách a správach dlhodobo poukazuje na problematiku štruktúry výdavkov rozpočtu

verejnej správy. Napriek pozitívnemu vývoju príjmov, stále sleduje problém **nízkeho zastúpenia kapitálových výdavkov v rozpočte**. Tento jav súvisí s výdavkovou politikou štátu, keď rozhodujúca časť investícií sa dlhodobo plánuje z európskych zdrojov. Každý rok, v ktorom je čerpanie týchto zdrojov nízke, sa premieta do rozsahu kapitálovej aktivity verejného sektora. Vysoká závislosť kapitálových výdavkov od európskych zdrojov predstavuje značné riziko ďalšieho vývoja Slovenska a životnej úrovne jeho obyvateľov. **(Graf č. 12)**

Príkladom značnej závislosti od európskych zdrojov môže byť kapitola MDV SR v roku 2017, kde prostriedky EÚ a spolufinancovania tvorili takmer 80 % všetkých kapitálových výdavkov. Spoliehanie sa predovšetkým na tieto zdroje je v SR veľké a neprimerané. Problémom však je, že ani v tomto smere sa disciplína čerpania naplánovaného rozpočtu nedodržiava. Európsky dvor audítorov nedávno vo svojej situačnej správe o doprave uviedol, že „zodpovednosť za rozvoj, financovanie a vybudovanie dopravnej infraštruktúry nesú predovšetkým členské štáty. Financovanie z prostriedkov EÚ, prostredníctvom ktorého sa musí zabezpečiť európska pridaná hodnota, môže fungovať len ako katalyzátor a kryť iba zlomok všetkých potrieb“¹. Toto vyhlásenie nezodpovedá plánovaným rozpočtom kapitálových výdavkov rezortu dopravy. V kontexte zlého stavu ciest a mostov I. triedy, pomalej modernizácie železničnej infraštruktúry a zastaraného vozového parku železníc, NKÚ SR dlhodobo apeluje na zvýšenú pozornosť alokácii väčšieho objemu vlastných rozpočtových zdrojov do tejto oblasti. Podobný problém však existuje aj v iných kapitolách. Výsledkom je rastúci modernizačný dlh a minimum nových investícií. Vzniká tak jednoduchá úmera – čím menej sa investuje, tým viac sa prehľubuje modernizačný dlh a tým sú následné investície drahšie a zložitejšie.

Okrem kapitálovej závislosti od európskych zdrojov, **subjekty verejnej správy majú problémy so**

samotným využitím týchto zdrojov na plánované investičné projekty. Problémy sa netýkajú len správcov kapitol štátneho rozpočtu. Nedostatočné využívanie plánovaných kapitálových výdavkov pretrváva aj v samospráve. Obce v roku 2017 vyčerpali iba 70 % zo schváleného rozpočtu kapitálových výdavkov. VÚC vyčerpali iba 61 % z rozpočtovaných výdavkov. Pri porovnaní dosiahnutej skutočnosti s upraveným rozpočtom, ktorý už, okrem iného, obsahoval aj presunuté prostriedky z minulých rokov, bol podiel ešte nižší – 65 % pri obciach a iba 38,5 % pri VÚC. Situácia sa v tejto oblasti výrazne nezlepšila ani v roku 2018. Aj keď sa očakáva mierny rast v čerpaní kapitálových výdavkov, no zároveň porastú aj celkové výdavky. Ani v roku 2019 sa podľa návrhu rozpočtu verejnej správy neplánuje dynamickejšie využívanie tohto druhu výdavkov. Porovnanie štruktúry príjmov, výdavkov a kapitálových výdavkov ŠR za roky 2009 až 2019 dokumentuje nasledovný graf. **(Graf č. 13)**

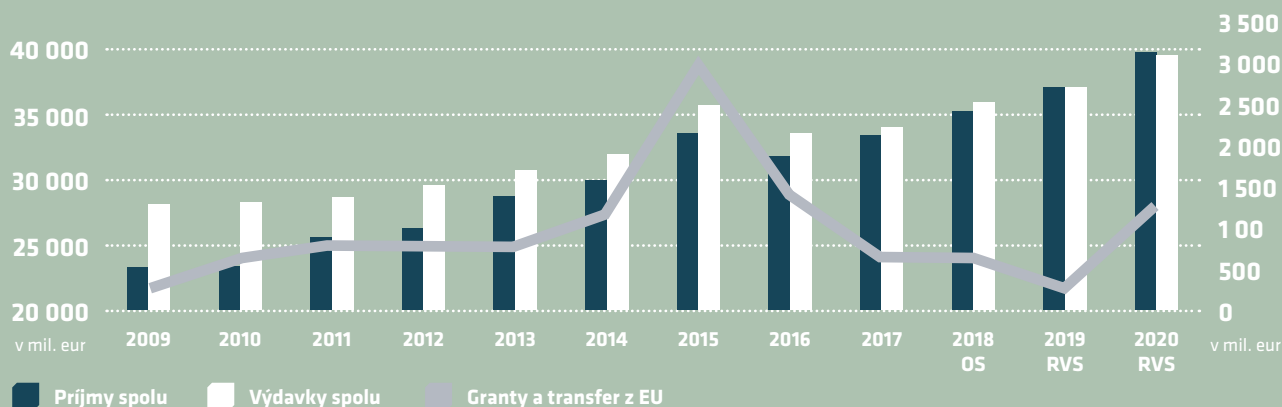
Na základe kontroly rozpočtovania výdavkov vo vybraných kapitolách ŠR na rok 2019, NKÚ SR upriamil pozornosť aj na niektoré výdavkové riziká a problémové programy a zisťoval nasledovné:

V rezorte **Ministerstva vnútra SR** poukázal na riziko v pokračujúcom trende poklesu príslušníkov Policajného zboru SR, ktorý sa nedarí zastaviť, napriek navýšeniu mzdových prostriedkov kapitoly. Naplnenie plánovaných kapitálových príjmov rozpočtu možno označiť za rizikové. Ministerstvo vnútra SR je naďalej garantom reformy verejnej správy – ESO. Zo štruktúry kapitoly nie je zrejmé, aké budú ďalšie kroky tejto reformy, čo vyvoláva dojem o jej nepokračovaní.

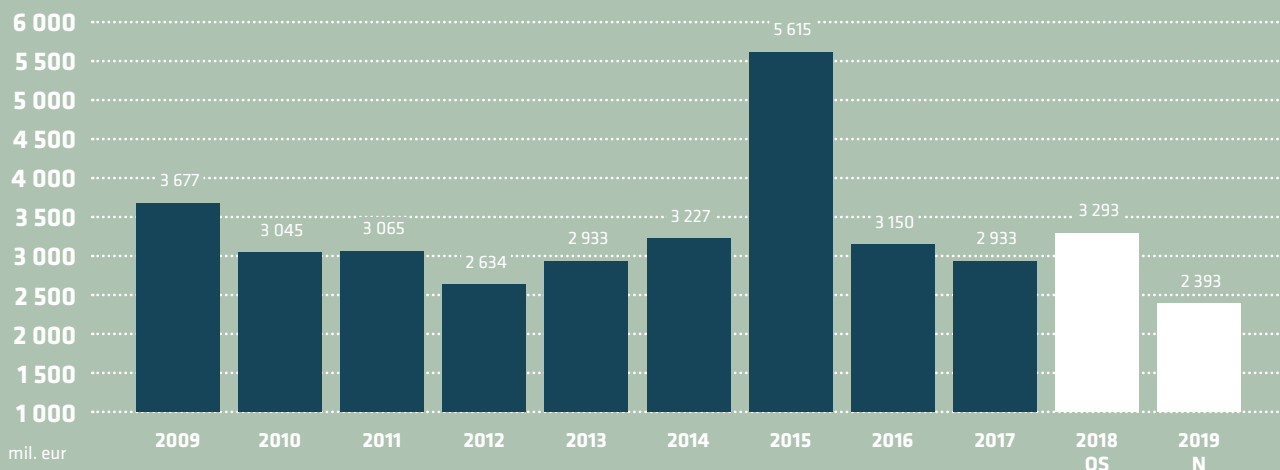
V rozpočte kapitoly **Ministerstva životného prostredia SR** upozornil na riziko, že navýšené výdavky na podporu vodného hospodárstva nebudú využité v súlade so stanovenými prioritami, na čo poukázala aj kontrola v tejto

¹ EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV. (2018) Situačná správa: Na ceste k úspešnému odvetviu dopravy v EÚ: problémy, ktorými sa treba zaoberať. Dostupné na: <https://www.eca.europa.eu/sk/Pages/DocItem.aspx?did={15188D75-B1FC-4FB5-B53C-FD0C7DDBA2B4}>

Graf č. 11: Vývoj príjmov a výdavkov verejnej správy (ESA 2010 v mil. eur)

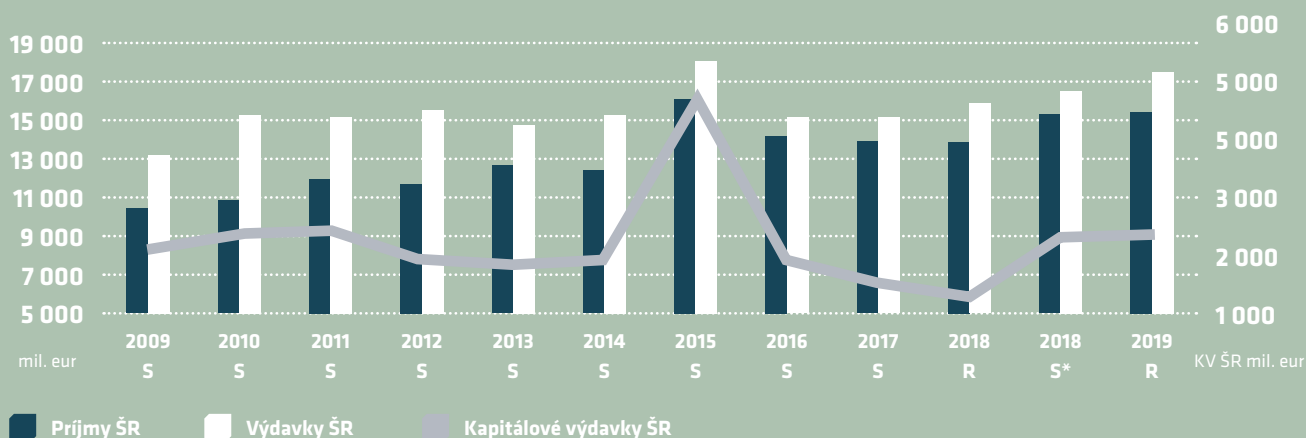

Graf č. 12: Vývoj kapitálových výdavkov verejnej správy (ESA 2010 v mil. eur)

Zdroj: Štátny záverečný účet 2017, MF SR

Graf č. 13: Vývoj príjmov, výdavkov a kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu (v mil. eur)

Zdroj: SZÚ za roky 2010 – 2018, Návrh RVS na roky 2019 až 2021, MF SR
*Skutočnosť v roku 2018 predstavuje hodnotu známu k 31. 12. 2018

oblasti, NKÚ SR ďalej poukázal na to, že rozhodnutie o uzavretí skládky v Považskom Chlmcí, za ktorú dostalo Slovensko pokutu od Súdneho dvora EÚ, bolo vydané príslušným orgánom štátnej správy zodpovedným za životné prostredie až 28. decembra 2018, hoci rozsudok bol vyneseneý 4. júna 2018. Okrem miliónovej pokuty Slovensko bude musieť za každý deň od vynesenia rozsudku do vydania rozhodnutia o uzatvorení skládky zaplatiť sankcie vo výške 5 tis. euro. Aj v tomto prípade by mala byť vyvodená zodpovednosť za túto situáciu s vážnymi finančnými dôsledkami.

V kapitole **Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR** upozornil najmä na riziká v oblasti výdavkov rozpočtových a príspevkových organizácií regionálneho školstva, ktoré s veľkou pravdepodobnosťou nepokryjú finančné potreby daných organizácií na vykonávanie ich činností a plnenie úloh v plnom rozsahu. Riziko rozpočtu v regionálnom školstve pretrváva aj v súvislosti s financovaním prioritnej osi Vzdelávanie a v efektívnom využití týchto prostriedkov na zvýšenie ukazovateľov kvality v regionálnom školstve. V oblasti výskumu a vývoja upozornil na pokles výdavkov na rok 2019. Analýzou rozpočtovaných výdavkov na rok 2019 vyjadril NKÚ SR pochybnosť o dosiahnutí cieľa Stratégie Európa 2020 – v oblasti predčasného ukončenia školskej dochádzky a podielu výdavkov na vedu a výskum v % HDP. Výdavky do vzdelávania, merané ich podielom na HDP, sú stále veľmi nízke. V roku 2017 to bolo 3,8 %, kým priemer eurozóny bol 4,5 %; susedné Maďarsko vynaložilo 5,1 % a Česko 4,6 %. Aj toto je dôvod, prečo vzdelávanie na Slovensku nedosahuje potrebnú úroveň.

V rozpočte **Ministerstva zdravotníctva SR** poukázal na pretrvávajúci nepriaznivý vývoj a zvyšujúce sa záväzky univerzitných a fakultných nemocníc (aj napriek ďalšiemu oddĺžovaniu) a s tým súvisiace riziko z dôvodu poklesu príjmu za poistencov štátu. V roku 2019 bude **platiť štát za jedného poistenca takmer 4,5-krát menej, ako budú do systému prispievať ekonomicky aktívne osoby**. Rovnako

pretrváva riziko skutočného čerpania kapitálových výdavkov na rekonštrukcie a modernizácie nemocníc, napriek ich medziročnému navýšeniu. Dlhodobo pretrvávajúce problémy v zdravotníctve sa odrážajú aj vo výsledkových ukazovateľoch. V roku 2016 dosiahla SR spomedzi krajín EÚ tretiu najnižšiu hodnotu v ukazovateli roky zdravého života pri narodení a ďaleko zaostala za priemerom EÚ28 – obyvatelia na Slovensku žijú zdravý život o 7 rokov kratšie než je priemer EÚ. V tejto súvislosti NKÚ SR zdôrazňuje, že objem finančných prostriedkov do zdravotníctva meraný podielom na HDP je pomerne vysoký a dosahuje priemer Eurozóny – 7,1 % v roku 2017: Česko 7,5 %, Rakúsko 8,2 %. Problémy zdravotníctva sú však systémové a čiastkové opatrenia neprinášajú potrebné efekty. Príkladom môže byť niekoľkonásobný neefektívny proces oddĺžovania na ktorý poukázali aj výsledky kontroly NKÚ SR.

V kapitole **Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR** poukázal na riziko stagnácie v oblasti politiky zamestnanosti (pomalé odstraňovanie regionálnych rozdielov, zníženie vysokej nezamestnanosti obyvateľov z marginalizovaných rómskych komunit, slabá podpora pracovnej migrácie), keďže došlo k poklesu plánovaných zdrojov v porovnaní s rozpočtom 2018 až o 50 %, pričom výraznou mierou sa na tom podieľa pokles výdavkov v podprograme OP Ľudské zdroje. S tým súvisí aj miera dlhodobej nezamestnanosti, s ktorou má SR najväčšie problémy. K tretiemu štvrtroku 2018 dosiahla hodnota dlhodobej nezamestnanosti v SR 3,9 %. Priemer krajín EÚ28 dosiahol v rovnakom období 2,8 %.

V rozpočte **Ministerstva hospodárstva SR** poukázal NKÚ na skutočnosť, že v rámci podpory rozvoja strategických investícií – investičných stimulov nedochádza k podpore najmenej rozvinutých regiónov: dva najmenej rozvinuté kraje čerpali najmenej investičnej pomoci.

V rozpočte rezortu **Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR** poukázal na skutočnosť, že k zvýšeniu

vlastných zdrojov kapitoly má dôjsť z veľkej časti len vďaka navrhovanému príjmu z odvodu z obchodných reťazcov. Rizikovým sa javí naplnenie ukazovateľa príjmov. Nedošlo k vyriešeniu problému s elektronizáciou PPA a naďalej pretrváva riziko prepadnutia finančných prostriedkov z OP, respektíve ich alokácie do iných oblastí.

V rozpočte kapitoly **Ministerstva dopravy a výstavby SR** upozornil na nedostatočné prostriedky určené na údržbu a opravy ciest I. triedy, ktorých stav sa každoročne zhoršuje. Rovnako aj financovanie železničnej infraštruktúry bolo na rok 2019 poddimenzované. Nedostatok prostriedkov zo ŠR, spolu s veľmi pomalým čerpaním prostriedkov EÚ (predovšetkým na obnovu železničnej infraštruktúry), dávajú v roku 2019 predpoklad na pomalý progres v tejto oblasti. Pri porovnaní hustoty diaľničnej siete na 1000 km² sa SR umiestnilo v roku 2016 na posledných priečkach (9,5 km diaľnic na 1000 km²) spolu s Bulharsko, Rumunsko alebo Poľsko. Priemerná hustota diaľničnej siete na 1000 km² v EÚ dosiahla v rovnakom roku 22,6 km diaľnic. Táto štatistika sa výrazne nezlepšila ani v roku 2017, keď na diaľničnej mape SR pribudli úseky v dĺžke necelých 20 km. V roku 2018 nebol otvorený žiaden nový diaľničný úsek.

NKÚ SR na účely stanoviska k záverečnému účtu vykonal finančnú kontrolu, ktorej cieľom bolo overiť správnosť individuálnej účtovnej závierky MF SR k 31. decembru 2017 a vybraných finančných výkazov na rozpočtovej báze a preveriť postup pri nakladaní s verejnými prostriedkami a majetkom štátu – **KA 17/2018**. Kontrolou vybraných údajov individuálnej účtovnej závierky MF SR a čiastkových účtovných závierok účtujúcich jednotiek – MF SR úrad, Všeobecná pokladničná správa a Štátny dlh – neboli zistené významné nedostatky.

Analýzou hospodárenia kapitol MF SR a Všeobecná pokladničná správa bolo zistené, že rozpočtové rámce, stanovené zákonom o štátnom rozpočte na rok 2017,

boli dodržané. Kontrolou účelovosti čerpania bežných výdavkov na tovary a služby a vybraných kapitálových výdavkov MF SR úrad, neboli zistené nedostatky. Overením správnosti údajov o čerpaní výdavkov kapitoly Všeobecná pokladničná správa, ktoré majú rôznorodý, zväčša nadrezortný charakter, neboli zistené nedostatky. Takmer 50 % výdavkov kapitoly tvorili výdavky na správu štátneho dlhu. Časť výdavkov kapitoly tvorili rezervy určené na krytie vzniknutých nepredvídaných situácií alebo na zabezpečenie plnenia mimoriadnych úloh. Na problematiku neprimerane vysokých rezerv v kapitole Všeobecnej pokladničnej správy NKÚ SR dlhodobo poukazuje. Z rezerv sa často hradia aj výdavky, ktoré možno plánovať a riešiť v rámci rozpočtov.

Prevereniu správnosti účtovných závierok významných rozpočtových kapitol a ďalších významných subjektov verejnej správy sa bude NKÚ SR venovať v zvýšenej miere aj v budúcnosti s cieľom získať čo najviac objektívnych informácií o vierohodnosti údajov účtovníctva a výkazníctva, ktoré sú významné pre zostavovanie záverečného účtu verejnej správy.

3.3 Európske fondy a prostriedky zo zahraničia - doterajšie čerpanie a navrhované zmeny predstavujú vážne riziko rozpočtov verejnej správy

Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) predstavujú významný finančný zdroj rozpočtu EÚ, ktorý má zabezpečiť znižovanie rozdielov medzi úrovňami rozvoja jednotlivých regiónov EÚ. Z tohto dôvodu bol definovaný primárny cieľ fondov EÚ ako posilnenie hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti v rámci EÚ.

Možnosť čerpať prostriedky z fondov EÚ v SR je kľúčová. Pred čerpaním týchto prostriedkov SR deklarovala

efektívne a účinné zameranie investícií na kľúčové odvetvia rastu, čím sa špecifikovali možnosti financovania. Od roku 2004 SR vykazuje kladnú čistú finančnú pozíciu, t. j. celkové príjmy z rozpočtu EÚ boli vždy vyššie než celkové odvody a príspevky do rozpočtu EÚ. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť aj vzniknuté nezrovnalosti a dodatočné náklady SR, ktoré súvisia s riadením, implementáciou a kontrolou/auditom EŠIF. Tie výrazným spôsobom znižujú kladnú čistú finančnú pozíciu SR.

Rok 2018 bol poznamenaný procesom zúčtovania 12 operačných programov programového obdobia 2007 – 2013 zo strany Komisie, tzn. prebiehala rozsiahla komunikácia s príslušnými generálnymi riaditeľstvami EK vo veci záverečných finančných pozícií jednotlivých operačných programov. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť vysokú pravdepodobnosť hraničiacu s istotou, že úhrada záverečných platieb zo strany EK bude nižšia než deklarované sumy uvedené v záverečných žiadostiach o platbu. V rámci štátno-rozpočtových vzťahov NKÚ SR považuje možnú zápornú bilanciu, tzn. že pohľadávka EK bude vyššia než odsúhlasená výška záverečnej platby, za významné riziko, ktoré môže dodatočne vytvárať tlak na verejné financie.

V rámci súčasného, tretieho programového obdobia bolo celkovo vyhlásených 474 výziev/vyzvaní (vrátane Programu rozvoja vidieka) v sume 15,22 mld. eur, čo predstavuje 98,68 % z alokácie 15,46 mld. eur. Podiel kontrahovania EŠIF k 31. 12. 2018 predstavoval 54,35 % (t. j. 8,40 mld. eur) na alokácii. Celkové čerpanie predstavovalo k 31. decembru 2018 sumu 3,35 mld. eur, čo predstavuje 21,67 % z alokácie. (Graf č. 14)

K 31. decembru 2018 sa Slovensko v čerpaní zdrojov z rozpočtu EÚ nachádza na 23. mieste, pričom úroveň prijatých platieb z EK predstavuje 24,22 % (t.j. 3 709 mil. eur). Priemerná úroveň čerpania rozpočtu EÚ členskými krajinami k 31. decembru 2018 predstavuje 27,51 %. (Graf č. 15)

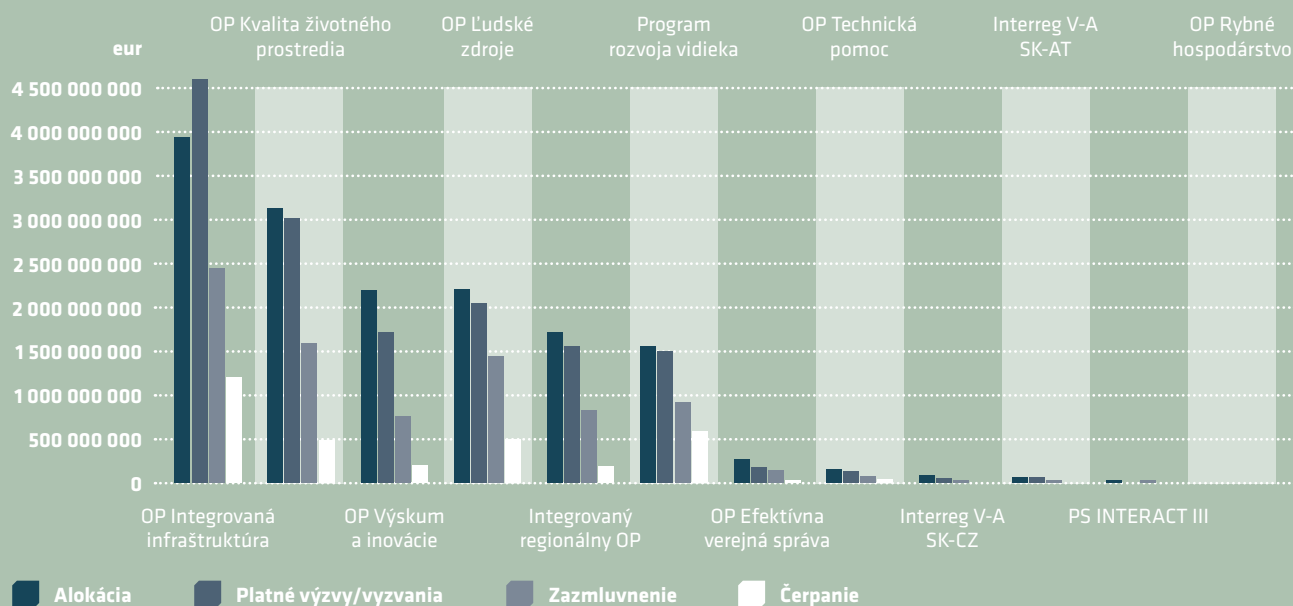
Výkonnostný rámec – možný trest za pomalé plnenie cieľov

Aj keď zaostávanie Slovenska v čerpaní zdrojov v porovnaní s priemerom krajín EÚ nie je výrazné, NKÚ SR naďalej hodnotí riziko neplnenia čiastkových cieľov výkonnostného rámca ku koncu roka 2018 ako významné. V prípade neplnenia čiastkových cieľov v požadovanej miere, dôjde k prerozdeleniu zostávajúcej výšky 6 % výkonnostnej rezervy z nedostatočne výkonných prioritných osí programov do efektívnych prioritných osí v rámci OP, resp. na iné OP, v rámci ktorých boli dosiahnuté čiastkové ciele. Vyňatých 6 % z alokácie operačných programov EK prideliť, až po preskúmaní výkonnosti OP, na základe plnenia čiastkových cieľov na jednotlivé prioritné osi k 31. decembru 2018. Tieto jednotlivé rezorty zdokumentujú v roku 2019 v rámci výročnej správy o vykonávaní OP. V 3. programovom období je potrebné vyvíjať väčšie úsilie a zabezpečiť dynamické priebežné napĺňanie ukazovateľov výkonnostného rámca, keďže od výsledkov dosiahnutých ku koncu roka 2018 závisí, akú časť z balíka potenciálnych finančných zdrojov zahrnutých v rámci 6 % výkonnostnej rezervy v objeme celkom 811 255 tis. eur (bez Programu rozvoja vidieka) EK prerozdeliť na financovanie iných prioritných osí alebo programov. Jednoducho povedané, či tieto prostriedky zostanú na Slovensku, alebo sa využijú mimo neho.

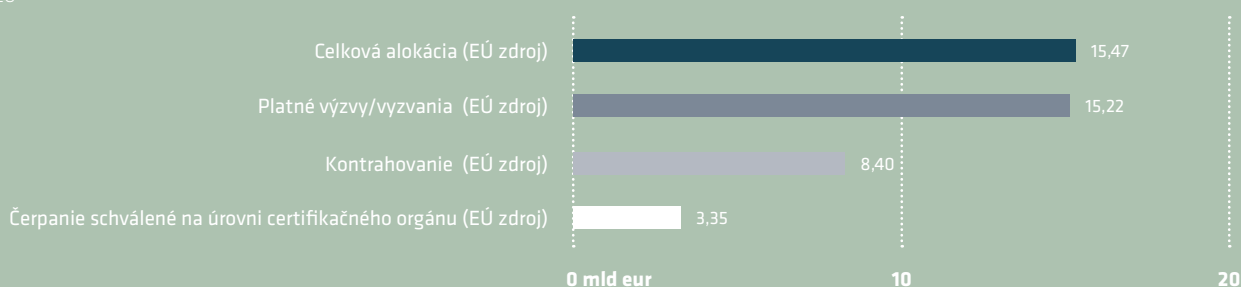
Pravidlo N+3 – reálne krátenie slovenského finančného balíka

Vo vzťahu k finančnému míľniku pravidla N+3 voči záväzku 2015 deklarovaného k 31. decembru 2018 sa zo strany EK očakáva potvrdenie sumy nevyčerpaných prostriedkov v rámci troch operačných programov. V operačnom programe Výskum a inovácie, v Integrovanom regionálnom operačnom programe a v programe Rybné hospodárstvo vyhodnocovanie čerpania za uplynulý rok ešte prebieha a jeho ukončenie je podmienené legislatívou EK (nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013).

Graf č. 14: Stav kontrahovania a čerpania EŠIF k 31.12.2018

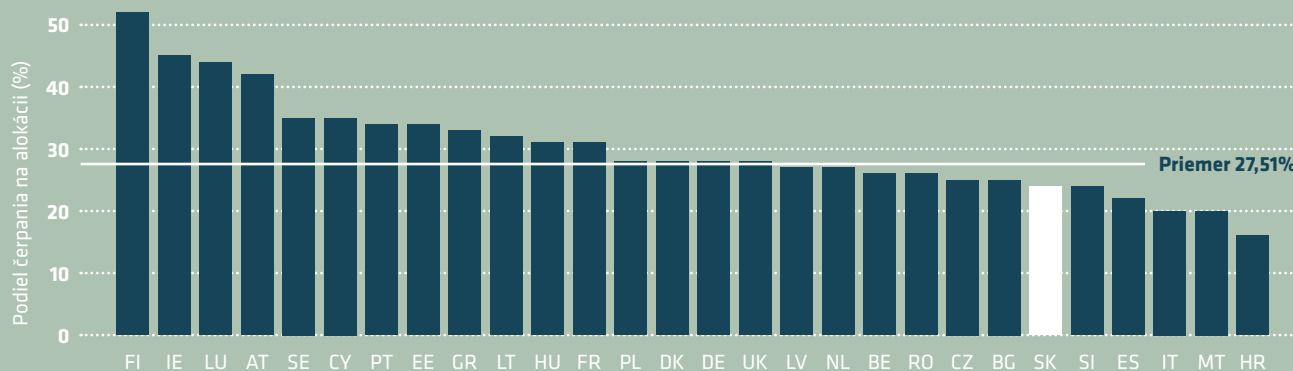

Zdroj: EÚ

Graf č. 15: Podiel celkových vyplatených platieb z EK na celkovej alokácii jednotlivých krajín EU28 k 31. 12. 2018

Prehľad čerpania členských krajín z rozpočtu EÚ k 31. 12. 2018

Zdroj: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>

K 31. decembru 2019 sa bude sledovať finančný míľnik v zmysle pravidla N+3 vo výške približne 1,411 mld. eur. Pre jeho splnenie je potrebné predložiť EK (k stavu čerpania k 31. 12. 2018, teda za jeden rok) výdavky v minimálnej výške 718,87 mil. eur. Tým operačným programom, ktoré nepredložia dostatočný objem finančných prostriedkov na preplatenie na EK tieto financie prepadnú. Dostatočné čerpanie k 31. decembru 2018 mali iba štyri operačné programy (OP Integrovaná infraštruktúra, OP Ľudské zdroje, OP Technická pomoc a Program spolupráce INTERACT III).

- NKÚ SR vo svojich predošlých správach o výsledkoch kontrolnej činnosti upozorňoval na pretrvávajúce negatívne trendy v riadení, implementácii a kontrole fondov EÚ. Tieto negatívne trendy pretrvávali aj napriek viacerým podniknutým krokom na posilnenie transparentnosti a zjednodušenia EŠIF na účely účinného čerpania prostriedkov EÚ. Túto skutočnosť potvrdzujú aj výsledky kontrolnej činnosti NKÚ SR v roku 2018. Je preto veľmi dôležité, aby zodpovedné orgány SR prijali efektívne manažérske rozhodnutia na účely maximálnej absorpcie fondov EÚ, a to aj s ohľadom na fakt, že riziká pre implementáciu finančných prostriedkov EÚ pre SR na obdobie 2021 – 2027 rastú.

Komisia v máji 2018 predložila návrh nového viacročného finančného rámca 2021 – 2027. Predstavila v ňom svoju

víziu o tom, ako by sa Únia mala vysporiadať s výpadkom britských príspevkov a ako zafinancovať riešenie problémov, ktorých význam v predošlých rokoch narástol.

- Predpokladá sa zníženie miery spolufinancovania EŠIF z rozpočtu EÚ zo súčasných 85 % na 70 % pre menej rozvinuté regióny (všetky regióny SR, okrem Bratislavského kraja.)
- EK navrhuje, aby sa pre obdobie 2021 – 2027 (s čiastočnou výnimkou pre prvý rok) začalo uplatňovať pravidlo zrušenia záväzkov N+2, namiesto súčasného N+3, čo môže pre SR znamenať významné riziká nevyužitia a vrátenia prostriedkov do rozpočtu EÚ.
- EK taktiež navrhuje zníženie výšky zálohových platieb z EK, čo by znamenalo pokles o 2,948 mld. eur v porovnaní s programovým obdobím 2014 – 2020.

Nie je možné vylúčiť, že tieto, alebo obdobné opatrenia, ktoré by sťažili a sprísnil prístup k zdrojom z rozpočtu EÚ, budú prijaté. Preto ďalšie kroky všetkých zodpovedných orgánov SR, ktoré by viedli k účinnejšiemu čerpaniu európskych zdrojov, sú nielen potrebné, ale pre ďalší rozvoj krajiny aj životne nevyhnutné. Financovanie väčšiny rozvojových potrieb z národného rozpočtu sa nepredpokladá, resp. rozpočet ich nebude schopný zabezpečiť.

4 Najdôležitejšie kontrolné zistenia roku 2018

Kontrolnú činnosť NKÚ SR v roku 2018 môžeme rozdeliť do troch skupín, a to podľa toho, na aký problém bola zameraná.

Prvú skupinu predstavujú kontroly zamerané na prevenciu toho, akým spôsobom bol zabezpečovaný proces nastavenia riadenia operačných programov a podmienok čerpania zdrojov týchto programov. Pri pridelení finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ je kľúčovým procesom proces schvaľovania výziev, hodnotenia a výber žiadostí o NFP. Od tohto procesu závisí, či budú prostriedky pridelené tým najlepším projektom, čo by malo znamenať, že každé investované euro prinesie očakávanú pridanú hodnotu. V rámci tejto skupiny bola vykonaná

aj kontrola preverujúca účinnosť prijatých opatrení, ktoré boli reakciou na kontrolné zistenia. Spätná kontrola vykonaných opatrení a ich účinnosť sa ukazuje ako mimoriadne dôležitá a prospešná.

Druhou skupinou boli kontrolné akcie, ktoré sa zamerali najmä na dodržiavanie legislatívneho rámca pri hospodárení v rôznych organizáciách verejnej správy, vrátane štátnych podnikov a štátnych akciových spoločností. Právne normy, ktoré upravujú používanie finančných prostriedkov alebo nakladanie s majetkom a majetkovými právami vyžadujú, aby verejné zdroje boli využívané hospodárne, efektívne a účinne. Zároveň je podstatné, aby všetky majetkové a finančné operácie boli transparentne a preukázateľne zaznamenané v ich účtovníctve a výkazníctve. Kontrolná činnosť NKÚ SR potvrdila, že aj v týchto základných povinnostiach zakotvených v zákonoch, majú organizácie verejnej správy stále značné problémy. Zároveň to svedčí o veľmi nízkej úrovni vnútornej kontroly ako základného nástroja riadenia, ale aj plnenia si povinností zástupcov štátu v štátnych akciových spoločnostiach a štátnych podnikoch.

Tretou skupinou kontrol boli kontroly zamerané najmä na kontrolu rôznych stránok verejných politík, najmä na stav plnenia ich cieľov, a to bez ohľadu na zdroje financovania. V tejto skupine kontrol majú rozhodujúce zastúpenie kontroly z oblasti životného prostredia a energetiky.

4.1 Riadenie výziev a vyzvaní – stále sú rezervy pri hodnotení žiadostí

Dôležitosť európskych zdrojov pre rozvoj krajiny, ako aj riziká ich čerpania, ktoré NKÚ SR identifikoval svojimi predchádzajúcimi kontrolami sú dôvodom, prečo sa úrad aj v roku 2018 zameril na kontrolu viacerých programov a projektov financovaných z prostriedkov EÚ v ich úvodnej fáze, ktorou sú výzvy a vyzvania.

Úrad v roku 2018 vykonal kontrolu Výziev a vyzvaní z programového obdobia 2014 – 2020 (**KA 3/2018**). Kontrolovanými subjektmi boli sprostredkovateľské orgány – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (Prioritná os 1 – Vzdelávanie, Operačný program Ľudské zdroje), Slovenská inovačná a energetická agentúra (Operačný program Výskum a inovácie), Ministerstvo hospodárstva SR (Operačný program Výskum a inovácie) a riadiaci orgán – Ministerstvo vnútra SR (Operačný program Efektívna verejná správa). Kontrolami boli zistené tieto nedostatky:

- v procese odborného hodnotenia:
- nebolo možné objektívne posúdiť aktuálnu finančnú situáciu žiadateľa
- výrazný kvalitatívny rozdiel úrovne verbálneho hodnotenia hodnotiteľmi
- nesúlad/nedostatočné zdôvodnenie slovného hodnotenia a prideleného počtu bodov pre jednotlivé kritériá
- rozpor medzi individuálnymi hodnotiacimi hárkami a spoločným hodnotiacim hárkom
- nízka kvalita overovania výstupov odborných hodnotiteľov
- riziko možného neobjektívneho spôsobu žrebovania a pridelenia ŽoNFP odborným hodnotiteľom
- v rámci procesov administratívneho overenia boli identifikované viaceré nedostatky vo vyplňaní kontrolných zoznamov z administratívneho overenia a vo výkone základnej finančnej kontroly.

Všetky tieto nedostatky, považuje NKÚ SR za mimoriadne závažné. Okrem rizika korupcie a netransparentnosti je tu riziko, že nedostatočne posúdená kvalita žiadostí

a nedostatočná pripravenosť žiadateľa splniť predpokladané parametre projektu (ekonomická situácia, odborné vedomosti a zručnosti a pod.) spôsobia že prostriedky z operačného programu nenaplnia spoločenské očakávania.

Obdobné nedostatky kontrola NKÚ SR zistila aj v Polnohospodárskej a platobnej agentúre v roku 2016, ktoré úrad prezentoval verejnosti aj NR SR minulý rok. Odporučil agentúre viaceré opatrenia na odstránenie nedostatkov a v roku 2018 vykonal kontrolu plnenia týchto opatrení **(KA 29/2018)**. Od apríla 2016 došlo zo strany PPA k odstúpeniu od 152 zmlúv o poskytnutí nenávratného finančného príspevku. Po zavedení niektorých opatrení odstúpili od zmlúv ďalší žiadatelia. Celkovo tak bolo zrušených 222 zmlúv, čo vo finančnom vyjadrení predstavuje sumu takmer 19 mil. eur. Kontrolou bolo zistené, že z celkového počtu 28 identifikovaných nedostatkov neboli niektoré opatrenia agentúrou realizované. Nesplnené opatrenia boli najmä v oblasti dodržiavania stanovených lehôt pre vydanie rozhodnutia, ako aj v absencii slovného zdôvodnenia pridelenia bodov vo všetkých predložených žiadostiach o nenávratný finančný príspevok. Aj napriek vypracovaniu metodiky pre kvalitatívne hodnotenie ŽoNFP a absolvovaniu školenia pre hodnotiteľov je, podľa NKÚ SR podmienka odborného vzdelania a odbornej praxe hodnotiteľov naďalej nevyhnutnosťou.

Aj táto následná kontrola preukázala, že napínaním svojho poslania NKÚ SR prispieva k hospodárnejšiemu, efektívnejšiemu a účelnejšiemu vynakladaniu zdrojov. Je vysoký predpoklad, že zrušené zmluvy predstavovali riziko čiastkového alebo úplného nesplnenia parametrov jednotlivých projektov. Na druhej strane prijaté opatrenia, ak sa budú v plnej miere dodržiavať, znížia riziko neodborného posudzovania projektov v budúcnosti.

Vykonanými kontrolami NKÚ SR zavŕšil kontrolný proces v oblasti nezávislého overenia súladu postupov riadiacich

a sprostredkovateľských orgánov v oblasti vyhlásenia výziev a vyzvaní, kontroly formálnej správnosti dokumentov a procesu odborného hodnotenia ŽoNFP všetkých operačných programov. Spoločným menovateľom zistených nedostatkov bol nefunkčný/nespolahlivý vnútorný kontrolný systém, resp. nedostatočný výkon dohľadu, ktorý ako prvý by mal odhaliť slabé stránky v nastavených vnútorných procesoch dotknutých subjektov. Počas výkonu kontrol v rámci troch rokov NKÚ SR zaznamenal problém, ktorý sa vyskytoval vo väčšine riadiacich/sprostredkovateľských orgánov a to, nedodržanie lehoty na vydanie rozhodnutia. Preto NKÚ SR považuje za opodstatnenú novú verziu systému riadenia EŠIF, v ktorom prišlo k úprave tejto lehoty.

Významným prvkom nového systému riadenia EŠIF, ktorý má zvýšiť transparentnosť, je zavedenie žrebovania odborných hodnotiteľov prostredníctvom ITMS2014+. Avšak z pohľadu NKÚ SR predstavuje tento proces komplikácie pre výkon kontroly. Dôvodom je obmedzený prístup do systému ITMS2014+ zo strany kontrolórov, z čoho pri výkone kontroly vyplýva nemožnosť zachytenia nastavených kritérií, na základe ktorých bol tvorený zoznam odborných hodnotiteľov. Ak riadiaci/sprostredkovateľský orgán nezabezpečí vypracovanie záznamu z výberu odborných hodnotiteľov a pridelenia ŽoNFP, prípadne výstup z ITMS2014+, nemožno objektívne posúdiť správnosť žrebovania odborných hodnotiteľov.

4.2 Hospodárenie rozpočtových a príspevkových organizácií, štátnych podnikov a akciových spoločností naďalej nedosahuje potrebnú kvalitu

Platby aj za služby, ktoré nie sú potrebné alebo ich využitie je nepreukázateľné

Kontroly NKÚ SR dlhodobo poukazujú na nedostatočný

manažment výdavkov organizácií, ale aj štátnych podnikov a štátnych akciových spoločností, ktorý dostatočne nezabezpečuje ich hospodárnosť, efektívnosť a účinnosť. V štruktúre výdavkov za posledné obdobie výrazne vzrástol podiel výdavkov na služby, vrátane externých právnych, poradensko-konzultačných služieb, ale aj výdavkov na rôzne štúdie, expertízy a posudky, ktoré často nie sú využité alebo sa predmet ich plnenia opakuje v plnom alebo podstatnom rozsahu.

KA 5/2018 je pokračovaním kontrol zameraných práve na tento druh výdavkov. Cieľom uvedenej kontroly bolo zhodnotiť opodstatnenosť zmluvných vzťahov, vrátane kvality dodaného predmetu zmluvy a postupu pri jeho ďalšom využití v Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. (NDS) a v Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s. v rokoch 2016 – 2017. V oboch spoločnostiach dochádza k početnému uzatváraniu zmlúv s externými poskytovateľmi právnych a expertných služieb, a to aj napriek tomu, že v ich štruktúre je zastúpené aj poskytovanie právnych služieb vlastnými zamestnancami. Takéto spoločnosti by mali disponovať dostatočným množstvom vlastných odborníkov schopných zabezpečiť odborné stránky svojho podnikania.

Preverovaním vzorky zmluvných vzťahov v oboch spoločnostiach bolo zistené, že vynakladanie verejných prostriedkov bolo vo viacerých prípadoch nehospodárne, čím došlo k neodôvodnenému, prípadne predraženému využívaniu externých služieb. Niektoré externe vykonané činnosti mali taký obsah, že ich mohli zabezpečiť vlastní zamestnanci a vhodne nastavená vnútorná kontrola mohla na tento problém upozorniť.

V roku 2017 čerpala NDS verejné prostriedky na vybrané oblasti služieb vo výške 2,5 mil. eur, čo predstavovalo nárast v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 90 %. Najväčšie zvýšenie predstavovali právne služby, ktoré boli v porovnaní s predchádzajúcim rokom navýšené o 394 %, na sumu 1,44 mil. eur. Samo

osebe tento nárast nemusel byť problémom, ale kontrola zistila viaceré nedostatky pri preukázateľnosti dodaných služieb a pri využití dodaného plnenia. Išlo najmä o tieto zistenia:

- NDS si objednala od spoločnosti Deloitte Tax, s.r.o. vypracovanie dvoch analýz súvisiacich s možným spojením NDS a Slovenskej správy ciest, ako aj NDS a Technickej obnovy a ochrany železníc, a.s., a to predovšetkým z hľadiska účtovnej a daňovej problematiky. Hoci obsah a rozsah týchto analýz bol takmer identický, cena analýzy možného spojenia NDS a Slovenskej správy ciest bola skoro desaťnásobne vyššia, pričom spojenie rozpočtovej organizácie a akciovej spoločnosti neumožňuje platná legislatíva. Zaplatenie tejto analýzy (cca 33,2 tis. eur) považuje NKÚ SR za nehospodárne vynaložené finančné prostriedky.
- Spoločnosť NDS si objednala aj dve štúdie od Výskumného ústavu dopravného v Žiline, v sume viac ako 72 tis. eur, ktoré sa zaoberali možnosťami rozmiestnenia rôznych druhov snehových zábran na rovnakom úseku diaľnice D1. Prakticky využila len jednu. Úhrada dvoch štúdií pre identický úsek diaľnice bez toho, aby posudzovali variantné riešenie problému, hodnotí NKÚ SR ako nehospodárne vynaložené prostriedky.
- Viacero kritických miest identifikoval NKÚ SR aj pri poskytovaní služieb súvisiacich s elektronickými diaľničnými značkami. Príkladom môže byť výplata motivačnej odmeny vo výške viac ako 195 tis. eur pre spoločnosť Sky Toll za dva roky fungovania systému elektronickej diaľničnej známky, pričom benefit bol výhradne v prospech poskytovateľa služby bez poskytnutia protihodnoty pre NDS. Zmluva medzi týmito dvoma spoločnosťami tiež uvádza, že bankové poplatky z platobného styku má znášať poskytovateľ služby. Napriek tejto zmluvnej úprave, bankové poplatky za roky 2015 – 2017 vo výške 54 874 eur uhradila NDS.

- Zmluva o poskytovaných právnych službách spoločnosťou SOUKENNÍK – ŠTRPKA, s.r.o., advokátska kancelária, Bratislava z roku 2017 nemala ohraničený celkový finančný limit plnenia. NDS uhradila spoločnosti viac ako 48 tis. eur za čas konzultácií spoločnosti v mene NDS s ministerstvami dopravy a životného prostredia. Doklady preukazujúce tieto rokovania neboli kontrole predložené.

Železničná spoločnosť Slovensko v roku 2017 vynaložila na kontrolované služby zdroje vo výške 946 tis. eur, čo predstavovalo nárast o 65 % v porovnaní s rokom 2014. Najvyššie výdavky vynaložila spoločnosť na poradenstvo-konzultačné služby, ktoré v období rokov 2014 až 2017 vzrástli o 57 %, na viac ako 835 tis. eur. Aj v tomto prípade boli zistenia obdobné, konkrétne:

- ŽSSK zaplatila spoločnosti AK ROWAN LEGAL právnu analýzu súvisiacu s bezplatnou prepravou poskytovanou osobnou železničnou dopravou pre vybranú skupinu občanov za cca 18 tis. eur. Analýza bola však obstaraná 16 dní po tom, ako toto opatrenie už schválila vláda SR (22. 10. 2014). Spoločnosť nevedela predložiť potrebné doklady, na základe čoho bola táto suma uhradená. Kontrolóri zistili, že totožnú analýzu si nechalo vyhotoviť v novembri 2014 aj ministerstvo dopravy, teda takmer mesiac po schválení opatrenia vládou. Za jej vyhotovenie zaplatilo viac ako 73 tis. eur. Z vyššie uvedených termínov vyplýva, že reálne tieto analýzy nemohli byť využité.
- Významné nedostatky boli zistené v súvislosti s prípravou investičných projektov financovaných z fondov EÚ, ktorú pre spoločnosť zabezpečovala firma EUROTARGET. ŽSSK v období rokov 2014 – 2017 vyplatila za tieto služby odmenu vo výške viac ako 2,3 mil. eur bez DPH. Kontrolný úrad na základe zistení konštatoval, že vynakladanie prostriedkov zo strany ŽSSK bolo vo viacerých prípadoch netransparentné

(obstaranie podlimitnej zákazky, vo viacerých prípadoch zmluvná cena bola stanovená len odkazom na VO, nezverejňovanie objednávok, ktoré nahrádzali zmluvy a pod.), a neboli dodržané základné princípy hospodárneho nakladania s finančnými prostriedkami. Spoločnosť si za roky využívania eurofondov nezabezpečila vlastných zamestnancov, ktorí by sa tejto problematike venovali, čím by sa riziko závažných nedostatkov mohlo podstatne znížiť.

- Problematike hospodárnosti externých služieb sa NKÚ SR bude venovať aj v ďalšom období. Okrem právnych a rôznych expertných služieb sa na základe rizikovej analýzy bude NKÚ SR venovať aj službám ochrany objektov, ktoré sú v štruktúre výdavkov viacerých subjektov verejnej správy významnou položkou.

BIONT, a.s - výrobca rádiofarmák a poskytovateľ zdravotníckych služieb z rezortu školstva

Aj kontrola **štátnej akciovej spoločnosti BIONT, a.s.** bola súčasťou kontrol NKÚ SR zameraných na hospodárenie s finančnými zdrojmi a majetkom štátnych podnikov a štátnych akciových spoločností – **KA 23/2018**. Akcionármi tejto spoločnosti je MŠVVaŠ SR (95 %) a Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR (5 %). Akciová spoločnosť je orientovaná na oblasť nukleárnej medicíny, osobitne na pozitronovú tomografiu (PET). Bola založená v roku 2004 v nadväznosti na projekt výstavby Cyklotrónového centra SR. Od roku 2012 už spoločnosť nie je aktívna v oblasti výskumnej činnosti.

Od svojho vzniku až do roku 2013 hospodárila so stratou. Od roku 2014 vykazuje zisk, čo ovplyvnil hlavne nárast výroby rádiofarmák, ako aj priame poskytovanie zdravotnej starostlivosti pacientom. Zameriava sa na diagnostiku onkologických ochorení ako predpokladu úspešnej liečby. Práve poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v oblasti nukleárnej medicíny tvorí rozhodujúcu časť tržieb (60 %).

Predmetom činnosti je výskum a výroba, ale rozhodujúca časť tržieb (60 %) spoločnosti predstavuje poskytovanie zdravotníckej starostlivosti v oblasti nukleárnej medicíny. Hlavné ekonomické ukazovatele BIONT, a.s. sú obsiahnuté v nižšie uvedenej tabuľke. **(Tabuľka č. 6)**

Poskytovanie uvedenej zdravotnej starostlivosti je zabezpečované na základe zmlúv so súkromnou obchodnou spoločnosťou Dr. MAGNET. Spoločnosť BIONT, a.s. v roku 2011 s danou spoločnosťou uzatvorila tri zmluvy (zmluvu o nájme materiálo-technického vybavenia, mandátnu zmluvu o zariadení personálneho zabezpečenia a zmluvu o spolupráci) a v roku 2012 aj zmluvu o využívaní podielu strojového času prístroja PET (pozitronová emisná tomografia, pozitronový emisný tomograf). Zmluvy uzatvorené s touto spoločnosťou však NKÚ SR hodnotí ako nevýhodné, keďže povinnosti a sankcie za nedodržanie zmluvných podmienok spoločnosti BIONT, a.s. prevažovali nad povinnosťami a sankciami predmetnej spoločnosti.

V roku 2011 bol vypracovaný dokument, ktorý hodnotil aj ekonomické parametre zmluvného partnerstva. Podľa daného dokumentu po štyroch rokoch spolupráce mal byť každoročne

dosahovaný zisk spoločnosti BIONT, a.s. a za osem rokov mal zisk dosiahnuť hodnotu viac ako 956 tis. eur. Reálnym výsledkom spolupráce bola strata takmer 126 tis. eur.

Aj táto kontrola ukázala na nedostatočný výkon akcionárskych práv zástupcov štátu v spoločnosti BIONT, a.s.

Spoločnosť, ktorá vyrába rádiofarmaká a má možnosť svoju výrobu realizovať v podobe žiadaných zdravotníckych služieb, má potenciál dosahovať výraznejšie ekonomické zhodnotenie ako tomu bolo doteraz. Prinajmenšom „výsledky“ vyššie uvedených zmluvných vzťahov na to poukazujú. Je právom a povinnosťou akcionárov obchodnej spoločnosti pôsobiť tak, aby manažment spoločnosti tento potenciál hospodárne a efektívne využíval a prispel tak nielen k rozvoju firmy, ale výsledkami hospodárenia prispel aj k napĺňaniu verejných rozpočtov. V opačnom prípade akcionári porušujú zákon a neplnia si povinnosti, ktoré im boli ako akcionárom štátu v tejto spoločnosti zverené.

Na základe zistených skutočností NKÚ SR odporučil vedeniu kontrolovaného subjektu rokovať so spoločnosťou Dr. MAGNET s cieľom dosiahnuť rovnocenné zmluvné podmienky spolupráce a tým zabezpečiť hospodárnejšie a efektívnejšie fungovanie spoločnosti.

Tabuľka č. 6: Náklady, výnosy a výsledok hospodárenia (v eurách)

Ukazovateľ	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2013	2017-2015
Náklady celkom	4 876 860	5 186 117	5 300 926	5 449 157	5 538 041	661 181	237 115
- na hospodársku činnosť	4 797 814	5 156 411	5 281 238	5 430 018	5 521 173	723 359	239 935
- na finančnú činnosť	79 039	26 822	16 804	12 485	9 861	-69 178	-6 943
Výnosy	4 735 800	5 210 605	5 397 291	5 745 227	6 012 453	1 276 653	615 162
Výsledok hospodárenia pred zdanením	-140 986	27 495	99 647	302 742	481 701	622 687	382 054
Výsledok hospodárenia po zdanení	-140 993	24 611	96 763	296 088	474 694	615 687	377 931
Daň z príjmov splatná	7	2 884	2 884	6 654	7 007	7 000	4 123

Zdroj: hlavné knihy a účtovné závierky spoločnosti

Vzhľadom na to, že hlavnou činnosťou spoločnosti BIONT, a.s., ktorej majoritným akcionárom je MŠVVŠ SR, je zdravotnícka výroba a poskytovanie zdravotníckych služieb, **NKÚ SR odporučí vláde SR rokovať o možnosti prevodu akcionárskych práv/akcií z ministerstva školstva na ministerstvo zdravotníctva. Je predpoklad, že ministerstvo zdravotníctva by vedelo akcionárske práva využiť efektívnejšie a účelnejšie v prospech všetkých zainteresovaných.**

Neplnenie bezpečnostných požiadaviek môže byť vážnym rizikom bezpečnosti IS VS

Problematika zmluvných vzťahov bola obsahom aj ďalšej kontrolnej akcie – **36/2018**. V tomto prípade bol subjektom kontroly Úrad jadrového dozoru SR a predmetom bolo preveriť zmluvné vzťahy uzatvorené medzi úradom a spoločnosťami eDevelopment, s.r.o a Mikotech, s.r.o. Súčasťou kontroly bolo preveriť to, akým spôsobom úrad zabezpečuje ochranu administratívno-agendových informačných systémov, ktoré bezprostredne nesúvisia s bezpečnosťou jadrových zariadení. Kontrola bola vykonaná na základe vonkajšieho podnetu.

Preverená bola dokumentácia zmluvných vzťahov za roky 2011 až jún 2018 v hodnote takmer 615 tis. eur, pričom obe spoločnosti mali poskytovať služby a práce z oblasti rutínnej a štandardnej údržby softvéru, údržby a servisu komunikačnej infraštruktúry a výpočtovej techniky.

Kontrolou bolo zistené, že úrad neplnil úlohy povinnej osoby, ktoré by zabezpečili súlad informačného systému, ktorý spravuje a prevádzkuje, so štandardmi informačných systémov verejnej správy, najmä z tých dôvodov že:

- úrad nemal definovanú vlastnú bezpečnostnú politiku a interné predpisy, ktoré by upravovali základné pravidlá pre zaistenie informačnej bezpečnosti
- zmluvní partneri nemuseli predložiť splnenie

bezpečnostných požiadaviek na dodávateľov tovarov a služieb v oblasti IKT v súlade s platnou legislatívou pre oblasť informačných systémov.

NKÚ SR upozornil vedenie Úradu jadrového dozoru SR, na to že ide o vážne problémy bezpečnosti. Poskytovanie aplikačnej a systémovej podpory informačného systému ACSIS, ktorý je administratívnym a analyticko-podporným komunikačným systémom hodnotenia bezpečnosti jadrových zariadení, a najmä možnosť vzdialeného prístupu k tomuto systému bez preukázania bezpečnostných požiadaviek dodávateľom, je vážnym rizikom bezpečnosti tohto IS a vážnym porušením zákona o informačných systémoch verejnej správy.

Kontrolóri identifikovali ďalší rad nedostatkov aj pri kontrole spôsobu úhrady prác a overovania ich rozsahu a kvality. Viaceré faktúry boli uhrádzané už počas poskytovania služieb, k faktúram neboli prikladané výkazy realizovaných prác, ktoré by tieto práce potvrdzovali. Prítom ide o základné povinnosti odberateľa vyplývajúce zo zákona o finančnej kontrole. Plnenie zmlúv tak nebolo možné kontrolórmí overiť. Aj v tomto prípade je zrejmé zlyhanie vnútornej kontroly a vnútorného auditu, ktoré sa zaoberali menej podstatnými stránkami činnosti úradu a závažným problémom sa z rôznych dôvodov vyhýbali.

Úrad jadrového dozoru sa v plnej miere stotožnil s výsledkami kontroly a už počas jej výkonu pristúpil k tvorbe dokumentov bezpečnostnej politiky v oblasti informačných systémov. Kontrola NKÚ SR aj v tomto prípade splnila svoju úlohu a jej zistenia viedli k odstráneniu závažných problémov v dodržiavaní pravidiel hospodárenia a bezpečnosti.

Aj v hospodárení Úradu komisára pre deti sú nedostatky

V priebehu minulého roku NKÚ SR vykonal na základe uznesenia NR SR kontrolnú akciu **34/2018** zameranú na hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie

s majetkom štátu v Úrade komisára pre deti. V zmysle uznesenia boli predmetom kontroly rozpočtové prostriedky úradu v hodnote 318 tis. eur (2016), resp. 353 tis. eur v roku 2017, pričom osobitná pozornosť bola venovaná osobným nákladom a nákladovým položkám s najvýznamnejším čerpaním – náklady na nájomné za nebytové priestory, náklady na nájomné za parkovacie miesta a náklady súvisiace s poskytovaním služby vedenia účtovníctva, spravovania personálnej, mzdovej a pokladničnej agendy a služieb s tým spojených. Kontrola sa tiež venovala preverovaniu ďalších výdavkov, ktoré obsahoval podnet.

Náklady na mzdy a povinné odvody tvorili rozhodujúcu časť čerpania rozpočtu – 72 % v roku 2016, 82 % v roku 2017 a pri ich využití neboli zistené žiadne nedostatky. Nárast bol spôsobený navýšením počtu odborných zamestnancov o dvoch. Pri kontrole hospodárnosti nákladov na nájomné a nebytové priestory dospeli kontrolóri k názoru, že zmluvne dohodnutá cena nájmu za nebytové priestory zodpovedala cenám za nájom porovnateľných priestorov v danej oblasti. Cena prenájmu parkovacích miest – 1 pre vedenie úradu a 3 pre návštevy, bola v kontrolovanom období nižšia v porovnaní s cenou, ktorú platili komerčné spoločnosti Jednotnému majetkovému fondu v ktorom má sídlo aj úrad komisára.

Pri kontrole nákladov spojených s poskytovaním účtovníckych služieb a služieb mzdovej a pokladničnej agendy kontrola zistila nesprávny postup pri obstaraní týchto služieb. Služby mali byť obstarané na 12 mesiacov a spolu s predpokladanou hodnotou zákazky mal byť použitý postup podlimitnej zákazky a nielen prieskum trhu. Aj v povinnosti zverejňovania zmlúv, faktúr a objednávok úrad nedodrжал viaceré ustanovenia zákona o slobodnom prístupe k informáciám. Preverení ostatných oblastí podnetu (cena obrazov, nákup a využívanie kamery, motorové vozidlo Škoda Superb Sedan) neboli zistené ďalšie porušenia všeobecne záväzných právnych predpisov ani interných riadiacich aktov.

Analýza rozpočtových zdrojov a úloh, ktoré by mal úrad komisára plniť však ukázala na významné riziko nedostatočného finančného krytia činnosti úradu v budúcnosti. Len za kontrolované obdobie vzrástol počet podnetov na riešenie vážnych problémov, ktoré sú v kompetencii úradu – o 53 %, a súdnych konaní, v ktorých má účasť aj úrad – o 40 %. Úrad v roku 2017 viac ako strojnásobil monitoring zariadení, v ktorých sú umiestnené deti a mládež. Spoločenská potreba ochrany detí však vyžaduje, aby úrad aktívnejšie zasahoval do ochrany práv detí a mládeže. Tieto aktivity vyžadujú podstatne väčšie finančné zdroje než sú tie, ktorými dnes disponuje. Tie by umožnili posilniť najmä odbornú stránku výkonu kompetencií úradu.

Netransparentné financovanie vybraných organizácií regionálneho školstva a absencia kontroly sú základom ich problémov a nedostatkov

NKÚ SR sa v rámci svojej kontrolnej činnosti systematicky zaoberá rôznymi aspektmi hospodárenia organizácií rezortu školstva a plnenia cieľov politiky vzdelávania. V roku 2018 sa uskutočnila **KA 22/2018**, zameraná na činnosť vybraných organizácií v oblasti regionálneho školstva.

Subjektmi kontroly boli štyri rozpočtové organizácie v zriaďovateľskej pôsobnosti ministerstva školstva a to: Metodicko-pedagogické centrum (MPC), Národný ústav certifikovaných vzdelaní (NÚCEM), Štátny inštitút odborného vzdelávania (ŠIOV) a Štátny pedagogický ústav (ŠPÚ). Cieľom kontroly bolo preveriť dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri vynakladaní finančných prostriedkov na ich činnosť a plnenie vybraných úloh. Kontrola mala tiež za úlohu zistiť, akým spôsobom je hospodárska činnosť organizácií premietnutá do zamerania aktivít vnútornej kontroly.

Kontrola zistila viaceré závažné problémy v dodržiavaní rozpočtových pravidiel. Zásadným problémom bolo, že na začiatku každého z kontrolovaných rokov mali tieto

organizácie ministerstvom školstva schválené finančné prostriedky, ktoré nepostačovali na činnosť organizácií a plnenie ich úloh vyplývajúcich zo štatútu a ročných plánov činnosti. Napr. NUCEM mal za úlohu testovanie žiakov piateho ročníka, pričom finančné prostriedky na túto úlohu neboli zahrnuté v schválenom rozpočte. Plnenie úloh bolo zabezpečené v priebehu roka rozpočtovým opatrením. Je zrejmé, že takáto dôležitá úloha má byť súčasťou schváleného rozpočtu a nie rozpočtového opatrenia, pretože nevznikla v priebehu roka, ale bola dlhodobo plánovaná.

Takáto prax podstatných úprav rozpočtu bola v prípade všetkých kontrolovaných subjektov a v každom roku. **Počiatočné schválené rozpočty organizácií sa cestou rozpočtových opatrení výrazným spôsobom v priebehu roka navýšovali – v priemere sa za kontrolované obdobie zvýšili o viac ako 250 %; dokonca v prípade MPC sa rozpočet v roku 2017 z pôvodne schválených necelých 3 mil. eur navýšil v priebehu roka na viac ako 14 mil. eur.** Na základe takéhoto postupu dochádzalo v organizáciách aj k zaväzovaniu sa k úhradám, ktoré neboli zabezpečené v rozpočte na bežný rozpočtový rok, čo bolo porušením zákona o rozpočtových pravidlách. Navyše, dodatočné financovanie je spojené s rizikom nehospodárneho vynakladania finančných prostriedkov a narušenia plynulého fungovania organizácie.

Finančné zabezpečenie rôznych úloh kontrolovaných organizácií realizovalo ministerstvo školstva aj formou kontraktov. Kontrola zistila, že tieto neboli uzatvárané vo všetkých organizáciách rovnakým spôsobom, a to napriek tomu, že ide o organizácie s rovnakou formou hospodárenia a majú spoločného zakladateľa. Najväčšie sumy finančných prostriedkov prostredníctvom kontraktov získali NÚCEM a ŠPÚ; tieto sumy boli v jednotlivých rokoch takmer na úrovni schválených kontraktov.

Kontrakčný proces mal viaceré nedostatky. Kontrakty sa uzatvárali až v priebehu rozpočtového roka (február,

marec), čo sa mohlo premietiť do oneskoreného, alebo len čiastočného plnenia nosných úloh v oblasti regionálneho školstva. Za závažný nedostatok považuje NKÚ aj fakt, že samotné kontrakty ani plnenie jednotlivých úloh spojených s využívaním kontraktu sa osobitne nevyhodnocovalo a samotné subjekty ani nevedeli osobitne vyčísliť náklady na jednotlivé úlohy (s výnimkou NUCEM). Takýto spôsob neumožňuje objektívne hodnotiť ani efektívnosť ani účinnosť prostriedkov z jednotlivých kontraktov.

V priebehu roka výrazným spôsobom narástli mzdové náklady, čo súviselo najmä s realizáciou programov financovaných z Európskeho sociálneho fondu, ktorá si vyžiadala výrazné navýšovanie počtu zamestnancov, ale aj **výkon práce na základe dohôd**. Aj tu kontrola zistila závažné porušenia všeobecne záväzných predpisov, najmä zákonníka práce. Dohody však neboli uzatvárané len s externými pracovníkmi, ale mnohokrát aj s kmeňovými zamestnancami. Vzhľadom na ich počet je zrejmé, že sa tak nedialo len vo výnimočných prípadoch, ako je to stanovené v zákonníku práce a v interných predpisoch organizácií. Nehospodárne konanie v rozpore so zákonom o rozpočtových pravidlách bolo zistené v MPC aj pri vyplácaní viacerých odmien.

Na riziko nehospodárneho konania bolo poukázané aj pri prenájmoch priestorov:

- Majetok štátu, ktorý je sídlom ŠIOV, bol na plnenie úloh využívaný iba na 21 %, pritom si organizácia prenajíma priestory, za ktoré v kontrolovanom období 2015 – 2017 uhradila spolu cca 625 tis. eur cyperskej firme. Na druhej strane inú nehnuteľnosť, ktorú vlastní, 17 rokov nevyužíva a tá chátra.
- MPC a NÚCEM si prenajíмали priestory na zvýšený počet zamestnancov za cenu, ktorá bola vyššia ako boli priemerné ceny prenájmu v danom období a v danej lokalite.

- ŠPÚ prenajímal budovu iba za prevádzkové náklady podnikateľskému subjektu, čo je v rozpore s pravidlami definovanými zákonom o správe majetku štátu.

Pri každej z kontrolovaných organizácií boli identifikované neoprávnené výdavky (nezrovnalosti), ktoré vznikli pri realizácii projektov, a to v priemere 2,5 % z celkovo čerpaných európskych zdrojov, čo výrazne prevyšuje priemernú chybovosť v Európskej únii (priemer EÚ je menej ako 0,5 %). Neuznané výdavky v celkovej hodnote takmer cca 2,3 mil. eur tak boli v konečnom dôsledku financované zo štátneho rozpočtu, pričom ŠIODV má ešte povinnosť vrátiť sumu 1,1 mil. eur.

Kontrola odhalila aj nedostatky v účinnosti vnútorného kontrolného systému všetkých preverovaných subjektov. V ŠPÚ nebola zabezpečená nezávislosť kontroly, pretože funkciu hlavnej kontrolórky vykonávala zamestnankyňa, ktorá bola v hlavnom pracovnom pomere vo funkcii personalistky a mzdovej účtovníčky. Osobitným prípadom z tohto pohľadu bolo MPC, v rámci ktorého vnútorný kontrolný systém neidentifikoval opakované podvodné konanie a až následne podala organizácia trestné oznámenia na spôsobenú škodu vo výške cca 500 tis. eur. V organizácii absentuje efektívny a účinný systém finančného riadenia a kontroly.

Vykonané kontroly v jednotlivých organizáciách potvrdili tiež skutočnosť, že na efektívne a účinné riadenie negatívne pôsobí aj častá zmena v riadiacich pozíciách organizácie. Príkladom je MPC, v ktorom v rámci rokov 2015 až 2017 bola päťkrát vykonaná zmena riaditeľa organizácie. Následne dochádzalo k výraznej fluktuácii ďalších zamestnancov, čo neprispelo k plynulému fungovaniu organizácie.

Na základe skutočností zistených v jednotlivých kontrolovaných subjektoch NKÚ SR požaduje, aby MŠVVaŠ SR prijalo opatrenia, ktoré by zabezpečili:

- tvorbu záväzných rozpočtov podriadených organizácií regionálneho školstva, ktoré budú založené

na merateľných cieľoch a úlohách, ktoré majú tieto subjekty v rozvoji tohto vzdelávacieho subsystému plniť

- hodnotenie efektívnosti a účelnosti vynakladania rozpočtových prostriedkov sa musí stať pravidelnou súčasťou riadenia a rozhodovania o opodstatnenosti existencie štruktúry organizácií regionálneho školstva
- vlastnú kontrolnú činnosť, ktorá povedie k dodržiavaniu všeobecne záväzných predpisov spojených s využívaním rozpočtových prostriedkov a majetku.

Správny fond sociálnej poisťovne – nedostatky najmä v nehnuteľnom majetku

Sociálna poisťovňa ako verejnoprávna inštitúcia je významným subjektom verejnej správy nielen z hľadiska predmetu svojej činnosti, ale aj objemu finančných prostriedkov, s ktorými disponuje a majetku, ktorý spravuje (cca 1 mld. eur netto). Na krytie výdavkov súvisiacich so systémom sociálneho poistenia a dôchodkového sporenia slúži Sociálnej poisťovni jej správny fond. **KA 16/2018** sa v podobe finančnej kontroly zamerala na hospodárenie s prostriedkami správneho fondu Sociálnej poisťovne a nakladanie s jej majetkom. V rámci kontroly bola preverená aj tvorba správneho fondu. Prídely do správneho fondu boli vypočítané v správnej výške, v súlade so zákonom o sociálnom poistení. Okrem základného prídely vo výške 2,4 % z výberu poistného, objem ktorého sa zvyšoval zásluhou rastúcej miery zamestnanosti, **bol správny fond v roku 2015 dotovaný aj z príjmov z otvorenia II. piliera**. Nevyčerpaný zostatok správneho fondu k 31. decembru príslušného kalendárneho roka Sociálna poisťovňa každoročne prevádzala do rezervného fondu solidarity. **(Tabuľka č. 7)**

Aj v prípade kontroly správneho fondu Sociálnej poisťovne bolo zistené, že vynakladanie časti bežných výdavkov

Tabuľka č. 7: Príjmy a výdavky správneho fondu (v tis. eur)

Ukazovateľ	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017
Tvorba správneho fondu, z toho	166 982	164 414	177 613
2,4 % z poistného	152 234	161 880	174 865
0,25 % z príspevkov na starobné dôchodkové sporenie	1 098	1 143	1 303
ostatné príjmy	1 194	1 391	1 444
2,15 % z otvorenia II. piliera	12 456	0	1
Výdavky správneho fondu, z toho	128 782	132 724	150 663
bežné výdavky	125 586	130 131	145 420
kapitálové výdavky	3 196	2 593	5 243
Bilančný rozdiel celkom	38 200	31 690	26 950

Zdroj: Správy o hospodárení Sociálnej poisťovne za rok 2015, 2016 a 2017

nebolo v súlade s predpismi. Išlo najmä o dodanie poraden-
ských a konzultačných služieb spoločnosťou Deloitte Advi-
sory, s.r.o. v hodnote 50,4 tis. eur, ktorých vykonanie nebo-
lo dostatočne a relevantným spôsobom preukázané.

Nedostatky boli identifikované aj pri nakladaní s nehu-
tel'ným majetkom Sociálnej poisťovne. Ako najvýznam-
nejšie prípady neehospodárneho nakladania s majetkom
uvádzame tieto:

- SP je od roku 1997 vlastníkom pozemku v Košiciach
v hodnote 335 tis. eur, ktorý pôvodne obstarala na úče-
ly výstavby prevádzkovej budovy pobočky. Pre ne-
dostatok finančných prostriedkov na túto rozsiahlu
investičnú akciu, bolo začatie stavby odsúvané a nako-
niec zrušené. Počas celej doby vlastníctva bol pozemok
dlhodobejšie prenajatý iba raz na cca 3 roky, do roku
2012. Odvtedy je pozemok nevyužívaný, ani nebolo roz-
hodnuté zo strany štatutárneho orgánu o jeho nepo-
trebnosti, čo nie je v súlade so zákonom o nakladaní
s majetkom verejnoprávnych inštitúcií.
- V roku 2017 Sociálna poisťovňa predala nehnuteľ-
nosť, vrátane pozemku v centre Bratislavy za znaleckú

hodnotu 66,7 tis. eur. Nehnuteľnosť bola vedená v úč-
tovníctve v zostatkovej hodnote 911 tis. eur, v obsta-
rávacej cene 1 472 tis. eur. Kontrolou bolo zistené, že
nehnuteľnosť v podiele 11/12 bola kúpená ešte v roku
1995, avšak z dôvodu procesných pochybení vtedaj-
šieho vedenia, a to uzavretie kúpnej zmluvy s osobou
neoprávnenou na nakladanie s predmetnou nehnuteľ-
nosťou, nebol vklad zapísaný do Katastra nehnuteľ-
ností a Sociálna poisťovňa sa nestala vlastníkom ce-
lej nehnuteľnosti. O nehnuteľnosť, resp. pohľadávku
predstavujúcu vyplatenú kúpnu cenu viedla Sociálna
poisťovňa viacero súdnych sporov, ktorými sa domáha-
la svojich práv, avšak bezúspešne.

Sociálna poisťovňa je povinná viesť účtovníctvo podľa zá-
kona o účtovníctve a postupov účtovania platných osobit-
ne pre Sociálnu poisťovňu. Zostavuje individuálnu účtovnú
závierku bez povinnosti overenia audítormi, ktorá vchádza
do súhrnnej účtovnej závierky verejnej správy.

Na základe zistených nedostatkov v oblasti účtovníctva
a evidencie **majetku NKÚ SR odporučil ministromi finan-
cií SR aj ministromi práce, sociálnych vecí a rodiny SR
zvážiť povinnosť overenia účtovnej závierky Sociálnej**

poisťovne ako významnej verejnoprávnej inštitúcie, audítom. Stanovením tejto povinnosti zákonom by bolo zabezpečené odborné a vierohodné posúdenie údajov vykázaných v účtovnej závierke.

Centrálny nákup nemocničných lôžok – príklad dobrej praxe na ceste za hospodárnejším využívaním verejných prostriedkov

Na oblasť hospodárenia v zdravotníctve bola zacielená **KA 38/2018**, konkrétne na centrálny nákup nemocničných lôžok Ministerstvom zdravotníctva SR, ktorý realizovalo v predchádzajúcom roku, pričom **celkove malo ísť o hodnotu 28 mil. eur. Využitie centrálneho nákupu na obstaranie rôznych tovarov a služieb v rezorte bolo jedno z odporúčaní NKÚ SR po vykonanej rozsiahlej kontrole hospodárenia nemocníc v rokoch 2016 – 2017**. Cieľom kontroly bolo preveriť, či takýto spôsob obstarávania je hospodárnejší, či deklarované úspory sú reálne a tiež, aký bol postup ministerstva pri tomto spôsobe verejného obstarávania.

Aj kontrola NKÚ SR potvrdila, že ide o vhodný spôsob použitia finančných prostriedkov. Porovnanie cien nákupov nemocničných lôžok centrálnym obstarávaním s cenami v období individuálneho obstarávania jednoznačne preukázalo, že centrálny nákup prispelo k hospodárnejšiemu použitiu verejných zdrojov. Pozitívne tiež možno hodnotiť využitie benchmarkingu cien zo SR a ČR v procese prípravy obstarávania, aj keď túto metódu bolo možné využiť iba čiastočne a nepriamo.

Rozdiel cien individuálneho a centrálného obstarávania dosiahol úroveň až 30 %, čo treba hodnotiť veľmi pozitívne. Zároveň NKÚ SR upozornil, že toto číslo nepredstavuje výsledok možných, ale iba v danom čase dosiahnutých cien. Kontrolóri identifikovali viacero slabých stránok a systémových nedostatkov, z ktorých za najvýznamnejšie považujú:

- riziko stanovenia neobjektívnej predpokladanej hodnoty zákazky ako podstatného faktora výslednej ceny obstarania, ak sa dôsledne neuplatní metóda benchmarkingu, ak nie je záväzná ale iba odporučená
- spôsob uplatnenia záručnej doby pri stanovení predpokladanej hodnoty zákazky
- neobjektívne stanovenie potrieb jednotlivých lôžok jednotlivými nemocnicami (požiadavky odlišné od skutočnej potreby po obstarávaní)
- vykazovaná úspora pri nákupe lôžok podľa NKÚ SR nebola skutočnou úsporou, len rozdielom medzi predpokladanou a výslednou cenou obstarania
- NKÚ SR vykonal vlastný benchmarking cien a v niektorých prípadoch zistil iné ceny, ktoré, až na jednu výnimku, oscilovali okolo cien ktoré boli vysúťažené.

Napriek určitým výhradám a nedostatkom v tomto centrálnom nákupe, **NKÚ SR hodnotí centrálny nákup nemocničných lôžok za príklad dobrej praxe**. Odporučil ministerstvu zdravotníctva prijať viaceré opatrenia na ďalšie skvalitnenie postupu centrálného obstarávania tovarov a služieb. Príklad dobrej praxe odporučil aplikovať aj v ďalších rezortoch, najmä v prípade väčšej siete podriadených organizácií, ktoré nakupujú totožné tovary a služby individuálne.

Hospodárenie s majetkom v obci Kamenín – príklad hospodárenia, ktorý nie je v samospráve ojedinelý

V minulom roku vykonal NKÚ SR opakovanú kontrolu v obci Kamenín (**KA 33/2018**), tentokrát na podnet Okresného riaditeľstva Policajného zboru Nové Zámky. Podnet poukazoval na porušovanie všeobecne záväzných predpisov v tejto obci a konanie orgánov obce v rozpore s rozpočtovými pravidlami a zákonom o finančnej kontrole.

Najzávažnejšou časťou podnetu bola informácia o pochybnom prevode nehnuteľností obce na tretiu osobu. Ešte pred nadobudnutím právoplatnosti a vykonateľnosti rozsudku došlo k prevodu nehnuteľnosti na základe súdneho zmiaru, ktorým sa obec vzdala nároku na budovu. Vďaka spolupráci NKÚ SR a Krajskej prokuratúry v Nitre vstúpil prokurátor do konania o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti a neplatnosti kúpnej zmluvy a podal v celom rozsahu odvolanie.

Aj ďalšie informácie o nezákonnom nakladaní s majetkom a o využívaní rozpočtových prostriedkov sa ukázali ako pravdivé. Najzávažnejším nedostatkom bolo, že obec dôsledne nesledovala vývoj hospodárenia podľa rozpočtu a prekračovala ho. Závažné nedostatky boli v účtovníctve, finančnom hospodárení, dodržiavaní bezpečnosti informačného systému, ako aj ďalšie nedostatky, na ktoré poukazoval viacnásobne aj kontrolór obce, ale bez prijatia adekvátnych opatrení. Obec neposkytla MF SR údaje o svojom hospodárení prostredníctvom výkazov včas, čím sa vystavila riziku pozastavenia dotácií zo štátneho rozpočtu, ako aj pokuty až do výšky 33 tis. eur.

S takýmito alebo podobnými prípadmi hospodárenia v samospráve, najmä v menších obciach, sa kontrolóri NKÚ SR stretávajú pomerne často. Ešte v roku 2015 NKÚ SR predložil NR SR a vláde SR päť odporúčaní, ktoré vzišli z kontrolnej činnosti a z ktorých prinajmenšom štyri sú stále aktuálne. Prípadom pripomíname že ide o odporúčania zamerané na:

- úpravu legislatívy v oblasti finančnej kontroly a posilnenia vnútorného kontrolného systému
- systémový prístup k vytváraniu sídiel spoločných obecných úradov
- vytvorenie kompetentného centrálného orgánu zodpovedného za manažment nevyhnutných modernizačných zmien vo verejnej správe

- verejnú diskusiu o ďalšom smerovaní komunálnej reformy, del'be kompetencií, konsolidácii sídelnej štruktúry a fiškálnej decentralizácie.

Za tri roky od predloženia vyššie uvedených odporúčaní sa v danej oblasti príliš nezmenilo. Neboli prijaté žiadne zásadné zmeny a ani náznakom nebola načrtnutá stratégia možnej komunálnej reformy. To môže vyvolávať dojem, že kompetentné orgány akoby stratili ambíciu riešiť závažné problémy územnej samosprávy, ktoré kontrola NKÚ SR opakovane zisťuje a opakovane na ne upozorňuje.

Kontrola štátnych podnikov rezortu pôdohospodárstva pokračuje

V roku 2018 NKÚ SR vykonal v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR kontrolnú akciu zameranú na oblasť politiky lesného hospodárstva a nakladania s majetkom v štátnych podnikoch. Táto kontrola nadväzovala na kontrolnú činnosť v štátnych podnikoch v zakladateľskej pôsobnosti MPRV SR realizovanú v predchádzajúcom období. Výsledky kontroly v roku 2017 ukázali viaceré systémové nedostatky a reálny obraz nedostatočného riadenia a výkonu zakladateľskej funkcie MPRV SR voči štátnym podnikom. Kontrola v roku 2018 bola vykonaná v štátnych podnikoch LESY SR a v Lesopol'nohospodárskom majetku Ulič a taktiež v Národnom lesníckom centre, ktoré je príspevkovou organizáciou v jeho zriaďovateľskej pôsobnosti. Výsledky plnenia cieľov politiky lesného hospodárstva budú obsahom 5. časti tejto správy.

V rámci kontroly uvedených štátnych podnikov najzávažnejšie zistenia súviseli s porušením zákona o štátnom podniku, najmä s nehospodárnosťou pri nakladaní s majetkom v správe podniku, nevykonávaním povinností s odbornou starostlivosťou a v súlade so záujmami štátnych podnikov. NKÚ SR zistil aj porušenie zákona o verejnom obstarávaní, zákona o účtovníctve, zákona o nájme a prenájme nebytových priestorov a obchodného zákonníka.

Hospodárenie LESY SR, š.p.

V sledovanom období dosiahol štátny podnik kladný hospodársky výsledok a v súlade so zákonom o ŠR odviezol určený osobitný odvod zo zisku po zdanení v sume 5 300 tis. eur. Z Konceptie rozvoja podniku na rok 2019 vyplýva, že podnik navrhuje na rok 2019 plánovaný zisk pred zdanením v sume 50 tis. eur, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom 2018 predstavuje pokles o 6,4 mil. eur. Dôvodom je zlá situácia na trhu s drevom, ktorého prebytok je spôsobený najmä z dôvodu rozsiahlych kalamít aj v susedných krajinách, ako je Česko a Rakúsko.

V tejto súvislosti sa už dlhšie diskutuje o **opodstatnenosti osobitného odvodu zo zisku štátneho podniku LESY SR**. Názor NKÚ SR, ktorý vychádza z poznatkov kontroly lesníckej politiky je, aby o tejto otázke prebehla odborná diskusia. Zvážené by mali byť najmä náklady na pestovateľskú činnosť lesa, ich porovnanie, vo vzťahu k rôznym aspektom pestovateľskej činnosti, s okolitými krajinami. Podľa názoru pracovníkov štátneho podniku, s ktorými sa stretli kontrolóri NKÚ SR pri kontrole v lese, najmä mzdové náklady spojené s obnovou a starostlivosťou sú veľmi nízke a veľmi ťažko sa tieto činnosti zabezpečujú bez dostatočného počtu pracovníkov. Tiež náklady na ochranu mladého lesa pred lesnou zverou sú v mnohých prípadoch vysoké, ale aj tak nepostačujú na systematickú ochranu v rámci podniku.

Kontrola NKÚ SR však zistila, že v štátnom podniku sú viaceré oblasti, kde dodržiavaním princípov hospodárnosti a efektívnosti môžu nedostatok finančných prostriedkov zmierniť, aj keď všetky problémy sa tým nevyriešia. Spoločenskou objednávkou dneška je riešiť na úrovni odborníkov, vlády a parlamentu dôležitú otázku – je hlavnou funkciou štátneho podniku LESY, š.p. dosahovanie zisku, alebo starostlivosť o les?; má byť jeho prioritou hospodárska funkcia alebo zabezpečiť, aby štátny les plnil funkciu udržateľného životného prostredia v našej krajine?

Hlavné nedostatky, ktoré majú vplyv na hospodárenie štátneho podniku NKÚ SR identifikoval najmä v týchto oblastiach:

- **Predaj dreva pod tržobné ceny**

Na základe množstva odobraného dreva rozdeľujú LESY SR zákazníkov na strategických, významných, stredných a malých. Medzi strategických odberateľov ihličnatej a listnatej vlákny patrili spoločnosti SLOWOOD Ružomberok, a.s., IKEA Industry Slovakia, s.r.o., Bučina DDD, spol. s r.o. Celkový objem odobraného dreva týmito spoločnosťami v kontrolovanom období predstavoval hodnotu takmer 4,24 mil. m³ dreva. Kontrolou plnenia kúpnopredajných zmlúv bolo zistené, že ceny, za ktoré tieto spoločnosti nakupovali drevo boli v porovnaní s priemernými trhovými cenami výrazne nižšie, čo pri uvedenom množstve predstavuje pokles príjmov rádovo v miliónoch eur.

- **Rizikové a neefektívne nájomné zmluvy**

Zhodnotením správnosti postupu štátneho podniku pri nájme majetku vo vlastníctve štátu boli v nájomných zmluvách nastavené zmluvné podmienky, ktoré sú pre štát nevýhodné, čoho dôsledkom bolo dosiahnutie nulových tržieb z nájomného. NKÚ SR považuje spôsob určenia ceny nájmu lesných pozemkov vo vlastníctve štátu formou vyplácania výnosov po odpočítaní odôvodnených nákladov, resp. finančné vyrovnanie, ak vzniknú na predmete nájmu len náklady, za rizikové a neefektívne. V niektorých prípadoch dokonca môže byť štátny podnik zaťažený nákladmi za užívanie lesných pozemkov. Kontrolou bolo zistené, že pri väčšine nájomných zmlúv uzatváraných priebežne od roku 1998, platných aj v roku 2018 nedochádza k prehodnocovaniu výšky nájomného a výška nájomného nebola od začiatku platnosti zmluvy menená. V prípadoch omeškania splátky nájomcu neboli zo strany štátneho podniku uplatňované úroky z omeškania. Vzhľadom na vyššie uvedené NKÚ SR odporučil v nájomných zmluvách,

o. i. prehodnotiť spôsob výpočtu nájmu lesných pozemkov, pravidelne prehodnocovať a valorizovať výšku nájomného.

V inom prípade štátny podnik prenajal na desať rokov priamym výberom hnutelný majetok, stavby a pozemky a zároveň sa zaviazal po túto dobu zabezpečiť dodávku dreva v objeme 50 tis. m³ spoločnosti zapísanej do obchodného registra len mesiac predtým ako bola uzatvorená nájomná zmluva. Podnik nezabezpečil transparentnosť pri výbere nájomcu verejnou obchodnou súťažou ani v prípade štyroch samostatných hospodárskych jednotiek s garantovanou ročnou dodávkou dreva v objeme 200 tis. m³ po dobu desiatich rokov. Ako vyplýva z auditu odberateľov drevnej hmoty (GREEN AUDIT, a.s. – Rating odberateľov 2017), štátny podnik sa zaviazal na základe nájomnej zmluvy dodávať drevo spoločnosti, ktorej spracovateľské kapacity boli za obdobie rokov 2010 – 2016 na úrovni 24 % dodávky dreva.

- **Spôsob evidencie zásob dreva v expedičných skladoch bol neprehľadný**

Kontrolou na mieste v manipulačno-expedičnom sklade bolo zistené, že stav zásob dreva sa priebežne v priebehu dňa neaktualizoval. V predloženej evidencii neboli zohľadnené denné prírastky a úbytky množstva, ale ich pohyb sa zaznamenával s časovým odstupom. Vzhľadom na zistené skutočnosti NKÚ SR odporučil spoločnosti LESY SR prehodnotiť spôsob evidencie tak, aby bol prehľadný a priebežne aktualizovaný. Ako príklad dobrej praxe v tejto oblasti NKÚ SR hodnotí pilotný projekt LESY SR v OZ Smolenice „PEZ – Podrobná evidencia zásob“, ktorého cieľom je označovanie a evidencia vyťaženého surového dreva plastovými štítkami s čiarovým kódom na odvoznom mieste. Z praktického zhodnotenia využitia a prínosu pilotného projektu „PEZ“, kontrolovaný subjekt pozitívne vyhodnotil stály prehľad o stave zásob a zjednodušenie administratívy pri mesačnej uzávierke. Ďalším pozitívom projektu je elektronický doklad o pôvode dreva.

- **Reklamačné konania riešené bez fyzickej obhliadky**

NKÚ SR v súvislosti s dodržiavaním zmluvných podmienok preveril aj proces reklamačného konania, v ktorom sa zamerail na postup podniku pri preverovaní námietok a dodržiavanie reklamačného poriadku. Námietky v kontrolovanom období súviseli najmä s dodávaným množstvom a kvalitou dodávaných sortimentov dreva. Celkovo bolo zo strany odberateľov reklamovaných približne 7 919 m³ dreva. Preverení dokumentácie z reklamácií bolo zistené, že boli zväčša riešené len na základe fotodokumentácie, z ktorej podľa NKÚ SR nemohlo byť zrejmé, že reklamované sortimenty jednoznačne nespĺňajú deklarované zatriedenie do kvalitatívnych tried, resp. nemajú požadovanú dĺžku. Štátny podnik uznal námietky odberateľov celkovo v 98 % prípadov, čo znamenalo takmer celý reklamovaný objem dreva. Takýto prístup podniku bez fyzickej obhliadky nevytvára predpoklady pre objektívne posúdenie najmä kvality dodávaného dreva. V tejto súvislosti NKÚ SR odporučil štátnemu podniku vypracovať jednotný postup pre reklamačné konania a určiť od akej hodnoty je potrebná fyzická účasť zodpovednej osoby u odberateľa.

- **Využívanie elektronickej aukcie dreva**

Ako príklad dobrej praxe NKÚ SR hodnotí zvyšovanie objemu navrhovaného množstva dreva prostredníctvom elektronickej aukcie dreva v roku 2017. V roku 2017 dosiahli tržby z elektronickej aukcií viac ako 11 mil. eur, čo však predstavuje iba necelých 0,5 % z objemu výnosov podniku. Využitím elektronickej aukcie sa zvyšuje transparentnosť predaja dreva a zároveň sa vytvárajú možnosti pre väčší rozsah záujemcov o kúpu. NKÚ SR z týchto dôvodov odporúča tento spôsob predaja uplatňovať v oveľa väčšej miere.

- **Nakladanie s prebytočným majetkom štátu a zdĺhavý proces jeho predaja.**

Proces odpredaja prebytočného majetku je zdĺhavý (od

4 – 11 rokov), najmä z dôvodov neustálej zmeny názoru rezortného ministerstva na prebytočnosť či potrebnosť majetku. Nakladanie s prebytočným majetkom štátu v správe štátneho podniku, ktorý je pre podnik dlhoročnou záťažou, predstavuje ročné náklady v sume približne 1 mil. eur.

- **Náklady na mediálne kampane**

Štátny podnik uzatvoril zmluvy za takmer 1,25 mil. eur s cieľom mediálnej propagácie činnosti štátneho podniku a zodpovednej práce jeho zamestnancov. Z kontroly zámeru tejto kampane nebolo preukázané, aké ukazovatele sa touto pozitívnou kampaňou majú zlepšiť, resp. na základe akých kritérií sa bude hodnotiť prínos kampane pre podnik. Takto vynaložené prostriedky NKÚ SR hodnotí ako neekonomické vynaložené.

- **Netransparentné verejné obstarávanie**

Kontrola NKÚ SR zistila netransparentný spôsob obstarania auditorských služieb a porušenie princípu rovnakého zaobchádzania s účastníkmi verejného obstarávania.

- **Financovanie systému prognózovania, prevencie a monitorovania vzniku lesných požiarov ASDS**

Realizované boli dva projekty, jeden pre detekciu lesných požiarov pre oblasť Nízke a Vysoké Tatry a druhý pre oblasť Záhoria s vysokým a stredným stupňom požiarovosti. NKÚ SR vidí problém v tom, že len 19,75 % plochy týchto území bolo vo vlastníctve a správe Lesy SR. Žiadne ďalšie subjekty sa na vybudovaní ASDS finančne nepodielali, čo znamená že štátny podnik financoval potreby iných vlastníkov lesa bez náhrady. Systém bol spustený do riadnej prevádzky v apríli 2017. Celkom bola dodávateľom fakturovaná a štátnym podnikom uhradená suma viac ako 27 mil. eur.

- **Hospodárenie Lesopol'nohospodárskeho majetku Ulič, š.p.**

Štátny podnik je v zmysle Obchodného zákonníka hospodárskou organizáciou. V sledovanom období dosiahol štátny podnik kladný hospodársky výsledok, v roku 2016 v sume 50 967 eur a v roku 2017 v sume 173 646 eur. Za najdôležitejšie zistenia poukazujúce na porušovanie princípov hospodárnosti kontrolóri považujú:

- štátny podnik nenakladal s majetkom štátu hospodárne a pri správe štátneho majetku nepostupoval s odbornou starostlivosťou, najmä v prípadoch, keď pokračoval v dodávkach svojich výrobkov odberateľom aj napriek skutočnosti, že títo si neplnili svoje záväzky. Podniku tak vznikla v jednom prípade škoda za viac ako 472 tis. eur, o ktorej škodová komisia podniku vôbec nerokovala
- v prípade rekonštrukcie maštale v hodnote za viac ako 618 tis. eur, štátny podnik porušil zákon o verejnom obstarávaní, keď nedodrжал princíp nediskriminácie záujemcov a uchádzačov
- preverením vedenia účtovníctva NKÚ SR zistil nedostatky, ktoré súviseli s nevytvorením opravných položiek v zmysle zásady opatrnosti v účtovníctve a v poznámkach k účtovnej závierke boli uvádzané informácie, ktoré boli nesprávne a kontrolou neboli preukázané.

Podozrenia z neekonomického nakladania s majetkom je predmetom vyšetrovania orgánov činných v trestnom konaní, ktoré požiadali NKÚ SR o spoluprácu a súčinnosť.

NKÚ SR na základe závažnosti zistení predložil príslušným kontrolovaným subjektom celkom 45 odporúčaní. To, či predložené odporúčania na riešenie zistených nedostatkov a opatrenia prijaté rezortom pôdohospodárstva priniesli očakávaný posun a zlepšenie, preverí NKÚ SR v roku 2019. Zároveň NKÚ SR preverí aj činnosť ďalších piatich štátnych podnikov rezortu pôdohospodárstva, čím bude z jeho úrovne komplexne zhodnotená problematika hospodárenia

všetkých štátnych podnikov rezortu. Po zhodnotení komplexných výsledkov v predmetnej oblasti a predložených odporúčaní možno očakávať, že príslušné orgány SR v rámci exekutívy, budú venovať tejto oblasti adekvátnu pozornosť a o konkrétnych riešeniach bude cielená diskusia v odborných kruhoch.

Zabezpečenie služby verejnej vodnej dopravy po Dunaji motorovou kompu medzi prístavmi Vojka a Kyselica je netransparentné

Výstavba vodného diela Gabčíkovo si vyžiadala zabezpečiť cez prírodný kanál v profile Vojka nad Dunajom – Kyselica verejnú dopravu osôb a prepravu menších nákladov prostredníctvom služieb kompy. Služby kompy sú poskytované od roku 1993 obyvateľom bezodplatne a náklady hradí štátny podnik Vodohospodárska výstavba.

V priebehu rokov sa menilo vlastníctvo kompy. Vodohospodárska výstavba, š. p. odovzdal Slovenskému vodohospodárskemu podniku, š. p. v roku 1993 kompu do údržby a prevádzky. V roku 2014 ju Slovenský vodohospodársky

podnik, š. p. opravil z prostriedkov Environmentálneho fondu a premávala do konca júna 2015. Od 1. júla 2015 bola nahradená kompu súčasného prepravcu, spoločnosti Ponton City, a.s.

Keďže v rokoch 2015 – 2018 uzatvorila Vodohospodárska výstavba, š.p. tri zmluvy s dvoma poskytovateľmi služieb kompy a v roku 2018, od januára do septembra, boli súčasne v platnosti dve zmluvy na služby kompy, proces zabezpečovania týchto služieb vyhodnotil NKÚ SR ako rizikový a stal sa predmetom kontroly NKÚ SR. V kontrole boli využité aj informácie z podnetu poslanca NR SR. **(Tabuľka č. 8)**

V rámci kontrolnej akcie NKÚ vykonal kontrolu hospodárnosti a efektívnosti, preveril rôzne nastavenia cien služieb, trend ich vývoja, súvisiace verejné obstarávania, uzatvorené zmluvy a doteraz vykonané kontroly v štátnom podniku Vodohospodárska výstavba (VV).

Kontrola zistila, že pri príprave prvého verejného obstarávania pre nadlimitnú zákazku v roku 2014 nedošlo k stanoveniu

Tabuľka č. 8: Prehľad zmluvných vzťahov služieb kompy VV, š. p.

Zmluvy, dodatky, dohody k zabezpečeniu služieb kompy		2014	2015	2016	2017	2018
1.	SVP, š. p.	Ukončená zmluva				
2.	Ponton City, a. s.		Platná a účinná zmluva			
3.	Ponton City, a. s.			Platný a účinný dodatok č. 1 k zmluve		
4.	SVP, š. p.					Ukončená zmluva
5.	SVP, š. p.					Dohoda o ukončení zmluvy

predbežnej hodnoty zákazky služieb kompy na základe ekonomickej analýzy. S víťazom prvého obstarávania, spoločnosťou Ponton City, a.s., uzatvoril štátny podnik v júni 2015 zmluvu o poskytovaní služieb, ktorá je zo strany vodohospodárskeho podniku nevypovedateľná. Zároveň bola v júni 2015 odstavená z prevádzky loď SVP, š.p. opravená v roku 2014 z prostriedkov Environmentálneho fondu.

Zmluva bola uzatvorená na 15 rokov, pričom v zmluvných podmienkach boli vedené jednotkové ceny, a to 206,00 eur za jeden cyklus prepravy a 122,00 eur za hodinu pohotovosti na dobu 15 rokov. Tieto ceny v danej výške majú za následok, že v prípade maximálneho možného počtu denných cyklov, ktoré sú občanmi dotknutých obcí požadované, by Vodohospodárska výstavba, š. p. mal prepravcovi uhradiť počas 15 rokov celkom 46 198,05 tis eur. MŽP SR však dalo súhlas na predbežnú hodnotu zákazky len vo výške 25 mil. eur. Podľa NKÚ SR mal byť v zmluve jednoznačne stanovený finančný limit do ktorého možno služby kompy poskytovať. V prípade vyčerpania stanoveného limitu, resp. uplynutia doby, na ktorú bola zmluva uzavretá, by štátny podnik mal vyhlásiť novú súťaž.

Dohodnutím rozvázovacích podmienok zmluvy sa otvoril priestor pre nové verejné obstarávanie. S jeho víťazom – Slovenským vodohospodárskym podnikom, š.p. (SVP, š.p.) Vodohospodárska výstavba, š.p. v roku 2018 podpísala zmluvu o poskytovaní služieb na obdobie 5 rokov s uvedením maximálneho finančného limitu na služby kompy na celú dobu trvania zmluvy v sume 8,3 mil. eur.

Zmluva bola uzatvorená aj napriek tomu, že v tom čase SVP, š.p. nemal k dispozícii žiadne plavidlo. SVP, š.p. oznámil v septembri 2018, že nedokáže poskytovať služby kompy v zmysle uzatvorenej zmluvy a s požadovanými parametrami, pretože sa mu do stanoveného termínu nepodarilo zabezpečiť požadovanú kompu. Zmluva bola následne ukončená dohodou, pár dní pred nadobudnutím jej

účinnosti a tak služby kompy naďalej zabezpečuje spoločnosť Ponton City, a.s.

V kontrolovanom období dochádzalo k nárastu cien služieb kompy pri každej novej uzatvorenej zmluve. V roku 2013 boli skutočné náklady na kompu vo výške 490 tis. eur. V roku 2014 ročné náklady štátneho podniku Vodohospodárska výstavba a úhrada služieb za kompu bola vo výške 1,1 mil. eur. Kalkulované ročné náklady Vodohospodárskej výstavby pri prvom verejnom obstarávaní boli vo výške viac ako 1,5 mil. eur a pri druhom už vo výške 1,66 mil. eur.

Celý proces zabezpečovania služieb kompy ukázal na celý rad nedostatkov v činnosti orgánov oboch štátnych podnikov a na netransparentné konanie. Vnútorná kontrola v štátnom podniku Vodohospodárska výstavba sa službami kompy a plnením zmluvy vôbec nezaoberala, hoci mala na to oprávnenie. Taktiež je nepochopiteľný vstup štátneho podniku SVP, š.p. do verejného obstarávania, hoci bolo zrejmé, že nie je schopný služby zabezpečovať. Výsledkom takéhoto konania je to, že nevýhodná zmluva na služby verejnej vodnej dopravy je naďalej v platnosti.

Okrem nedostatkov, ktoré sú uvedené vyššie, kontrola poukázala na vážny systémový problém. Vodohospodárska výstavba, š.p. dlhodobo financuje verejnú vodnú dopravu zabezpečovanú medzi prístavmi Vojka – Kyselica, poskytovanú iným štátnym podnikom. Okrem iného to znamená, že nefinancuje len dopravu občanov dotknutých obcí vodným dielom Gabčíkovo, ale aj ostatným návštevníkom, najmä cykloturistom.

Podľa názoru NKÚ SR ide o verejnú dopravnú službu, ktorá má byť poskytovaná ako služba vo verejnom záujme, a preto by nemala byť financovaná prostredníctvom Vodohospodárska výstavba š.p. NKÚ SR v tejto súvislosti odporúča Ministerstvu životného prostredia SR, aby požiadalo vládu SR o systémové riešenie financovania prepravy Vojka – Kyselica. Táto verejná osobná doprava by mala byť súčasťou systému výkonov poskytovaných vo verejnom

záujme výlučne občanom dotknutých obcí. Ostatní záujemcovia by mali prepravu spoplatnenú, tak ako sú spoplatnené iné verejné dopravné služby po Dunaji.

Transformácia Slovenskej akadémie vied – nedostatočne pripravený proces veľkých zmien

NKÚ SR zaradil do plánu kontrolnej činnosti na rok 2018 kontrolnú akciu **39/2018** zameranú na proces prípravy transformácie organizácií SAV na verejné výskumné inštitúcie (ďalej „VVI“) ako aj na zistenie príčin vzniknutých problémov pri zápise vedeckých ústavov SAV do registra VVI.

Problematika transformácie SAV na vedecko-výskumné inštitúcie je dostatočne známa odbornej verejnosti a riešila sa aj na pôde NR SR. NKÚ SR na základe výsledkov kontroly identifikoval príčiny vzniknutých problémov najmä:

- v nejednoznačnej legislatíve, konkrétne v nejasnosti a nejednoznačnosti zákona o SAV v kontexte so zákonom o verejnej výskumnej inštitúcii. Tá sa prejavovala v rozdielnych právnych názoroch na vznik verejných

výskumných inštitúcií, z čoho vyplývali aplikačné problémy pri registrácii

- v relatívne krátkom čase určenom na transformáciu, ktorý bol v SR takmer o polovicu kratší než v Českej republike. Krátky čas bol nielen na prípravu potrebných listín na zápis do registra, ale aj na kontrolu predložených dokladov a vzájomné prekonzultovanie nedostatkov
- v nedostatočnej komunikácii, spolupráci a ústretovosti v riešení problémov a nejasností medzi SAV a MŠVVŠ SR. K intenzívnejšej komunikácii došlo až tesne pred termínom na predloženie dokumentov a listín do registra VVI, a najmä po zákonom stanovenom termíne na doplnenie návrhov a odstránenie nedostatkov.

NKÚ SR súčasne identifikoval v procese transformácie viaceré riziká:

- Riziko nedostatočnej transparentnosti pri prechode majetku štátu v správe organizácií SAV na VVI. O majetku štátu v hodnote približne 130 mil. eur, ktorý mal

prejsť do vlastníctva VVI, totiž rozhodovala len samotná SAV. Nepodliehal schvaľovaniu ani kontrole iných orgánov, napríklad MF SR alebo vláde SR.

- Riziko nerovnakého a nerovnocenného prístupu k transformácii v porovnaní s transformáciou príspevkových a rozpočtových organizácií, ktoré sa už uskutočnili v minulosti. Napr. pri transformácii zdravotníckych zariadení alebo verejných vysokých škôl.
- Proces transformácie organizácií SAV sa mal vykonať zjednodušeným spôsobom, bez povinnosti vypracovania transformačného projektu, preukazujúceho ekonomickú životaschopnosť týchto organizácií v budúcnosti. Zjednodušená forma transformácie vytvárala priestor na netransparentný prechod majetku, práv a povinností z titulu zmeny právnej formy, nesprávneho odhadu poskytovania inštitucionálnej formy podpory zo ŠR a s tým súvisiaci možný vznik existenčných problémov VVI.
- Riziko v použití metódy ocenenia majetku prechádzajúceho na VVI. Nehnutel'ný majetok nebol

ocenený reálnou hodnotou stanovenou znaleckým posudkom podľa medzinárodného účtovného štandardu pre verejný sektor. Prechod majetku do VVI sa mal uskutočniť v historických cenách, t. j. zostatkových cenách vedených v účtovníctve. Vykazovanie majetku v reálnych cenách by okrem sprehladnenia a objektivizácie jeho hodnoty nútilo vedenie VVI k jeho efektívnemu využívaniu.

- Riziko vzniku nezrovnalostí a nesprávností z hľadiska účtovníctva a výkazníctva, a to z dôvodu, že transformácia sa mala uskutočniť v priebehu rozpočtového roka.

Vzhľadom na rozsiahle a závažné riziká viažuce sa na transformáciu majetku, vypracoval NKÚ SR rozsiahlu analýzu problémov transformácie majetku SAV a ako ich v zmysle platnej legislatívy riešiť. Tento rozsiahly metodický materiál poskytol na využitie MŠVVŠ SR, Slovenskej akadémii vied a MF SR s presvedčením, **že týmto spôsobom môže NKÚ SR prispieť k ďalšiemu bezproblémovému fungovaniu SAV a jednotlivých vedecko-výskumných inštitúcií.**

5 Klúčom k efektívnosti je plnenie cieľov nastavených politík a programov a dodržiavanie zákonov

Kontrolnú činnosť NKÚ SR v roku 2018 môžeme rozdeliť do troch skupín, a to podľa toho, na aký problém bola zameraná.

Prvú skupinu predstavujú kontroly zamerané na prevenciu toho, akým spôsobom bol zabezpečovaný proces nastavenia riadenia operačných programov a podmienok čerpania zdrojov týchto programov. Pri pridelení finančných prostriedkov zo zdrojov EÚ je kľúčovým procesom proces schvaľovania výziev, hodnotenia a výber žiadostí o NFP. Od tohto procesu závisí, či budú prostriedky pridelené tým najlepším projektom, čo by malo znamenať, že každé investované euro prinesie očakávanú pridanú hodnotu. V rámci tejto skupiny bola vykonaná

Verejné prostriedky, národné alebo európske, slúžia na čiastkové alebo úplné financovanie rôznych potrieb, ktoré sú z hľadiska rozvoja jednotlivcov alebo celej spoločnosti dôležité. Tieto potreby sa stávajú obsahom verejných politík, ktorých rozmanitosť a rozsah je veľký a hlavne finančne náročný. Preto veľmi záleží na tom, aby sa podporovali tie programy a aktivity, ktoré prinesú najväčší prínos, aby sa z poskytnutých zdrojov dalo vyťažiť čo najviac a zmysluplne. Ak sú urobené dobré veci a financie prispeli k zlepšeniu problémových oblastí, účinnosť sa prejaví v lepšom zdravotnom stave, bezpečnejšej doprave a pod. Efektívnosť, hospodárnosť, účinnosť – to je optika, ktorou sa kontrolóri NKÚ SR snažia pozeráť na vynakladanie finančných zdrojov. Poznatky z kontrol, ktoré sú súčasťou tejto časti správy však ukazujú, že nie všade a vždy sa takto k verejným zdrojom aj pristupuje.

5.1 **Prípravenosť Slovenska na plnenie cieľov udržateľného rozvoja nie je dostatočná a je v časovej tiesni**

Udržateľnosť spoločensko-ekonomického rozvoja vyžaduje, aby krajina mala jasnú predstavu o svojom rozvoji. Túto predstavu je nutné vyjadriť prostredníctvom súboru konzistentných odvetvových a prierezových stratégií jednotlivých verejných politík s jasne stanovenými cieľmi a akčnými plánmi. Situácia v tejto oblasti nie je na Slovensku ideálna. V SR existuje viac ako 300 odvetvových a prierezových stratégií, ktoré sú parciálne, často nie sú vzájomne previazané a ani sa nedopĺňajú. Nie sú dostatočne monitorované a často v nich chýbajú cieľové indikátory umožňujúce merať dosiahnutý pokrok.

Dňa 25. septembra 2015 schválili členské krajiny OSN na svojom summite v New Yorku historický dokument pod názvom „**Premena nášho sveta: Agenda 2030 pre udržateľný rozvoj**“. Slovensko prihlásením sa k Agende

OSN pre udržateľný rozvoj do roku 2030 získalo významný nástroj, ktorý umožňuje stanoviť dlhodobé ciele národného rozvoja v súlade s predpokladaným celosvetovým vývojom, čo sa v období globalizácie stáva nevyhnutnosťou.

Ciele Agendy 2030 sú komplexné; nie je to len zastavenie devastácie planéty, odstránenie extrémnej chudoby a hladu, ale aj vytváranie demokratických inštitúcií, dobrej vlády, či rešpektovanie ľudských práv. Každý štát prispôbuje výber cieľov tak, aby ich čo najviac sústredil na svoje vlastné potreby a udržateľný rozvoj. Agenda 2030 nie je právne záväzná, avšak jej rešpektovanie je prirodzenou povinnosťou vyspelých štátov, medzi ktoré Slovensko bezpochyby patrí. Na naplnenie kľúčových trvalo-udržateľných cieľov je často potrebná intervencia viacerých sektorových a prierezových politík. Preto je nevyhnutné uplatňovať celostný prístup, kedy je nevyhnutná intenzívna medzirezortná spolupráca.

Agenda OSN 2030 predstavuje pre Slovensko historickú príležitosť definovať relevantné dlhodobé národné ciele až do roku 2030 a v súlade s nimi nastaviť čiastkové ciele stratégií v jednotlivých rezortoch. Je to dôležité pre určenie výšky potrebných finančných zdrojov, pretože ak nie je určené, čo chceme robiť, nemožno vyčíslieť, koľko to bude stáť. Rozhodovanie o dlhodobých národných cieľoch musí vychádzať z relevantných, overiteľných a porovnateľných dát a pri dosahovaní cieľov je potrebné rešpektovať princíp hodnoty za peniaze.

NKÚ SR **kontrolnou akciou 4/2018** preveroval ako Slovensko pokročilo v aplikácii Agendy na naše národné podmienky. Slovensko totiž ani tri roky od schválenia tejto kľúčovej agendy v OSN nemá definované národné ciele, vyčíslené finančné krytie na ich praktickú realizáciu a ani vytvorené národné indikátory, prostredníctvom ktorých možno priebežne merať ich plnenie. Na druhej strane je pozitívne, že **vláda SR v júni 2018 schválila šesť prioritných oblastí udržateľného rozvoja Slovenska do roku 2030, národné**

ciele však v rámci tohto dokumentu neboli zadefinované. Na národné ciele potom musia nadväzovať indikátory, ktoré slúžia kompetentným inštitúciám na meranie pokroku pri plnení prijatých záväzkov. Tie mali byť vypracované do 31. mája 2018, vláda však posunula termín zabezpečenia týchto krokov do **30. apríla 2019, dokedy má byť vypracovaná Vízia a stratégia rozvoja SR do roku 2030.** Koordináciu agendy udržateľného rozvoja v SR má na starosti Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu (ÚPVII). V oblasti indikátorov a monitorovania je koordinátorom Štatistický úrad SR.

V rámci vykonanej kontroly bol porovnaný dosiahnutý pokrok v danej oblasti v Slovenskej a Českej republike. Výsledky zaznamenáva graf, kde farby semaforu vyjadrujú stav procesov. Tmavomodrá – sú dostatočne zabezpečené procesy, svetlomodrá – realizované čiastkové kroky a sivou sú označené procesy bez významného pokroku. Biela farba označuje procesy, ktoré neboli hodnotené. Touto farbou sú označené dva procesy v ČR – financovanie cieľov udržateľného rozvoja ČR do roku 2030 a financovanie kapacít.³ **(Graf č. 16)**

NKÚ SR upozorňuje, že Slovensko má už iba 11 rokov na naplnenie cieľov Agendy 2030, čo je relatívne krátke obdobie na závažné zmeny, ktoré bude potrebné v našej krajine uskutočniť v mnohých oblastiach spoločensko-ekonomického rozvoja. Preto NKÚ SR považuje za mimoriadne dôležité splnenie uznesenia vlády, na základe ktorého budú k 30. aprílu 2019 vypracované národné ciele, za ktoré zodpovedá ÚPPVII. Zároveň k nim budú priradené národné indikátory, za ktoré nesie zodpovednosť Štatistický úrad SR. Kontrolóri opakovane zdôrazňujú, že existencia kvalitných indikátorov je dôležitá pre cieľný, efektívny priebeh realizácie jednotlivých trvalo-udržateľných stratégií. Mimoriadne dôležité bude, aby v čo najkratšom čase bol známy predpokladaný objem finančných zdrojov, ktoré budú nevyhnutné na zabezpečenie národných cieľov do roku 2030.

NKÚ SR preto odporučil, aby ÚPPVII:

- v komunikácii s MF SR identifikoval potrebné zdroje zo štátneho rozpočtu na zabezpečenie národných cieľov
- inicioval vnútornú komunikáciu odborov zodpovedných za agendu udržateľného rozvoja s Centrálnym koordináčnym orgánom s cieľom špecifikovať finančné požiadavky a ich plánované pridelenie zo zdrojov EÚ v rámci nového programového obdobia na roky 2021 až 2027.

Vzhľadom na významnosť Agendy 2030 pre trvalo udržateľný rozvoj Slovenska, bude NKÚ SR monitorovať celý proces implementácie národných cieľov a opätovnú kontrolu v tejto oblasti plánuje vykonať v roku 2020.

5.2 Environmentálna udržateľnosť v kontrole verejných politík

Oblasť životného prostredia je jedným z najdôležitejších faktorov dlhodobého rozvoja spoločnosti a na druhej strane väčšina opatrení, ktoré je potrebné urobiť v záujme ochrany vody, pôdy, ovzdušia, života rastlín či živočíchov, vyžaduje značné verejné zdroje. Preto úrad v kontrolnej činnosti venuje verejným politikám zameraným na oblasť životného prostredia veľkú pozornosť.

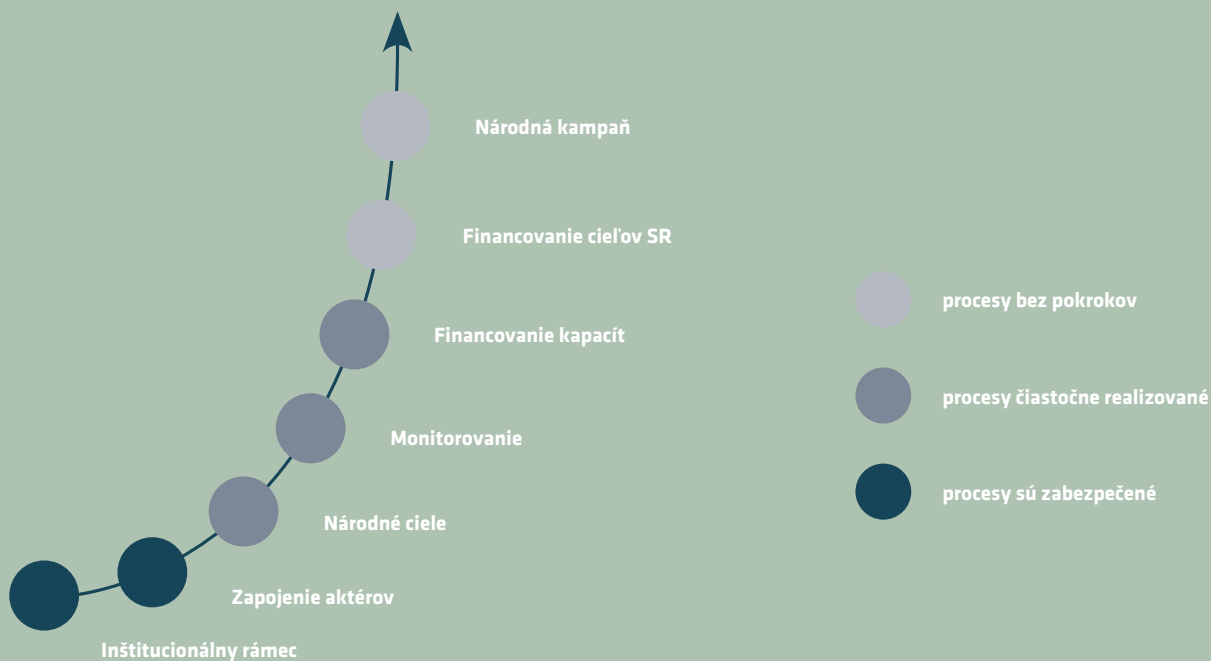
5.2.1 Protipovodňová ochrana občanov a ich majetku je finančne poddimenzovaná

Klimatické zmeny, ale aj zásahy človeka do krajiny zvýšili riziko povodní, a tým aj riziko škôd na majetku občanov, obcí a miest alebo podnikateľského sektora. Protipovodňová ochrana je zložitý proces s viacerými aktérmi a vyžaduje značné finančné zdroje, ktoré je potrebné cielavedome využívať. **KA 7/2018** bola zameraná na problematiku protipovodňovej ochrany na troch úrovniach:

³ NKÚ ČR preveril údaje z verejných zdrojov, kontrola priamo u subjektov zatiaľ nebola vykonaná.

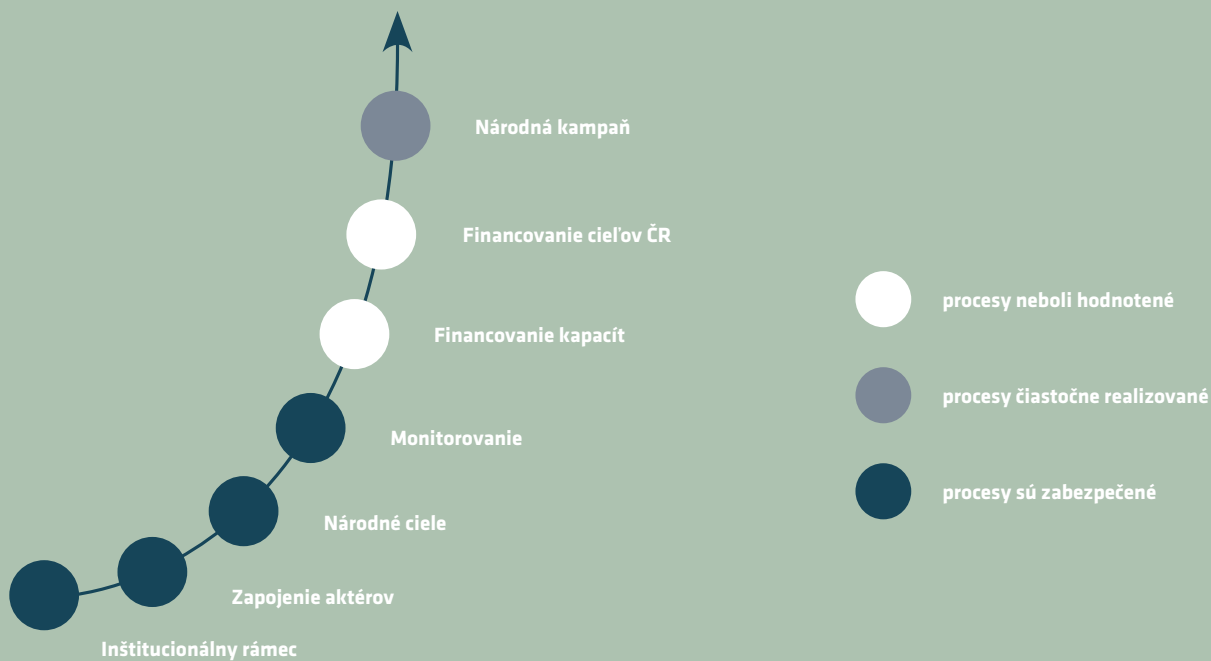
Graf č. 16: Porovnanie stavu implementácie Agendy 2030 Slovenskej a Českej republiky.

Semafor pripravenosti **Slovenskej republiky** na implementáciu cieľov udržateľného rozvoja Agendy OSN 2030

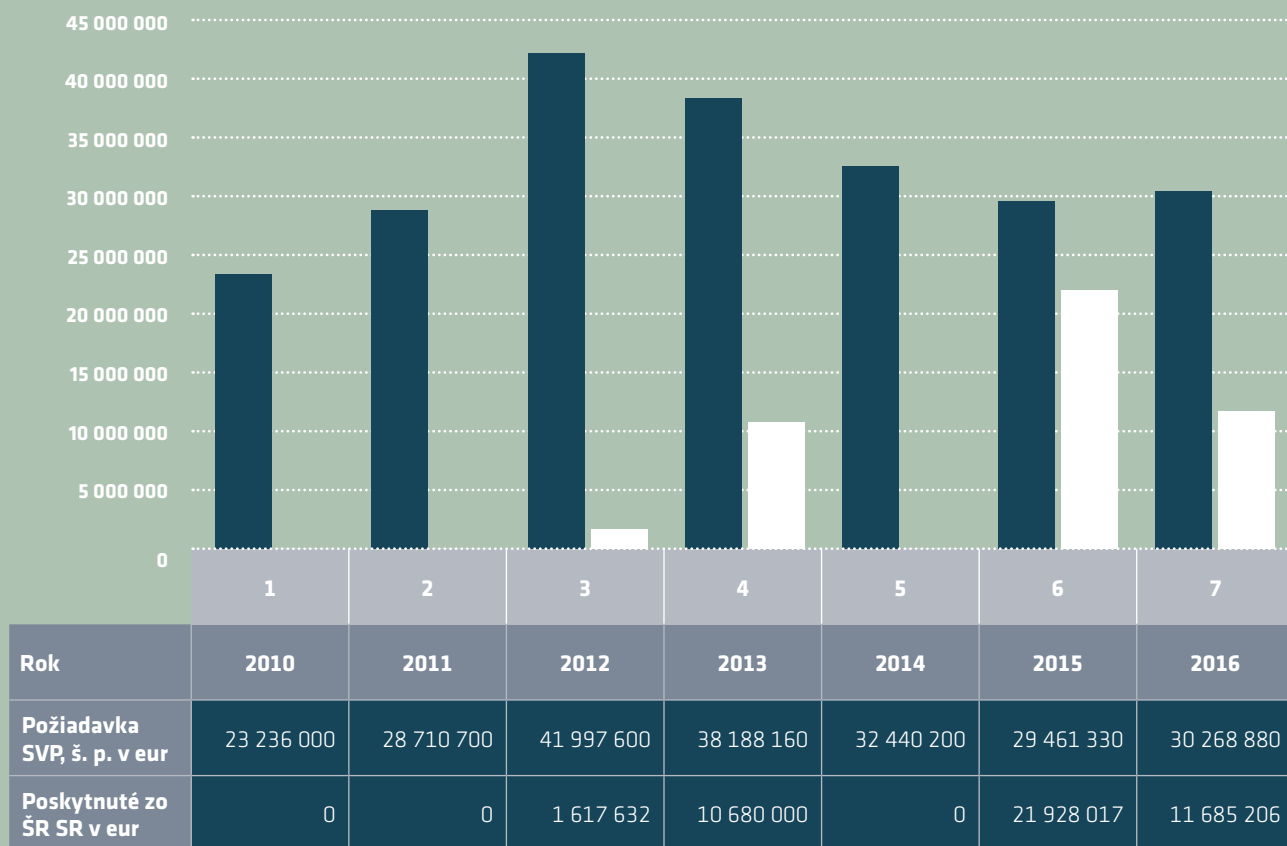
Zdroj: vlastné spracovanie NKÚ SR

Semafor pripravenosti **Českej republiky** na implementáciu cieľov udržateľného rozvoja Agendy OSN 2030

Zdroj: vlastné spracovanie NKÚ SR v spolupráci s NKÚ ČR

Graf č. 17: Prehľad poskytovania neregulovaných platieb pre SVP, š. p. zo ŠR SR v rokoch 2010 – 2016

Zdroj: MŽP SR

Graf č. 18: Skutočné opravy v porovnaní s hodnotou určeného normatívu opráv a údržby

skutočný výkon opráv a údržby

normatív OaÚ - 39 443 tis.eur

Zdroj: Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.

- na MŽP SR – strategicko-riadiaca činnosť v protipovodňovej oblasti
- v Slovenskom vodohospodárskom podniku, š.p. (SVP) – plánovacia a implementačná činnosť protipovodňovej ochrany
- na projektovej úrovni – dosiahnutie cieľov projektov protipovodňovej ochrany financovaných z OP Životné prostredie.

Kontrola na MŽP SR preverovala, či ministerstvo koná v zmysle Smernice EÚ o hodnotení a manažmente povodňových rizík, t.j. či predbežne hodnotí povodňové riziká, tvorí povodňové mapy a plány manažmentu povodňových rizík a či sa tieto pravidelne prehodnocujú a v prípade potreby aj aktualizujú.

V roku 2015 bol vládou schválený Plán manažmentu povodňových rizík. V rámci neho bolo definovaných deväť čiastkových povodí, kde je pravdepodobný výskyt povodní a 588 geografických oblastí, kde existuje významné povodňové riziko alebo možno predpokladať jeho výskyt. Súčasťou plánu je hodnotenie rizika, mapy povodňového ohrozenia, mapy povodňového rizika, návrh a priority jednotlivých protipovodňových opatrení, vrátane ich nákladov na dosiahnutie cieľov opatrení, ako aj predpokladaná povodňová škoda, ktorej sa má navrhovanými opatreniami zabrániť.

Do konca roka 2018 prebiehalo prehodnocovanie predbežného a potenciálneho povodňového ohrozenia, aktualizácia metodiky a konkrétnych hodnôt navrhovaných pri zabraňovaní povodňovým škodám pre vybrané protipovodňové opatrenia. Do konca roku 2021 by mal byť aktualizovaný celý Plán manažmentu povodňového rizika.

Najvýznamnejším zdrojom financovania opatrení v oblasti ochrany pred povodňami boli finančné prostriedky EÚ.

Celkové čerpanie finančných prostriedkov EÚ a ŠR, v rámci OP Životné prostredie 2007 až 2013 dosiahlo čerpanie prostriedkov súvisiacich s protipovodňovou ochranou 317,7 mil. eur, z čoho bolo na výstavbu 127 protipovodňových opatrení vyčerpaných 150,1 mil. eur. Aj pre programové obdobie 2014 – 2020 je najvýznamnejším zdrojom financovania protipovodňových opatrení OP Kvalita životného prostredia. Na 86 protipovodňových opatrení je alokovaná suma viac ako 378 mil. eur. Prvé NFP boli schválené až v roku 2018, čo znamená niekoľkoročný sklz začatia stavieb, ktoré boli už dávnejšie pripravené na realizáciu.

Na úrovni SVP, š.p. sa kontrola NKÚ SR zamerala na problematiku údržby existujúcich vodných stavieb. Kontrola potvrdila, že aj v danej oblasti je vysoký stupeň zanedbanej údržby. Na základe Nariadenia vlády SR z roku 2004 majú byť podniku poskytované finančné zdroje (neregulované platby) na udržiavanie plavebnej dráhy a služby protipovodňovej ochrany. Toto nariadenie však nebolo dlhodobo rešpektované, požadované platby neboli realizované. **V rokoch 2010 – 2016 rozdiel medzi oprávnenými požiadavkami a poskytnutými finančnými prostriedkami zo štátneho rozpočtu dosiahol takmer 180 mil. eur. Až 28 stavieb, z ktorých väčšina plní funkciu protipovodňovej ochrany bola v havarijnom stave. Pre 10 z nich vydali okresné úrady, ktoré sú orgánmi štátnej vodnej správy, rozhodnutia konštatujúce ohrozenie ich bezpečnej funkčnosti.** Nižšie uvedený graf znázorňuje situáciu v jednotlivých rokoch. **(Graf č. 17)**

Nedostatok finančných prostriedkov sa prejavil aj v oblasti opráv a údržby vodných stavieb. V roku 2017 podnik získal platbu zo štátneho rozpočtu vo výške 30 mil. eur na účely opráv a údržby. Išlo o prvú platbu od roku 2009 a až táto platba umožnila, aby mohol podnik realizovať ročný výkon opráv a údržby v súlade s normatívom čo názorne dokumentuje nasledovný graf. **(Graf č. 18)**

Kontrolóri NKÚ SR kontrolovali finančné prostriedky **16**

projektov financovaných z prostriedkov OP Životné prostredie. Ich hodnota predstavovala takmer 25 % hodnoty všetkých protipovodňových opatrení z tohto operačného programu. Všetci prijímatelia dodržali podmienky zmluvy o NFP a boli dosiahnuté merateľné ukazovatele projektov.

Kontrola zistila, že hodnoty ohľadom povodňových škôd, ktorým sa má zabrániť prostredníctvom protipovodňových opatrení neboli, vo vtedy platných predpisoch, dostatočne presné, v dôsledku čoho náklady na viaceré protipovodňové opatrenia boli vyššie než predpokladaná škoda v dôsledku povodne. SVP preto začal v roku 2018 tieto hodnoty aktualizovať a mali platiť už pre protipovodňové opatrenia financované z OP Kvalita životného prostredia 2014 – 2020. Kontrolóri zistili, že napriek upraveným predpisom vo dvoch schválených žiadostiach NFP na protipovodňové opatrenia zostala hodnota predídenným povodňovým škodám nižšia ako oprávnené náklady uvedené v žiadosti.

NKÚ SR na základe výsledkov kontroly odporučil MŽP SR:

- v spolupráci s MF SR zabezpečiť pravidelné ročné poskytovanie neregulovaných platieb zo štátneho rozpočtu v zmysle Nariadenia vlády SR tak, aby mohla byť zabezpečená riadna údržba a opravy v zmysle stanovenej normatívy znižujúca riziko nefunkčnosti vodných stavieb protipovodňovej ochrany
- zvážiť novelizáciu zákona o ochrane pred povodňami, a to s cieľom upraviť neurčitú definíciu uvedenú v § 26 ods. 3 písm. a) bod 4 ohľadom povinnosti obce „spolupracovať v rámci svojich možností na vykonávaní preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami v katastrálnom území obce“.

Z Plánu manažmentu povodňových rizík vyplýva, že v prírodných podmienkach sa na Slovensku javia vodné nádrže kľúčovým riešením protipovodňovej ochrany. V SR sa vodnými nádržami dnes reguluje približne len

8 % priemerného ročného odtoku, čo už v súčasnosti nemožno považovať za dostatočné množstvo a v blízkej budúcnosti bude nevyhnutné výrazne zvýšiť možnosti akumulácie vody v nádržkách. Oddiaľovanie výstavby nových vodných nádrží, ale aj nedostatočné financovanie údržby existujúcich vodných stavieb, môže spôsobiť v budúcnosti vážne, ťažko riešiteľné problémy a veľké škody, na čo NKÚ SR bude upozorňovať predsedu vlády v pravidelnej informácii o výsledkoch kontroly.

5.2.2 Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu – riziko plnenia cieľov hlavne v menších obciach

Dôvodom vykonania kontroly bola nízka úroveň triedenia komunálneho odpadu v roku 2017 vo vzťahu k plneniu **hlavného cieľa EÚ na rok 2020, a to recyklovať až 50 % komunálneho odpadu.** Základným predpokladom na splnenie tohto cieľa je triedenie odpadu, ktoré bolo v roku 2017 len viac ako 20 %. Približne dve tretiny komunálneho odpadu skončilo na skládkach, preto v tejto oblasti patrí SR jedna z posledných priečok v EÚ.

Pre splnenie cieľa EÚ prijala SR vo svojom strategickom dokumente cieľ dosiahnuť do roku 2020 úroveň triedenia komunálneho odpadu až 60 %, pretože nie všetok vytriedený odpad možno, kvôli jeho znečisteniu, ďalej recyklovať. Tento ambiciózný cieľ by mal byť dosiahnutý prostredníctvom čiastkových cieľov na jednotlivé roky, kedy od roku 2017 sa každým rokom mala úroveň triedenia zvyšovať o 10 %. Čiastkové ciele mali byť prostredníctvom programov odpadového hospodárstva obcí záväzné pre každú obec. Efektívnosť a účinnosť systémov triedenia v obciach bola posudzovaná práve k cieľu SR na rok 2017 (30 %), nakoľko v čase výkonu kontroly nebolo možné vyhodnotiť kompletne údaje za rok 2018.

Kontrolou bolo preverené MŽP SR ako tvorca politiky odpadového hospodárstva a 58 vybraných obcí.

Kontrola na MŽP SR poukázala na nízku účinnosť opatrení prijatých v oboch strategických dokumentoch, ktoré by mali byť pre dosahovanie cieľov EÚ kľúčové, mnohé oblasti boli splnené iba formálne. Novým zákonom o odpadoch bolo v roku 2016 zavedených niekoľko podstatných zmien; kontrola však poukázala na nedostatky v ich implementovaní do praxe. Išlo najmä o:

- prenesenie finančnej zodpovednosti za triedenie na výrobcov
- zavedenie štandardu pre minimálne zberové kapacity nádob na jedného občana
- nedostatočná kontrolná funkcia ministerstva, ktorá mu vyplýva priamo zo zákona o odpadoch
- nízka úroveň informačnej a osvetovej činnosti. Ministerstvo, ale ani iné orgány štátnej správy, doteraz neurobili žiadnu informačnú kampaň, ktorou by povzbudili občanov k triedeniu odpadu ako dôležitej formy ekologického správania sa obyvateľov

Kontrolou sa tiež potvrdilo, že nie je správne stanovovať rovnaké ciele v oblasti triedeného odpadu pre obce a mestá, o čom svedčí aj nasledovná tabuľka: **(Tabuľka č. 9)**

Kontrola v obciach bola zameraná najmä na problémy

súvisiace s efektívnosťou a účinnosťou triedeného zberu. Za najdôležitejšie zistenia možno považovať:

- polovica obcí nemala v roku 2017 účinný systém triedenia odpadov
- takmer 90 % obcí netriedilo kuchynský biologicky rozložiteľný odpad, ktorého triedenie je povinné zo zákona o odpadoch, keďže rovnaký zákon obciam umožnil uplatniť si jednu zo štyroch výnimiek pre jeho netriedenie
- takmer 80 % obcí nemalo vypracované svoje programy odpadového hospodárstva obsahujúce ciele pre zvýšenie triedenia odpadov a opatrenia na ich dosiahnutie napriek tomu, že v čase kontroly mali byť vypracované už viac ako dva roky. Bolo to však spôsobené meškáním programov na úrovni kraja, na ktoré programy obcí nadväzujú
- pri viac ako 60 % obcí boli zistené nesprávne formulované ciele stanovené v programových rozpočtoch, alebo ich formálne hodnotenie. Z pohľadu účinnosti sú práve vhodne stanovené ciele predpokladom pre možnosť jej hodnotenia
- pri viac ako polovici obcí bol identifikovaný zber triedeného odpadu, ktorý neprechádzal evidenciou obce

Tabuľka č. 9: Počet obcí, ktoré v roku 2017 nespĺnili ciele pre podiel triedeného odpadu rozdelené podľa ich veľkostnej štruktúry a dosiahnutého podielu triedenia

Obce	Podiel triedeného odpadu			cieľ pre rok 2017: podiel triedeného odpadu 30 %
	do 10 %	od 10 do 20 %	od 20 do 30 %	
do 3 000 obyvateľov	6	3	2	
od 3 000 do 10 000 obyvateľov	2	6	1	
nad 10 000 obyvateľov	1	1	6	

Zdroj: spracované NKÚ SR na základe výsledkov kontrol v obciach

a každá tretia obec vykazovala v údajoch o množstve komunálneho odpadu významné chyby

- v takmer polovici prípadov sa vyskytol zásadný problém, ktorým bolo doplácanie finančných prostriedkov na nakladanie s odpadmi z vlastného rozpočtu napriek tomu, že za túto činnosť majú platiť občania. Reálne preto nemôže byť splnená hlavná myšlienka nového zákona „čím viac vytriediš, tým menej zaplatíš“. Aj napriek tomu, že podiel triedeného odpadu mal v rokoch 2015 až 2017 rastúci trend až pri takmer 90 % obcí, k zníženiu miestneho poplatku došlo len v štyroch prípadoch. Miestny poplatok pre občanov sa neznížil napriek tomu, že minimálne od roku 2017 sa náklady obcí na nakladanie s odpadmi znížili o náklady na triedený zber, s výnimkou biologicky rozložiteľného odpadu.
- Na základe identifikovaných problémov a kontrolných zistení, NKÚ SR odporučil MŽP SR prijať sedem opatrení a v prípade kontrolovaných obcí počet odporúčaní dosiahol číslo 201.

NKÚ SR touto kontrolnou akciou dokumentoval stav v plnení cieľov odpadového hospodárstva. Poukázal na problémy, ktorých riešenie by preukázateľne pomohlo zvýšiť podiel triedeného odpadu v SR. Odstránením nedostatkov a prijatím navrhnutých odporúčaní sa SR môže k splneniu cieľov EÚ výrazne priblížiť.

Výsledky kontroly tiež ukázali, že v takmer polovici kontrolovaných obcí, je vysoká pravdepodobnosť, že dosiahnu ciele stanovené pre oblasť odpadového hospodárstva pre rok 2020. Ide najmä o veľké mestá, ktoré sú najväčšími producentami komunálneho odpadu. Menšie obce však majú len malú šancu, že stanovené ciele môžu dosiahnuť, a preto je dôležité v politike odpadového hospodárstva a jej cieľoch tieto objektívne možnosti rešpektovať.

5. 2. 3 Regulácia v elektroenergetike

NKÚ SR sa v roku 2018 prvýkrát svojou kontrolnou činnosťou **zamerala na osobitný typ verejnej politiky, ktorou je regulačná politika**, za výkon ktorej je zodpovedný Úrad pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO). V tomto prípade bola kontrola zameraná na výkon regulácie cien elektrickej energie pre maloodberateľov. Úlohou regulátora je zabezpečovať reguláciu cien elektriny tak, aby služby poskytované zákazníkom boli za primerané ceny, ale aj efektívne a bezpečné. Podľa európskych pravidiel je úrad povinný prijímať opatrenia, ktoré ochrania koncových, zraniteľných odberateľov, medzi ktorých patria hlavne osoby nakupujúce elektrinu pre vlastnú spotrebu v domácnosti a malé podniky, ale tiež aby existovali dostatočné záruky tejto ochrany.

Cieľom kontroly bolo preveriť postup ÚRSO pri tvorbe cien elektriny vo väzbe na odberateľov v domácnosti s dôrazom na platnú regulačnú politiku, ale aj proces cenovej regulácie a spôsob kontroly regulovaných subjektov, ktoré upravuje zákon o regulácii. Osobitný dôraz kontrola kládla na preverenie postupu ÚRSO, ktorý viedol v roku 2017 k zvýšeniu cien pre časť odberateľov elektriny a následne vrátenie týchto cien na úroveň roku 2016.

Najväčšie problémy zistili kontrolóri pri procese cenového konania, ktorého súčasťou je aj proces objektivizácie hodnoty majetku regulovaných subjektov, ktorý vstupuje do procesu stanovenia koncovej ceny energie. Úrad v čase kontroly nemal vypracovaný interný predpis, ktorý by proces cenového konania podrobnejšie upravoval. Na účely objektivizácie majetku pre nové regulačné obdobie – od roku 2017 – úrad využil znalecké skúmanie, ktoré vykonali štyri externé znalecké organizácie, 17 externých konzultantov a do procesu boli zapojení aj zamestnanci úradu. Kontrola zistila, že niektoré výstupy znaleckých organizácií a právne poradenstvo neboli pre tento proces nevyhnutné, viaceré výdavky za znalecké posudky a analýzy sú

nepreukázateľné. Viaceré znalecké posudky boli odovzdané úradu až po zmluvne dohodnutom termíne, čo znamená že sa nemohli premietnuť do všeobecnej hodnoty majetku, a teda do procesu cenotvorby, ktorá sa týmto spôsobom javí problematická a neobjektívna. Pri výbere subjektov znaleckej činnosti úrad nepostupoval podľa zákona o verejnom obstarávaní.

Výsledkom procesu cenotvorby založenej na celom rade problémov a nedostatkov bolo oznámenie o zvýšení cien elektrickej energie, ktoré vyvolalo celý rad negatívnych reakcií. Na stanovenie nových cien sa použilo prepočítanie všeobecnej hodnoty majetku používaného na výkon regulovanej činnosti v sieťových odvetviach z roku 2010. Táto hodnota sa využívala na stanovenie cien elektriny do roku 2016, ale v roku 2016 už nebola aktuálna, čo bolo v rozpore s princípmi regulačnej politiky, aj so spôsobom tvorby cien. Tvorbu cien, okrem iného, ovplyvňuje aj tarifa za prevádzkovanie systému, ktorá tvorí už takmer štvrtinu koncovej ceny elektriny pre zraniteľných odberateľov. Za jej rastom je hlavne podpora pre obnoviteľné zdroje energie (napr. slnečná energia, biomasa, bioplyn a pod.), či pre podporu výroby elektriny z domáceho uhlia. Objektívna cenotvorba musí tieto skutočnosti rešpektovať, pretože regulácia má poskytovať regulovaným subjektom reálnu možnosť získať primeranú mieru návratnosti pri výkone regulovaných činností.

Podľa NKÚ SR došlo zo strany ÚRSO pri kľúčových konaniach, rozhodovaniach regulačného úradu k viacerým porušeniam zákona o rozpočtových pravidlách, zákona o verejnom obstarávaní, ako aj zákona o finančnej kontrole. Predseda NKÚ preto protokol o výsledku kontroly odstúpil na ďalšie konanie nielen Úradu pre verejné obstarávanie, ale aj orgánom činným v trestnom konaní.

Kontrola poukázala aj na narušenie princípov transparentnosti a nezávislosti činnosti úradu. NKÚ SR upozorňuje

parlament i vládu na skutočnosť, že nezávislosť regulátora je základným princípom, bez ktorého je nemožné, aby ÚRSO riadne plnil zverené úlohy. Národný regulačný orgán musí byť maximálne otvorenou inštitúciou, ktorej rozhodnutia sú transparentné, vecne preukázateľné a je zabezpečená jeho nezávislá pôsobnosť od akýchkoľvek vedľajších záujmov.

5.2.4 Obnova a modernizácia verejného osvetlenia miest a obcí

V Stratégii Európa 2020 je veľká pozornosť venovaná energetickej udržateľnosti a pre túto oblasť stanovila národné ciele, a to napriek tomu, že podľa Svetovej energetickej rady lídrom v energetickej udržateľnosti sú európske krajiny. **Slovensko si v oblasti energetickej efektívnosti stanovilo cieľ - znížiť do roku 2020 konečnú spotrebu energie o 11 % voči priemeru rokov 2001 – 2005.** Energetické úspory predstavujú priestor pre rozvoj domáceho priemyslu a ekonomický rast. NKÚ SR venuje svojimi kontrolami pozornosť aj problematike energetickej udržateľnosti. Minulý rok bola kontrola venovaná energetickej náročnosti verejných budov. Tento rok sa kontrola zamerala na proces obnovy a modernizácie verejného osvetlenia v 37 mestách a obciach – **KA 11/2018** ktorý je na jednej strane nástrojom úspor, ale na druhej strane vyžaduje značné finančné prostriedky.

Cieľom kontroly bolo preveriť postupy modernizácie osvetlenia kontrovaných subjektov a celkové porovnanie vybraných ekonomických a technických parametrov obnoveného alebo modernizovaného osvetlenia financovaného z rôznych zdrojov (EÚ, vlastné, grantové programy Municipal Sustainable Energy Financing Facility a Slovak Sustainable Energy Financing Facility). Kontrola bola vykonaná v spolupráci s Technickou univerzitou Košice. Využitím rôznych zdrojov financovania s rozdielnymi požiadavkami na proces rekonštrukcie preukázateľne došlo k výrazným rozdielom:

- v procese realizácie rekonštrukcií, napr. technologické rozdiely použitej technológie, rozsahu rekonštrukcie, atď.
- v overení súladu porealizačného stavu sústavy so štátnymi technickými normami
- v ekonomických parametroch rekonštrukcií, napr. v návratnosti investícií, dĺžke bezúdržbového obdobia, životnosti komponentov sústavy, ekonomiky prevádzky, dĺžke záväzku atď.

Pre porovnanie bol stanovený „referenčný“ postup pre proces modernizácie verejného osvetlenia. Rozsah rekonštrukcie závisel od voľby zdroja financovania, ktorého výber bol podmienený veľkosťou finančnej účasti obce.

Na základe výsledkov kontroly NKÚ SR považuje za najväčší všeobecný problém investičných aktivít obcí v tejto oblasti nasledovné skutočnosti:

- obce nevyberajú spôsob technického riešenia a financovania na základe vopred stanovenej analýzy, ale podľa vlastných finančných možností
- voľba konkrétneho zdroja financovania projektu závisí najmä od celkovej finančnej situácie subjektu. Aj keď z dlhodobého hľadiska sa viaceré riešenia ukazujú ako efektívnejšie, rozhodujúce je množstvo disponibilných zdrojov v momente rozhodovania.

Najmenšia celková finančná participácia zo strany obcí bola pri voľbe financovania rekonštrukcií z prostriedkov EÚ, a to 5 % z výšky hodnoty projektu. Financovanie formou koncesie poskytovalo menšiu finančnú záťaž pre obstarávateľa z pohľadu krátkodobého rozloženia nákladov než zdroje EÚ, ale zároveň nieslo množstvo identifikovaných nedostatkov a aj porušenie zákona o verejnom obstarávaní.

NKÚ SR na základe výsledkov kontroly vypracoval

návrh optimálneho postupu riešenia obnovy a modernizácie VOS, ktorý verejne poskytol všetkým potenciálnym záujemcom na svojom webovom sídle. Poskytuje ich tiež MV SR, Združeniu miest a obcí, Únii miest Slovenska na využitie.

Je zrejmé, že NKÚ SR nemá možnosti dosiahnuť, aby všetky obce, ktoré budú v budúcnosti zabezpečovať obnovu a modernizáciu VOS tento postup aj dodržali. Jeho aplikáciou by sa však zjednotili a optimalizovali procesy rekonštrukcie s výrazným poklesom identifikovaných nedostatkov v budúcnosti. Preto aj takýto príklad dobrej praxe, ktorý je produktom kontroly NKÚ SR je potrebné považovať za napĺňanie poslania úradu.

5. 2. 5 Realizácia politík lesného hospodárstva v štátnych a mestských a obecných lesoch

Politika lesného hospodárstva je jednou z najvýznamnejších politík v oblasti environmentálnej udržateľnosti. Oblasť lesníctva a trvalo udržateľného rozvoja obhospodarovania lesov je dôležitá, najmä vo vzťahu k rovnocennosti sociálnych a ekonomických funkcií lesov a ich environmentálnej a kultúrnej funkcii. V tomto kontexte schválila vláda SR dva strategické dokumenty – Národnú lesnícku politiku (NLP) a Národný program využitia potenciálu dreva v SR. (NPVDP). Oba dokumenty obsahujú množstvo opatrení, ktoré sú však iba formálne, bez zabezpečenia ľudských a finančných zdrojov, často nevykonateľné pre právne prekážky a pod.

Kontrolné akcie **8/2018** a **9/2018** sa zamerali na viaceré aspekty plnenia stanovených cieľov týchto dokumentov a na problémy s tým spojené. Kontrola tiež reaguje na spoločenskú diskusiu o politike lesného hospodárstva a jej výsledkoch. Kontrola na úrovni MPRV SR preukázala viaceré negatívne skutočnosti v oblasti strategických materiálov, lesníckej politiky a politiky nakladania s drevom. Vládou SR schválené uznesenia na zabezpečenie

realizácie akčných národných programov (AP) vôbec ne-garantujú plnenie pripravených a schválených opatrení v plnom rozsahu a to z dôvodu, že sú považované za ne-záväzné a majú odporúčajúci charakter. V AP oboch str-ategických programov neboli stanovené monitorovacie in-dikátory plnenia cieľov (kvalitatívne ani kvantitatívne). Taktiež odpočet plnenia strategických dokumentov, kto-rý by umožňoval ich aktualizáciu bol viackrát odložený – naposledy AP Národný lesnícky program SR na jún 2020, čo problémy v napĺňaní politiky lesného hospodárstva ne-rieši, len odkladá. **Ak chce vláda SR monitorovať plnenie pokroku jednotlivých politik, je nutné aby strategické dokumenty obsahovali záväzné úlohy a opatrenia a aby boli stanovené merateľné indikátory ich plnenia.**

O plnení opatrení akčných plánov svedčí aj stav čerpania finančných prostriedkov, ktoré boli na tento účel vyčlenené v ŠR. K 31.decembru 2018 vykazovalo čerpanie AP NPVPD 2 %. Na plnenie opatrení neboli využité žiadne súkromné zdroje ani zdroje EÚ.

NKÚ SR zároveň upozorňuje na množstvo materiálov kon-cepčného a operatívneho charakteru, ktoré si rezort pôdo-hospodárstva objednáva každoročne prostredníctvom kontraktov od Národného lesníckeho centra, a ktoré často na seba nenadväzujú alebo naopak, prekrývajú sa s iný-mi dokumentami. **Podľa názoru NKÚ SR by bolo vhod-né vypracovať jednotný lesnícko-drevársky strategický dokument, ktorý vytvorí predpoklady na prienik opat-rení a ich kompaktnosť v uvedených oblastiach a bude nadväzovať na pripravovanú koncepciu drevospracujú-ceho priemyslu, ktorá doposiaľ v podmienkach SR ne-bola schválená.**

Plnenie strategických cieľov Národného lesníckeho programu v akčných plánoch

NKÚ SR kontrolou preveril ako sa plnili opatrenia piatich vy-braných cieľov Národného lesníckeho programu, ktoré boli

adresne určené štátnemu podniku LESY SR, ako aj 13-tich vybraných rámcových cieľov, ktorých prijímateľom mohli byť jeho odštepné závody. Obdobným postupom NKÚ SR preveril na vybranej vzorke 11-tich rámcových cieľov plnenie strategických cieľov v mestských a obecných lesoch.

Kontrolou bolo zistené, že prevažná časť opatrení, a to aj v dôležitých oblastiach lesníckej politiky, nebola splnená z dôvodu nezabezpečeného finančného krytia a ich imple-mentácia do praxe stále mešká. Pri realizácii opatrení ná-rodného programu sa predpokladalo využitie finančných prostriedkov najmä z Programu rozvoja vidieka, z kapitoly rezortu, štátnej pomoci a vlastných zdrojov. Do konca roka boli z prostriedkov Programu rozvoja vidieka, na opatre-nie programu starostlivosti o les, financované opatrenia v hodnote viac ako 66 mil. eur, hoci k dispozícii je viac ako 180 mil. európskych zdrojov.

NKÚ SR upozorňuje, že ciele zvyšovania technickej a technologickej úrovne lesného hospodárstva ne-mohli byť plnené s podporou finančných prostriedkov OP rozvoja vidieka z dôvodu, že kontrolované subjekty – teda všetky odštepné závody štátneho podniku LESY SR a obchodné spoločnosti zriadené mestami a obcami – sú z čerpania vylúčené, pretože nie sú oprávnenými žiadateľmi.

Prevažnú časť opatrení tak plnili obhospodarovatelia lesa z vlastných finančných prostriedkov. Nedostatok vlastných zdrojov znamená, že také priority lesníckeho programu, ako je budovať a kvalitne rekonštruovať lesné a protipo-žiarné cesty a zväžnice, ozdravné opatrenia po veterných a hmyzových kalamitách, sa dlhodobo neplnia. Preto rezort pôdohospodárstva, v rámci piatej modifikácie progra-mu rozvoja vidieka, navrhuje aj doplniť medzi oprávnených žiadateľov obce a podniky zriadené alebo založené obcou, ak obhospodarujú neštátne lesy. NKÚ SR zastáva názor, že takáto žiadosť mohla byť predložená už v predchádzajú-cich modifikáciách programu.

Program starostlivosti o les

Program starostlivosti o les (PSL) predstavuje základný nástroj štátu na zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárenia v lesoch. Vyhotovuje sa vo verejnom záujme (tzn. náklady na jeho vyhotovenie platí vyhotovovateľovi štát) spravidla na desať rokov pre každý lesný celok osobitne. Obhospodarovanie lesov podľa programov starostlivosti o les kontrolóri preverili aj priamo na mieste – v lese.

NKÚ SR sa pri kontrole vybraných ukazovateľov hospodárskej činnosti zameral na pestovateľskú a ťažbovú činnosť, najmä na plnenie ich plánov. Porovnanie týchto činností v mestských a obecných lesoch a štátnych lesoch ukazuje na viaceré rozdielne trendy. **(Graf č. 19)**

V štátnych lesoch je pomer vyťaženého dreva a obnoveného lesa nasledovný: **584,17 m³ dreva na jeden obnovený hektár v priemere za rok, zatiaľ čo pri mestských a obecných lesoch je to len 467,95 m³ dreva.** V roku 2017 sa pomyselné nožnice roztvárajú ešte viac a rozdiel medzi mestskými a štátnymi lesmi presiahol viac ako 30 %.

Pestovateľská činnosť v sledovanom období predstavovala najmä obnovu lesa (prirodzenú a umelú), čistenie plôch po ťažbe, ošetrovanie mladého lesného porastu, ochranu mladého lesného porastu proti burine a proti zveri. V rámci pestovateľskej činnosti bolo preverené plnenie plánov pestovateľskej činnosti, ako aj porovnanie priemernej výšky vybraných nákladov jednotlivých činností v sektore neštátnych a štátnych lesov. Z celkových tržieb z predaja dreva sa „do lesa“ v podobe pestovateľskej činnosti v sektore mestských a obecných lesov vracia v priemere 14 %, zatiaľ čo v štátnych lesoch je to len 10,6 % z celkových tržieb. **(Graf č. 20), (Graf č. 21)**

Aj bez hlbšej analýzy stavu lesov v SR je zrejmé, že v pestovateľskej činnosti sú viaceré problémy, a to bez ohľadu na vlastníctvo. Už len z tohto porovnania je zrejmé, že

štátne lesy by mali zvýšiť podiel tržieb smerujúcich do pestovateľskej činnosti.

Kontrola zistila, že viaceré subjekty v rámci pestovateľskej činnosti musia riešiť **problém opakovaného zalesnenia lesa z dôvodov sucha, odhryzu a lúpania zverou.** Opatrenia realizované na ochranu lesa pred lesnou zverou sú však veľmi nákladné a častokrát neúčinné. Obnovené porasty sú natoľko poškodené, že len prežívajú, sú nekvalitné, často predčasne vysychajú (následné napadnutie hubami a inými škodlivými činiteľmi). Reálna skúsenosť obhospodarovateľov je, že aj z tohto dôvodu zanikajú pôvodné jedľové a borovicové porasty, ktoré nemožno obnoviť.

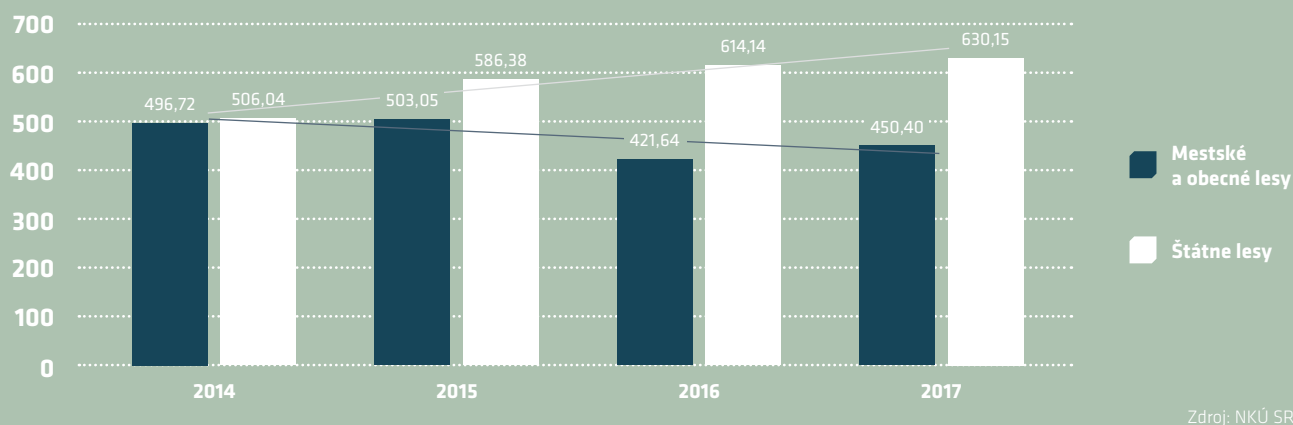
Ako vyplýva z grafu, opakovaná obnova lesa v prípade mestských a obecných lesov ani v prípade štátnych lesov v sledovanom období neklesla pod 50 %. Uvedený stav má vplyv nielen na obnovu lesa ako takého, ale aj na hospodárenie kontrolovaných subjektov. **(Graf č. 22)**

V rámci ťažbovej činnosti bolo preverené plnenie plánov ťažbovej činnosti, ako aj porovnanie priemernej výšky nákladov ťažbovej činnosti v sektore neštátnych a štátnych lesov. Ťažbová činnosť v sledovanom období predstavovala najmä samotnú ťažbu dreva, prebierky, približovanie dreva, odvoz dreva, opravy lesných ciest, zimnú údržbu lesných ciest. Z grafu je zrejmý výrazný rozdiel nákladovosti ťažbovej činnosti štátnych a mestských a obecných lesov. **(Graf č. 23)**

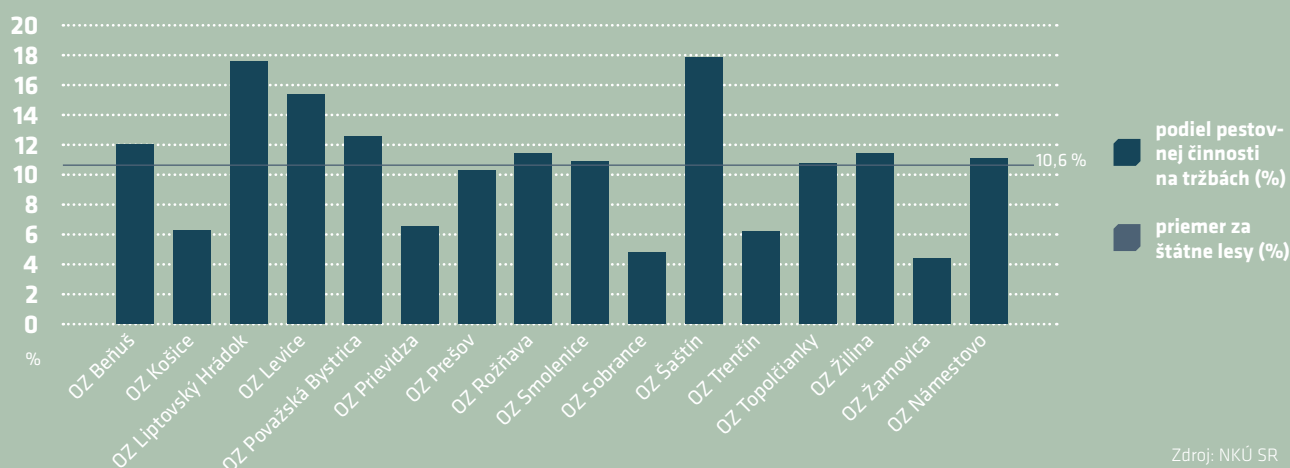
Celkovú ťažbu dreva v značnej miere ovplyvňovala náhodná ťažba, ktorá bola najčastejšie vykonávaná z dôvodu vetrových kalamít. **(Graf č. 24)**

V mestských a obecných lesoch bol podiel náhodnej ťažby na celkovej ťažbe v sledovanom období na úrovni 54,8 % a pri štátnych lesoch 46,4 %.

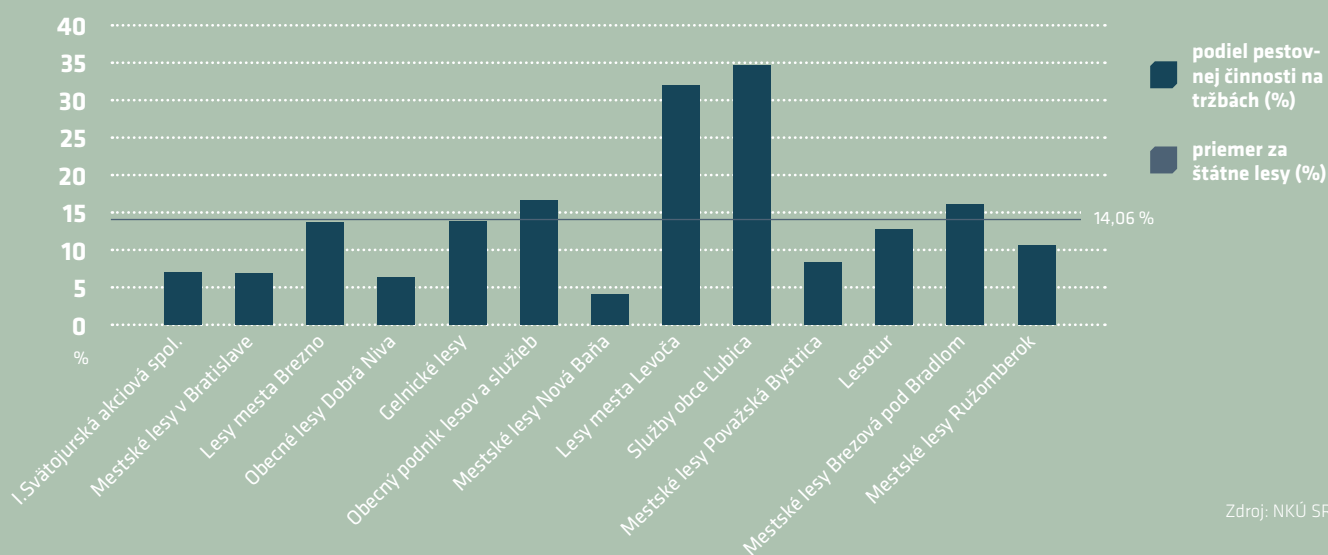
Obchodná politika v sektore neštátnych a štátnych lesov

Graf č. 19: Vyťažené drevo na obnovený hektár lesa (m³)

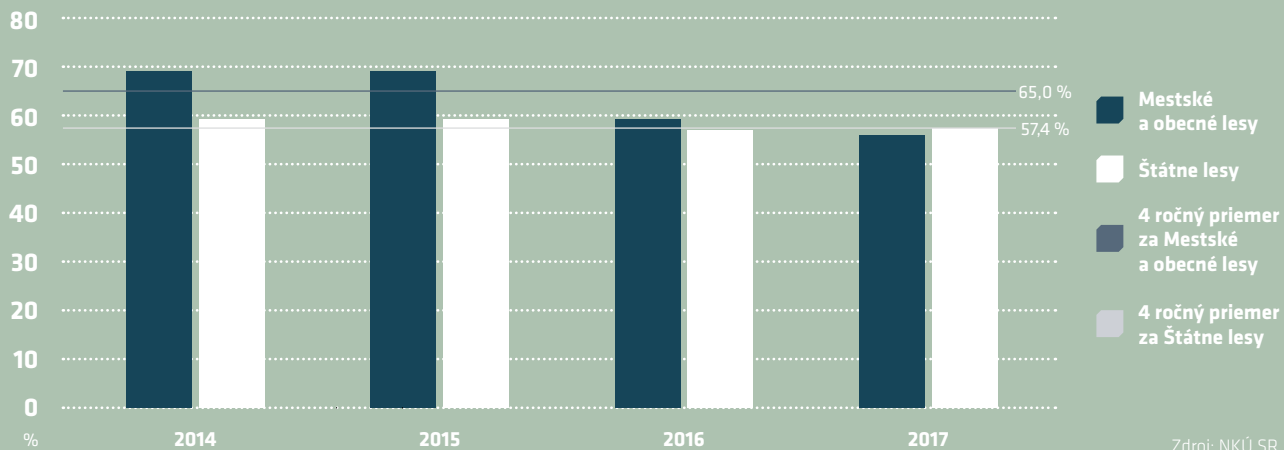
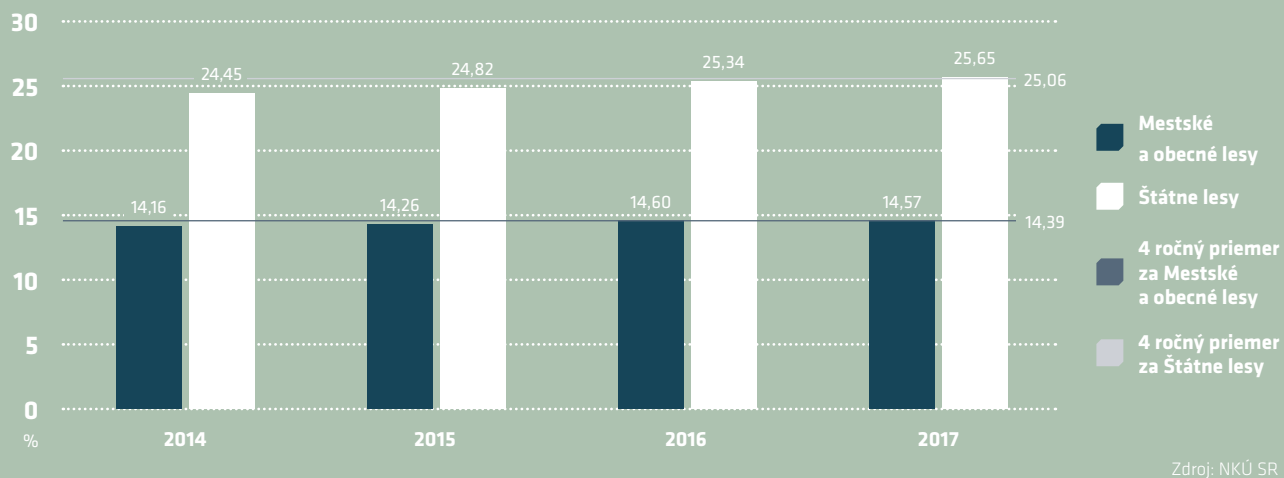
Graf č. 20: Štátne lesy – náklady pestovateľskej činnosti na trzbách

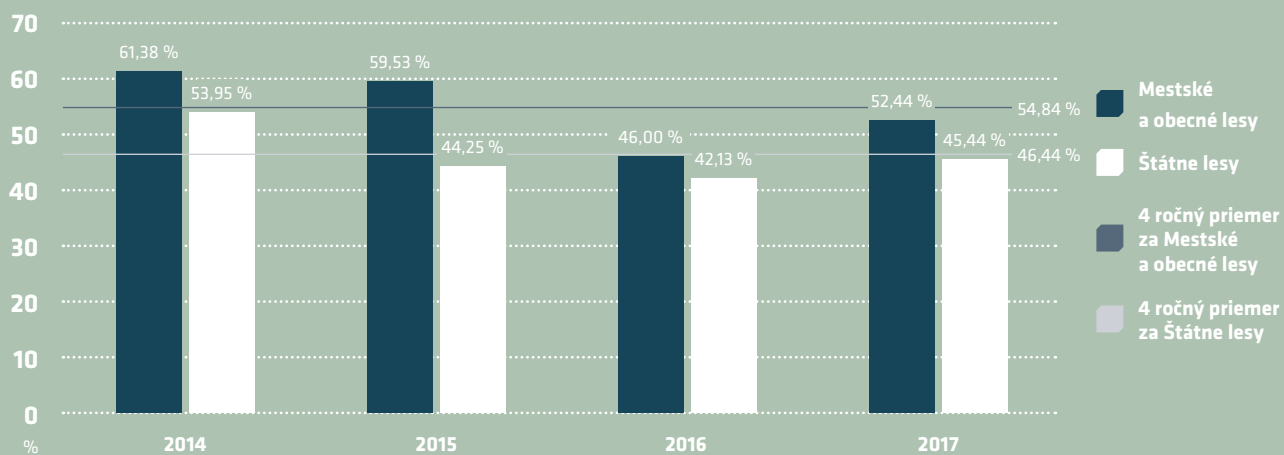
Graf č. 21: Mestské a obecné lesy – náklady pestovateľskej činnosti na trzbách

Graf č. 22: Vývoj podielu umelej obnovy na celkovej obnove

Graf č. 23: Vývoj priemerných nákladov ťažbovej činnosti v rokoch (€/m³)

Graf č. 24: Vývoj podielu náhodnej ťažby dreva

Kontrolou obchodnej politiky NKÚ SR preveril transparentnosť a efektívnosť predaja dreva, vyhodnotil formy predaja dreva a zásady pri výbere odberateľov drevnej hmoty u jednotlivých obhospodarovateľov lesa.

Obchodné spoločnosti obhospodarujúce mestské a obecné lesy nemali v kontrolovanom období vypracovanú obchodnú stratégiu v oblasti predaja dreva. Predaj dreva bol vykonávaný bez ohľadu na spracovateľské kapacity odberateľov dreva v regióne alebo v SR. Pre obchodné spoločnosti bolo prvoradým cieľom dosiahnutie maximálneho ekonomického zhodnotenia predávanej drevnej hmoty. Zmluvy s odberateľmi drevnej hmoty uzatvárali spravidla raz ročne, v niektorých prípadoch aj štvrtročne, čím bola dosiahnutá vyššia transparentnosť predaja a flexibilná cenotvorba. **(Graf č. 25)**

Na rozdiel od obchodných spoločností, bol predaj dreva v sektore štátnych lesov centralizovane riadený a organizovaný z úrovne generálneho riaditeľstva (GR) LESY SR. Každý z odštepných závodov mal záväzne stanovené ceny dreva v schválenom cenníku sortimentov surového dreva, v samostatnom členení na ihličnaté drevo a na listnaté drevo. V záujme dosiahnuť transparentnosť, hospodárnosť a efektívnosť pri predaji a dodávkach dreva, bol z úrovne GR stanovený postup pri uzatváraní obchodných kontraktov, ktorý spočíval v tom, že zo všetkých aktuálnych odberateľov dreva boli určení a vybratí tzv. strategickí partneri. Vybraní strategickí odberatelia mali na základe tohto označenia privilegovanejšie postavenie – v porovnaní s iným, bežným odberateľom – s otvorenou možnosťou dohodnutia dlhodobu platnej ceny pri nákupoch dreva a s prednostným plnením požadovaných objemov a sortimentov dreva pri každom uzatvorenom obchode s drevom. Kúpno-predajné zmluvy na predaj dreva s najväčšími odberateľmi boli schvaľované GR. Zmluvy s menšími odberateľmi uzatvárali odštepné závody až po odsúhlasení na GR a spravidla išlo o zmluvy uzatvárané na obdobie jedného roka.

Kontrolou bolo zistené, že v niektorých prípadoch dochádzalo, so súhlasom GR LESY SR, u strategických odberateľov **k predaju dreva v nižších cenách, ako boli v tom čase v platnom cenníku stanovené ceny pre príslušné odštepné závody**. NKÚ SR v tejto súvislosti upozorňuje na skutočnosť, že u strategických partnerov ide zväčša o odber dreva v objemoch viac ako mil. m³ dreva, čo môže mať výrazný dosah na dosiahnuté tržby štátneho podniku. **(Graf č. 26)**

Z porovnaní dosiahnutých priemerných cien vyplýva, že vo väčšine prípadov dosiahli mestské a obecné lesy lepšie priemerné speňaženie ako štátne lesy.

Kontrola NKÚ SR ukázala množstvo problémov v oblasti tvorby a realizácie politiky lesného hospodárstva. Na riešenie mnohých z nich formulovala odporúčania: pre MPRV SR 8, pre štátne podniky 20 a pre mestské a obecné lesy 11. Mnohé problémy si však vyžadujú prijať zásadnejšie zmeny v systéme politiky lesného hospodárstva.

Ak sa má v budúcom období zabezpečiť trvalo udržateľné lesné hospodárstvo, ktoré bude plniť nielen ekonomické ale aj ďalšie mimoekonomické funkcie lesa, je potrebné zmeniť mnohé parametre doterajšieho systému tvorby a realizácie tejto politiky. Strategické dokumenty musia mať jasne formulované ciele a záväzné opatrenia, ktorými sa majú ciele naplniť. Zároveň opatrenia musia byť reálne, ich výsledky merateľné a zdrojovo zabezpečené.

Prvou zásadou, ktorá by mala platiť je, **aby sa do obhospodarovania lesa investovalo prinajmenšom toľko, koľko sa z neho ťažbou vzalo**. Mnohé potreby, ktoré vyžaduje udržateľný les, však nemožno zabezpečovať len z hospodárskej činnosti subjektov lesného hospodárstva. Podľa NKÚ SR, a výsledky kontroly to aj preukázali, tržby za drevo v súčasnosti (aj vplyvom prudkého poklesu cien najmä ihličnatého dreva) nepokrývajú iné dôležité náklady na služby, ktoré v súčasnosti verejnosť od lesov, lesníkov

a lesného hospodárstva vyžaduje (ekosystémové služby, jemnejšie spôsoby hospodárenia a pod.)

Aj v Slovenskej republike je nutné nájsť spôsob financovania – napr. štátny fond – prostredníctvom ktorého by bolo možné financovať obnovu lesov poškodených prírodnými katastrofami, biotickými a abiotickými škodlivými činiteľmi, vrátane emisií z priemyselných podnikov. **NKÚ SR upozorňuje, že podobné fondové krytie existuje v niektorých krajinách EÚ a takýto fond u nás existoval do roku 2002.**

Je preto potrebné, aby sa exekutíva SR začala zaoberať myšlienkou na takúto podporu zo štátnych zdrojov v lesnom hospodárstve SR, aby sa dosiahlo skutočné zvelaďovanie lesov. Podľa NKÚ SR je to dôležité aj preto, že v súčasnosti sa vedú debaty o znížení objemu emisií v ovzduší a lesy sa v rozhodujúcej miere podieľajú na odstraňovaní oxidu uhličitého a prispievajú k pozitívnej bilancii SR. NKÚ SR preto bude navrhovať kompetentným orgánom, aby časť finančných prostriedkov z výnosov z dražieb kvót podľa zákona o obchodovaní s emisnými kvótami, ktoré sú príjmom Environmentálneho fondu, bolo možné použiť aj na opatrenia v lesoch, napr. na obnovu lesov poškodených biotickými a abiotickými škodlivými činiteľmi, t. j. aby použitie prostriedkov z výnosov z dražieb kvót sa určovalo každý rok na základe dohody medzi MF SR, MŽP SR a MPRV SR.

5. 2. 6 Živočíšna výroba

Kontrola **3/2017** bola zameraná na dosiahnutie cieľa projektov podporených z fondov EÚ a zo ŠR v rámci konkurencieschopnosti v živočíšnej výrobe. Kontrolovanými subjektmi bolo MPRV SR, PPA a 70 projektov financovaných z Programu rozvoja vidieka SR.

Jedna z príčin úpadku živočíšnej produkcie v SR je jej nerentabilnosť. Tomuto výrazne napomáha skutočnosť, že

v SR je nižšia podpora živočíšnej výroby (ŽV) v porovnaní s ostatnými členskými štátmi EÚ. Napríklad len v porovnaní s krajinami V4+2 dosahuje SR najnižšiu podporu poľnohospodárskej výroby v eurách na 1 ha poľnohospodárskej pôdy.

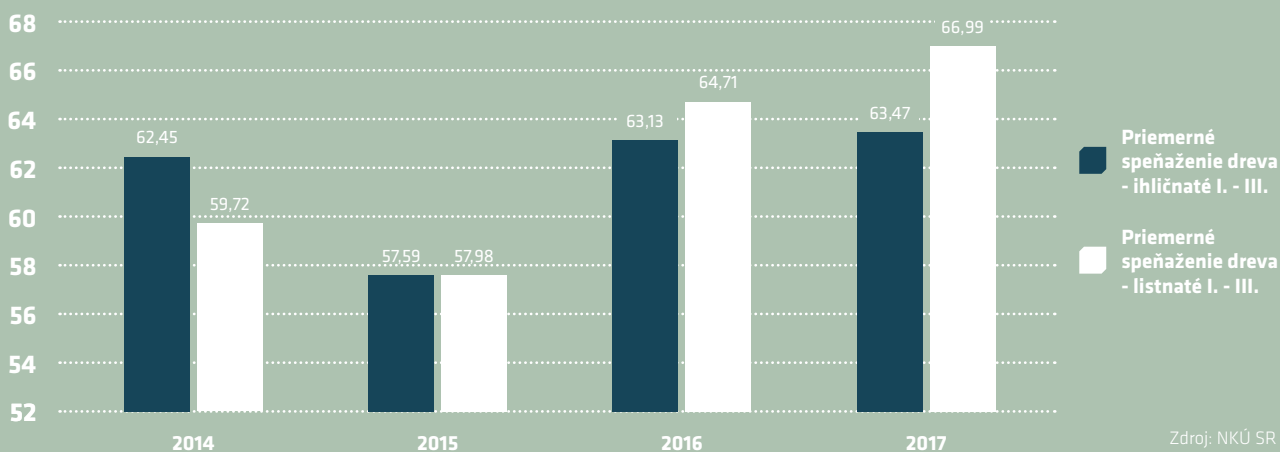
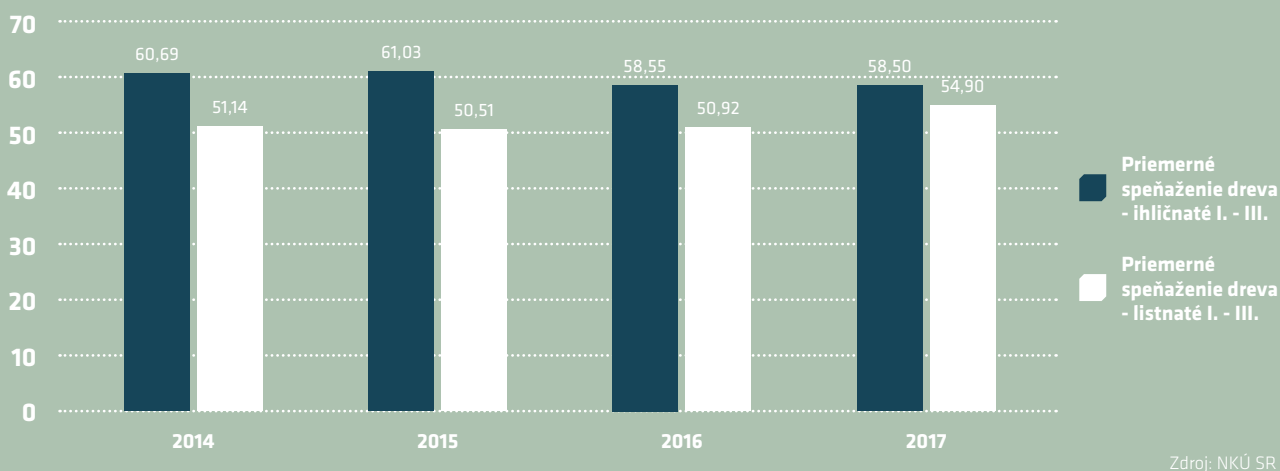
V dôsledku dlhodobého nepriaznivého vývoja a nedostatočnej podpory z verejných zdrojov v sektore ŽV, podnikateľské subjekty nezdravo eliminujú túto ekonomickú príťaž zo ziskovej rastlinnej výroby.

V porovnaní s rokom 1990 je evidentný pokles pri stavoch hovädzieho dobytku takmer o 30 % a pri ošípaných je to až o 80 %. **(Graf č. 27)**

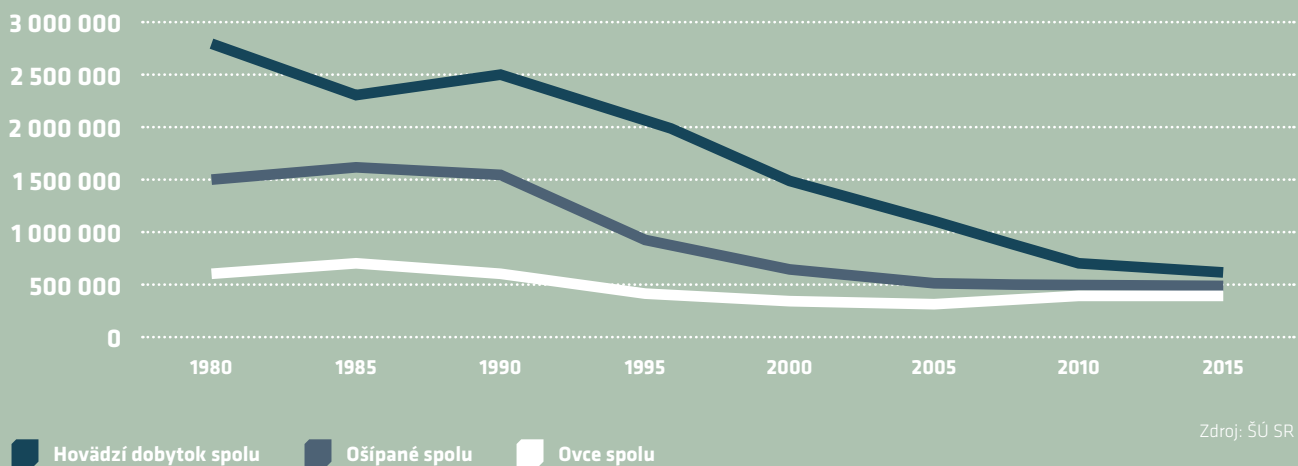
Z grafu je zrejmé, že SR je schopná produkovať dostatočný objem živých zvierat. Napriek tomu neprestajne stúpa krivka importu čerstvého, chladeného aj mrazeného mäsa. Stále stúpajúci nepomer medzi importom a exportom s komoditami ŽV poukazuje na to, že pri navýšení investícií do tohto sektora a pri nastavení správnej štátnej stratégie by bol slovenský trh schopný absorbovať produkciu slovenského hovädzieho a bravčového mäsa. Uvedený krok by mal za následok aj podporu podnikateľského sektora v tejto oblasti, ako aj podporu zamestnanosti.

Cieľom kontroly bolo preveriť vplyv použitých finančných prostriedkov z projektov financovaných z OP Rozvoj vidieka SR na zvýšenie konkurencieschopnosti realizátorov projektov. Práve zvýšenie konkurencieschopnosti v živočíšnej výrobe bolo jedným z cieľov programu.

Kontrola ukázala, že vplyv prostriedkov programu na zvýšenie konkurencieschopnosti je nepreukázateľný, a to z viacerých dôvodov. Aj v tomto prípade chýbali vopred stanovené ukazovatele a metodika, ktorými sa mala hodnotiť konkurencieschopnosť prijímateľov i celého sektora živočíšnej výroby. **NKÚ SR preto upozornil MPRV SR, že bude limitované pri vyhodnocovaní hlavného cieľa**

Graf č. 25: Mestské a obecné lesy - priemerné speňaženie dreva (€/m³)Graf č. 26: Štátne lesy - Priemerné speňaženie dreva (€/m³)

Graf č. 27: Vývoj počtu hospodárskych zvierat v SR 1980 - 2015

Programu rozvoja vidieka SR 2014 – 2020 a odporučil mu tento problém riešiť v čo najkratšom čase.

V rámci kontroly projektov boli zistené také nedostatky, ako napr. neoprávnené aktivity (stavebné práce), nedodržanie stanoveného cieľa projektu, čiastočné alebo žiadne využívanie majetku. V mnohých prípadoch investície do živočíšnej výroby zlepšili životné podmienky zvierat, ale na lepších hospodárskych výsledkoch subjektov sa tieto investície neprejavili. Naopak, v mnohých prípadoch v dôsledku splátok úverov, ktoré slúžili na spolufinancovanie, ako aj zvýšené nákladové položky spojené s väčšími odpismi, ekonomickú situáciu zhoršili až do tej miery, že subjekt musel svoju činnosť ukončiť. NKÚ SR preto upozorňuje rezort pôdohospodárstva, aby posudzovanie ekonomickej situácie žiadateľov o finančné prostriedky z programov bolo dôležitou súčasťou posudzovania žiadostí.

Kontrola tiež preukázala **absenciu plne funkčných kontrolných a monitorovacích mechanizmov rezortu**. Monitorovanie plnenia projektov, výkon kontrol na mieste, dodržiavanie a vyhodnocovanie ukazovateľov a cieľov projektov, kontrola po ukončení projektu – všetky tieto štandardné nástroje kontroly projektov boli zo strany PPA aplikované nedostatočne. NKÚ SR uplatňovanie uvedených kontrolných mechanizmov považuje za kľúčové pre dosahovanie efektívneho a účinného zamerania finančnej podpory živočíšnej výroby v budúcnosti.

Odporúčania NKÚ SR pre MPRV SR preto smerovali do oblasti tvorby metodických pokynov na začiatku programového obdobia 2021 – 2027, ktoré jasne stanovujú postupy schvaľovania, realizácie a monitorovania projektov. Za dôležité považuje stanovenie postupov vyhodnocovania projektov, čo znamená venovať dostatočnú pozornosť projektovým ukazovateľom, ktoré by mali byť špecifické, merateľné a reálne stanovené.

Za kardinálny problém NKÚ SR však **považuje absenciu**

stratégie živočíšnej výroby v SR, bez ktorej potrebný rozvoj živočíšnej výroby a všetkých súvislostí, ktoré sú s jej rozvojom späté (zamestnanosť vidieckeho obyvateľstva, vyššia miera sebestačnosti v produktoch živočíšnej výroby a pod.), je neistý, chaotický a aj neudržateľný. Je to aj jeden z dôvodov, prečo prostriedky z OP rozvoja vidieka neplnia v plnej miere svoj účel.

5.3 Sociálna politika v kontrole NKÚ SR

5.3.1 Sociálne služby pre seniorov sú stále viac potrebné

Jednou z charakteristík súčasného demografického vývoja je rastúci podiel obyvateľov seniorského veku. Tento stav prináša zvýšené nároky na sociálne a zdravotné služby zamerané na potreby tejto skupiny obyvateľov. Cieľom kontroly **24/2018** bolo preveriť dostupnosť sociálnych služieb pre seniorov v zariadeniach pre seniorov a v špecializovaných zariadeniach v nadväznosti na plnenie vybraných cieľov stanovených v Národných prioritách rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 až 2020. Ďalším bolo posúdiť aj účinnosť poskytovania sociálnych služieb v zmysle strategických cieľov z pozície orgánov územnej samosprávy – vyšších územných celkov, ktoré sú nositeľmi sociálnej politiky na regionálnej úrovni, ako aj ich úlohy, ktoré sú definované zákonom o sociálnych službách.

Podľa dostupných údajov⁴ má Slovensko jednu z najrýchlejšie starnúcich populácií v rámci krajín OECD. Kontrola poukázala na zvyšujúcu sa potrebu zabezpečenia sociálnych služieb pre seniorov pobytovou formou. Kontroly vyšších územných celkov poukázali na značné rezervy pri nastavení koncepcie a stratégií v oblasti sociálnych služieb. Koncepcie rozvoja sociálnych služieb okrem troch vyšších územných celkov časovo nenadväzovali na národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky

4 OECD, OECD Economic Surveys – Slovak Republic, February 2019

2015 – 2020, a teda nebola zabezpečená ani ich obsahová nadväznosť na stanovené národné ciele a špecifické ciele v plnom rozsahu. Vo väčšine prípadov boli koncepcie vypracované v rokoch 2004 – 2011, a teda nevychádzali z reálnych potrieb obyvateľov samosprávnych krajov. Pri ich vypracovaní nevychádzali, okrem malých výnimiek, z komunitných plánov miest a obcí. Dôvodom bolo aj to, že mestá a obce v mnohých prípadoch neprikladali význam ich spracovaniu, napriek platnej legislatíve. V rozpore so zákonom o sociálnych službách, tri vyššie územné celky v koncepcii neurčili personálne, finančné, prevádzkové a organizačné podmienky na jej plnenie. Nedostatky boli zistené aj v oblasti vyhodnocovania uvedených koncepcií.

(Graf č. 28), (Graf č. 29)

Dostupnosť sociálnych služieb bola limitovaná najmä kapacitou zariadení sociálnych služieb. Podľa registra poskytovateľov sociálnych služieb, vedeného vyššími územnými celkami, výraznejšie než kapacita zariadení pre seniorov a špecializovaných zariadení za obdobie rokov 2015 – 2017 rástol počet žiadateľov o poskytovanie sociálnej služby v uvedených zariadeniach. Na náraste kapacity uvedených druhov sociálnych služieb sa podieľali najmä neverejní poskytovatelia.

5. 4 Ako SR plní záväzky voči NATO

V posledných dvoch rokoch sa bezpečnostná situácia vo svete aj v Európe mimoriadne zmenila a Slovenská republika v súčasnosti čelí zvýšeným hrozbám v oblasti terorizmu, politického a náboženského extrémizmu, migrácie a podobne. Strategický význam pre obranu krajiny má preto systém kolektívnej obrany NATO a spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ. Kontrola **18/2018** na MO SR bola zameraná na zmapovanie plnenia cieľov síl NATO v oblasti pozemných jednotiek, analýzu vydaných/nevydaných certifikátov o dosiahnutí stanovenej operačnej pripravenosti podľa merateľných certifikačných štandardov.

Slovenská republika sa pri vstupe do NATO zaviazala plniť záväzky, ktoré vyplývajú z jej členstva. Tieto by mali byť pre krajinu splniteľné využitím jej existujúcich spôsobilostí a pridaním primeraného dodatočného zaťaženia. Ak by SR nerozvíjala niektoré z týchto spôsobilostí, v prípade potreby by splnenie takéhoto cieľa musela prevziať iná členská krajina NATO nad rámec svojich primeraných záväzkov.

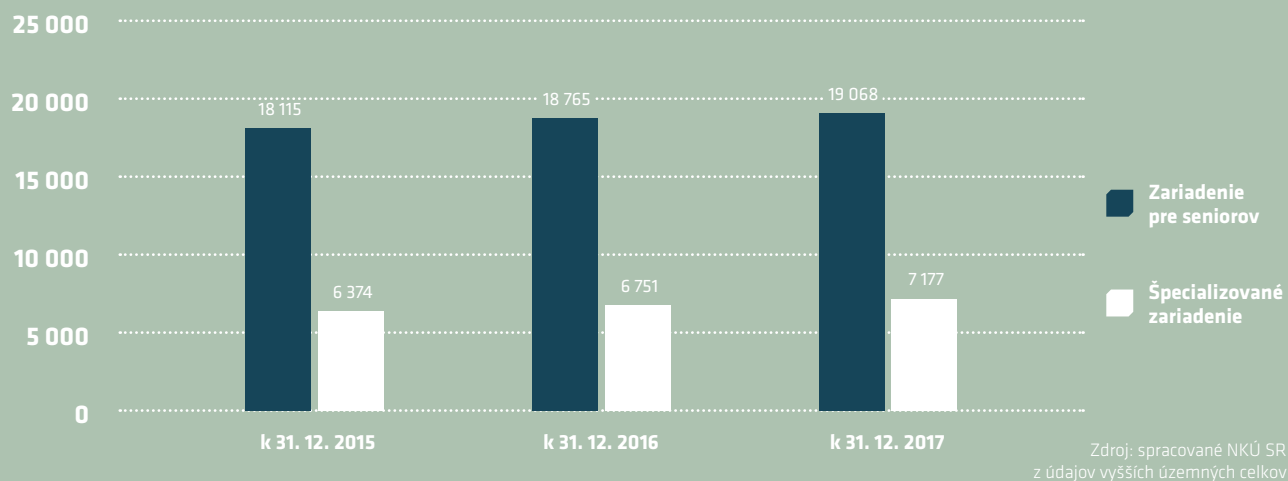
Protokol o výsledku kontroly bol vyhotovený v zmysle zákona č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Z tohto dôvodu predložená správa informuje iba o zisteniach na ktoré sa tento zákon nevzťahuje.

V rokoch 2013 až 2018 bolo zaznamenané postupné zvyšovanie výdavkov na obranu, kde sa premieta záväzok SR, podľa ktorého budú výdavky na obranu rásť tak, aby dosiahli v roku 2020 hodnotu 1,6 % HDP a v roku 2024 až 2 % HDP. **V oblasti napĺňania Cieľov spôsobilostí má SR pretrvávajúce problémy v dôsledku obmedzeného finančného rámca na obranu a hlavne na modernizáciu a vyzbrojovanie ozbrojených síl Slovenskej republiky. (Graf č. 30)**

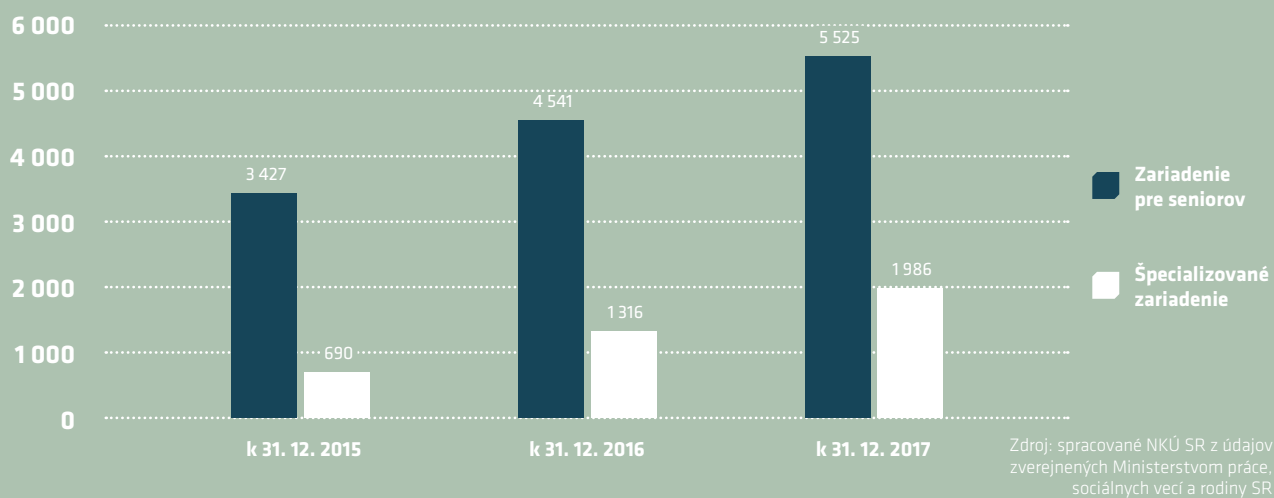
Na základe prepočtov NKÚ SR možno konštatovať, že aj pri dodržaní záväzku vynaloženia 1,6 % alebo 2 % z HDP v rokoch 2013 až 2016 na obranu by uvedený objem financií nepostačoval na celkové splnenie Cieľov spôsobilostí 2013.

V rámci preverovania úrovne vnútorného kontrolného systému sa NKÚ SR zamerl na zistenie úrovne vykonávania kontrol, ich celkového zamerania a účinnosť prijatých opatrení na odstránenie zistených nedostatkov. Na základe zistených skutočností je možné konštatovať, že počas kontrolovaného obdobia boli zo strany MO SR vykonané kontroly, ktorých výstupy v niektorých prípadoch obsahovali aj informácie o plnení čiastkových úloh, ktoré súviseli s plnením konkrétnych Cieľov spôsobilostí a záväzkov SR vo vzťahu k

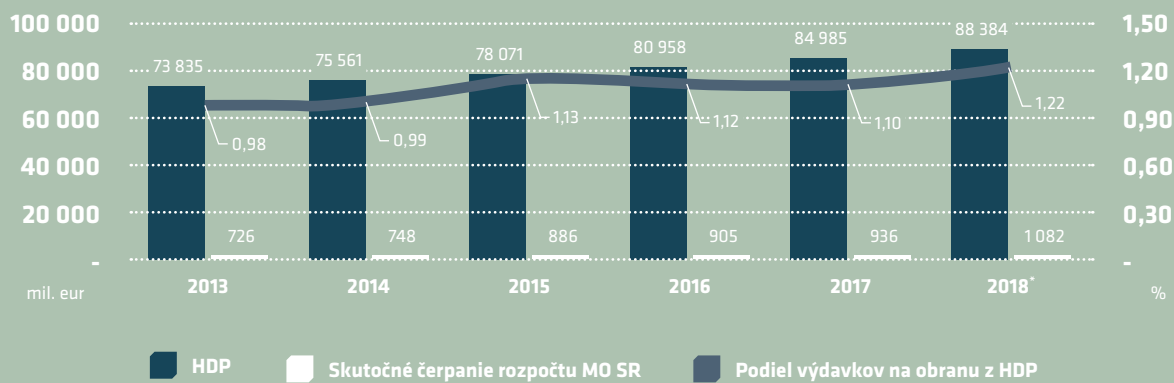
Graf č. 28: Kapacita zariadení pre seniorov a špecializovaných zariadení

Graf č. 29: Počet žiadateľov o poskytnutie sociálnej služby v zariadeniach pre seniorov a v špecializovaných zariadeniach

Graf č. 30: Čerpanie rozpočtu MO SR a podiel výdavkov na obranu z HDP

* 2018 - údaj o rozpočte MO SR neudáva skutočné čerpanie ale iba schválený rozpočet na príslušný rok a s ním súvisiace plánované výdavky na rozvoj hlavnej výzbroje v danom roku

NATO. NKÚ SR však konštatuje, že sa v rezorte ministerstva obrany nenachádzala žiadna organizačná zložka, ktorá by v kontrolovanom období komplexne vyhodnocovala plnenie Ciel'ov spôsobilostí NATO z hľadiska vecného obsahu, finančného zabezpečenia a časového harmonogramu.

NKÚ SR sa zamerlal na hodnotenie Ciel'ov spôsobilostí v rokoch 2013 a 2017. Hodnotenú boli 3 kvantitatívne a 15 kvalitatívnych cieľov v oblasti pozemných síl. Prehľad definovaných cieľov na roky 2013 – 2016 a 2017

– 2020 a ich následné zhodnotenie je uvedené v nasledovnej tabuľke. **(Tabuľka č. 10)**

NKÚ SR na základe výsledkov kontroly odporučil Ministerstvu obrany SR:

- uprednostňovať splnenie prioritných záväzkov voči NATO, ku ktorým sa SR zaviazala v roku 2017 pri alokácii dostupných finančných zdrojov v rámci kapitoly MO SR

Tabuľka č. 10: Prehľad zhodnotenia Ciel'ov spôsobilostí 2013 a 2017

Kvantitatívne ciele	2013 – 2016	2017 – 2020
Rota Vojenskej polície	●	
Mechanizovaná pechotná práporová skupina / Ťažká mechanizovaná pechotná práporová skupina	●	●
Mechanizovaná pechotná brigáda / Ťažká mechanizovaná pechotná brigáda	●	●
Kvalitatívne ciele	2013 – 2016	2017 – 2020
Operácie v náročných klimatických podmienkach	●	●
Zdokonalené individuálne bojové spôsobilosti	●	●
Bojiskové manévry, pal'ba a mobilita	●	●
Kombinované bojové operácie v zastavanom priestore	●	●
Spôsobilosti civilno-vojenskej spolupráce	●	●
Pozemné riadenie vzdušnej podpory	●	●
Nesmrtiace spôsobilosti	●	●
Spôsobilosti nepriamej palebnej podpory	●	●
Vojenská ženíjná bojová podpora	●	●
Skladovanie presne riadenej munície zbraňových systémov pozemných síl		●
Takticko-komunikačné spôsobilosti pre nasaditeľné pozemné sily		●
Ochrana proti improvizovaným nástražným výbušným systémom	●	●
Protivzdušná obrana pozemných síl	●	●
Ochrana proti raketovej, delostreleckej a mίνometnej pal'be	○	
Spravodajstvo, pozorovanie, určovanie cieľov a prieskum	●	●

Zdroj: MO SR, NATO

Legenda: ● – cieľ nebol splnený ● – cieľ bol splnený ● – cieľ nebol plnený v celom rozsahu ○ – cieľ nebolo možné vyhodnotiť

- kvantifikovať finančné zdroje potrebné pre splnenie vecných požiadaviek vyplývajúcich z Ciel'ov spôsobilostí 2017
- vykonávať v pravidelných intervaloch (raz za 2 roky) kontrolu zameranú na napĺňanie záväzkov SR voči NATO.

5.5 Informatizácia verejnej správy – Achillova päta spoločnosti

5.5.1 Ambiciózna Národná koncepcia informatizácie VS

Profesionálny prístup k informatizácii spoločnosti je kľúčom k šetreniu verejných financií, času a peňazí občanov a v neposlednej rade je to jeden z najúčinnějších protikorupčných nástrojov. Procesy informácie sú však jedny z najnáročnejších na verejné zdroje, a preto je nesmierne dôležité, aby boli použité efektívne a účelne.

Predmetom kontrolnej akcie **1/2017** – Národná koncepcia informatizácie verejnej správy SR, bolo preverenie jej funkčného nastavenia vo vzťahu k jej cieľom, princípom a samotnej aplikácii v období rokov 2014 až 2020.

Koncepcia je ambicióznym nástrojom Úradu podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, ktorý bol zriadený v júni 2016. Koncepcia bola vytvorená v snahe predísť opakovaniu chýb a naplniť ciele informatizácie verejnej správy. Napriek tejto ambícii, NKÚ SR svojou kontrolou poukázal na viaceré problémy v aplikácii koncepcie, z ktorých za najzávažnejšie považuje:

- nastavenie hlasovacích a rozhodovacích právomocí úradu vo výboroch a komisiách nezodpovedá koncepčnému rámcu Národnej koncepcie
- zabezpečenie ľudských zdrojov koncepcie z pohľadu

náročnosti a rozsahu vykonávaných činností je nedostatočné, chýbajú odborníci pre jednotlivé oblasti informatizácie

- predpokladaná efektívnosť pracovných skupín bola poznačená aj absenciou riadeného procesu jednotlivých stretnutí a ich určitou živelnosťou, chýbal systémový prístup k rozdeleniu prác a úloh a tiež stanovenie aspoň minimálnych požiadaviek na profesionálnu špecializáciu ich členov. Jednotlivé dokumenty, ako výstupy pracovných skupín boli tvorené s významným omeškaním
- napriek tomu, že dodržiavanie Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy SR, jej princípov a cieľov povinnými osobami je dané zákonom, skutočný dosah úradu na riadenie a dodržiavania koncepcie je obmedzený. Rozsah právomocí úradu z pohľadu vplyvu na proces predkladania a schvaľovania projektov IT z rôznych zdrojov financovania možno považovať za neadekvátny.

Elektronizácia je hlavným nástrojom rozvoja spoločnosti. Jej zavedením sa spoločnosť posúva k transparentnosti, zjednodušeniu služieb občanovi a hlavne má silný dosah na úsporu verejných zdrojov. Práve na základe menovaných atribútov je nutné dať tejto agende vážnosť, vysokú prioritu a snahu implementovať ju včas a v čo najvyššej kvalite. Závery z kontroly naznačujú, že zodpovedné orgány majú výrazné rezervy v zavádzaní funkčnej elektronizácie a v efektívnom riadení a financovaní tejto agendy.

5.5.2 Elektronické zdravotníctvo nie je stále plne funkčné.

NKÚ SR vykonal v roku 2018 kontrolu **35/2018** na MZ SR a Národnom centre zdravotníckych informácií, čím nadviazal na predchádzajúcu kontrolu z roku 2015. Cieľom bolo preveriť funkčnosť a využívanie vybraných častí systému

elektronického zdravotníctva a primeranosť nákladov na jeho zavedenie a prevádzku. Zámerom projektu eHealth, neskôr premenovaného na eZdravie, bolo vytvorenie národného portálu zdravia a jeho uvedenie do prevádzky, nasadenie elektronickej zdravotnej knižky občana, systémov elektronickej preskripcie a medikácie, systémov alokácií; vytvorenie predpokladov pre následnú integráciu informačných systémov poskytovateľov zdravotnej starostlivosti s národným eHealth riešením. Tvorba elektronického zdravotníctva je dlhý a stále ešte neukončený príbeh, poznačený nepoužiteľnými projektami, neúmerne dlhými termínmi, veľkým počtom zmien a vyšších výdavkov. O plánoch a realite projektu eHealth/eZdravie a vybraných podporných projektoch názorne vypovedajú údaje v nasledovnej tabuľke a grafe: **(Tabuľka č. 11), (Graf č. 31)**

Nasadenie systému elektronického zdravotníctva do reálnej prevádzky bolo plánované na rok 2011, no v skutočnosti

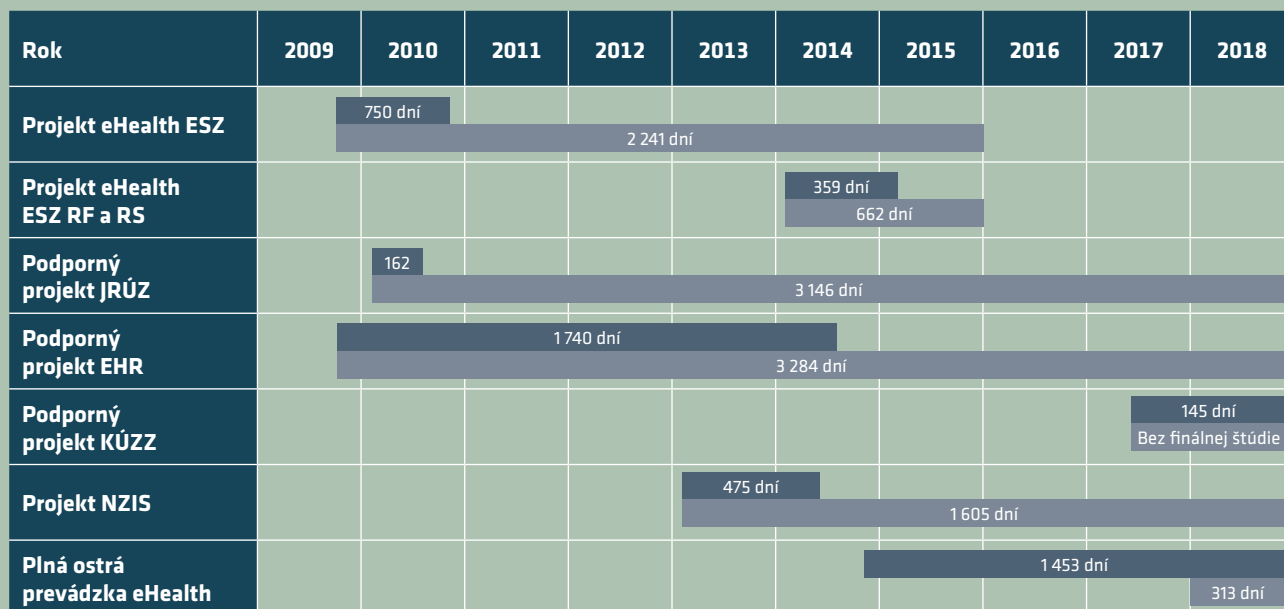
bol projekt ukončený až koncom roku 2015. **V tejto súvislosti NKÚ SR kontrolou v roku 2015 poukázal na to, že niektoré súčasti systému eZdravie neboli k tomuto termínu dobudované, čo malo za následok nepoužiteľnosť systému elektronického zdravotníctva v plnej prevádzke. Nasledovalo obdobie skúšobnej prevádzky, menili sa mnohé parametre projektu.**

Plné nasadenie systému eZdravie zo strany prevádzkovateľa (Národné centrum zdravotníckych informácií) a využívanie jeho služieb poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti a poistencami bolo určené zákonom od 1. januára 2018. Vzhľadom na nepripravenosť poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a technické možnosti prostredia bola predĺžená doba na pripojenie poskytovateľov zdravotnej starostlivosti do systému bez sankčného postihu do 1. januára 2019. Tiež bola posunutá účinnosť niektorých ustanovení zákona o národnom zdravotníckom

Tabuľka č. 11: Plán a realita projektu eHealth/eZdravie (vývoj príjmov, výdavkov a kapitálových výdavkov štátneho rozpočtu)

PROJEKT	Odhadovaný začiatok	Odhadovaný koniec	Odhadované trvanie (v dňoch)	Skutočný začiatok	Skutočný koniec	Skutočné trvanie (v dňoch)	Stav realizácie, resp. ukončenia
Projekt eHealth ESZ	30.9.2009	31.10.2011	750	30.9.2009	21.12.2015	2 241	Ukončený, funkčný, nenasadený
Projekt eHealth ESZ RF a RS	19.2.2014	18.2.2015	359	19.2.2014	21.12.2015	662	Ukončený, funkčný, nenasadený
Podporný projekt JRÚZ	18.2.2010	30.7.2010	162	18.2.2010	14.11.2018	3 146	Trvá
Podporný projekt EHR	30.9.2009	31.7.2014	1 740	30.9.2009	14.11.2018	3 284	Trvá
Podporný projekt KÚZZ	19.6.2017	14.11.2017	145	19.6.2017	14.11.2017	145	Zatiaľ iba variantné štúdie
Projekt NZIS	4.2.2013	29.5.2014	475	29.5.2014	14.11.2018	1 605	Projekt zrušený, neskôr v réžii NCZI
Plná ostrá prevádzka eHealth	1.11.2014	14.11.2018	1 453	1.1.2018	14.11.2018	313	Trvá

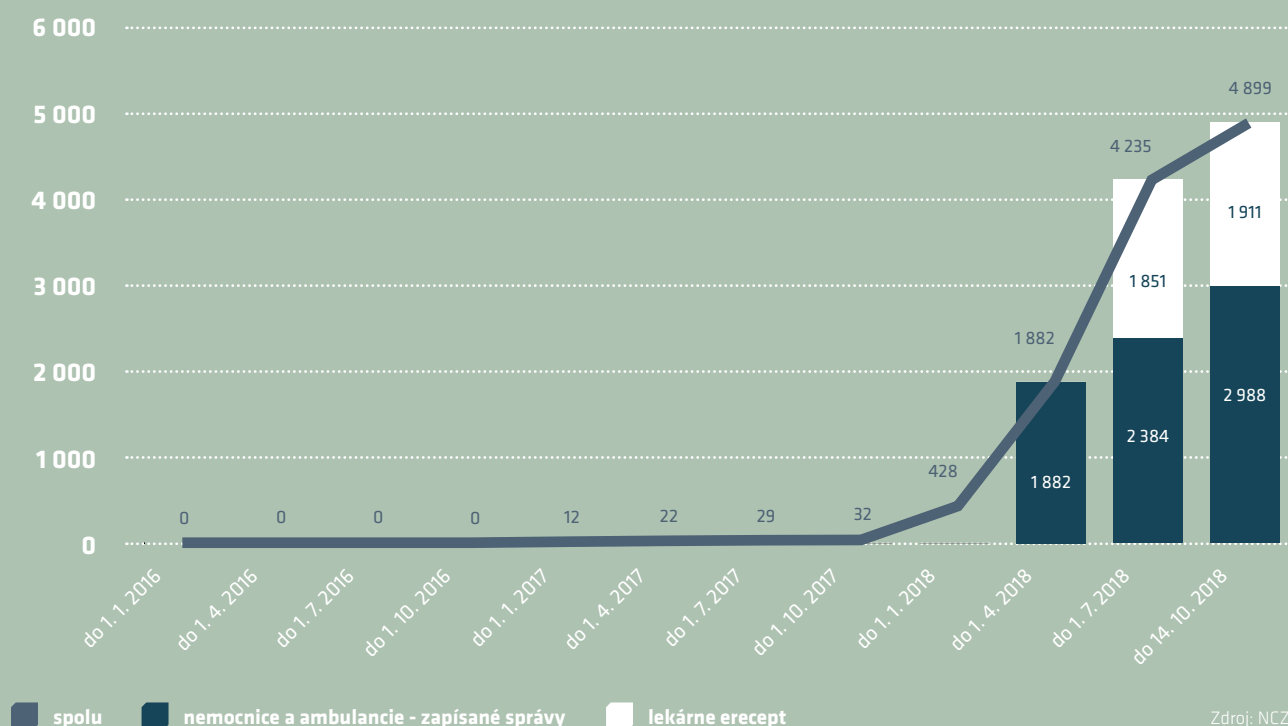
Graf č. 31: Plán a realita projektu eHealth/eZdravie

■ Odhadované termíny ■ Skutočné termíny

Zdroj: údaje MZ SR, NCZI; graf NKÚ SR

Graf č. 32: Nábehová krivka pre funkčne pripojených poskytovateľov zdravotnej starostlivosti do projektu eZdravie

■ spolu ■ nemocnice a ambulancie - zapísané správy ■ lekárne e-recept

Zdroj: NCZI

informačnom systéme na 1. január 2022. Oneskoreným nasadením systému elektronického zdravotníctva do produkčnej prevádzky nemohol projekt eHealth/eZdravie generovať prínosy v očakávanom časovom období, v kvantite ani kvalite, čo sa následne prejavilo na zvýšení výdavkov na implementáciu projektu. Do konca roka bolo na projekt eZdravie vynaložených viac ako 123 mil. eur, pričom pôvodná suma bola odhadovaná na 119 mil. eur. Na dokončenie tohto projektu sa očakávajú ďalšie výdavky v objeme viac ako 56 mil. eur a čistá hodnota projektu by mala dosiahnuť hodnotu 428 mil. eur.

K 14. októbru 2018, kedy bola ukončená kontrola, bolo funkčne pripojených **36,48 % poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a 8,6 % všetkých zdravotníckych pracovníkov**. Nábehovú krivku pripojenia poskytovateľov zdravotníckej starostlivosti dokumentuje nasledovný graf. **(Graf č. 32)**

K 1. septembru 2018 sa malo možnosť pripojiť pomocou svojich občianskych preukazov s elektronickým čipom do svojej elektronickej zdravotnej knižky občana 436 899 občanov z celkového počtu vydaných elektronických občianskych preukazov s čipom 3 006 729. Do svojej elektronickej zdravotnej knižky bolo k 14. októbru 2018 evidovaných 7 769 pokusov o prihlásenie, čo tvorí 1,78 % občanov, ktorí mali možnosť pripojenia sa k elektronickej knižke občana. Mohlo ísť aj o opakované prihlásenia toho istého pacienta, preto skutočný počet poistencov aktívnych v elektronickej knižke občana bol reálne nižší. Podľa pôvodnej koncepcie z roku 2009 mal byť počet prístupov do elektronickej zdravotnej knižky ku koncu roka 2018 viac ako 159 mil., pri početnosti 30 prístupov za rok.

Kontrola NKÚ SR ukázala, že ani po takmer 10 rokoch nie je idea elektronického zdravotníctva naplnená v plnej miere, aj keď v poslednom období prišlo k určitému pokroku. Tento, doteraz nie príliš úspešný príbeh informatizácie verejnej správy v plnom svetle ukázal na zlyhanie projektového riadenia e/Zdravie na

všetkých úrovniach rezortu, ale aj štátu. Všetky zmeny týkajúce sa posunu termínov, zmeny v obsahu projektu boli odsúhlasené kolektívnymi riadiacimi štruktúrami bez toho, aby sa vyvodzovala osobná zodpovednosť za nedodržanie termínov, finančných rámcov či hodnoty projektu. NKÚ SR opätovne zdôrazňuje, že bez vyvodzovania osobnej zodpovednosti za nehospodárne, neefektívne a neúčelne vynakladanie zdrojov – čo sa dialo aj v prípade tohto projektu – je vysoko pravdepodobné, že ambiciózne ciele Koncepcie informatizácie spoločnosti ostanú len papierovými cieľmi a nie požadovanou realitou.

5. 5. 3 Informačný systém dátového centra obcí nevyužívajú všetky obce

Potreba výraznejšej informatizácie verejných služieb sa netýka len štátnych orgánov a organizácií, ale veľký priestor pre túto úlohu predstavuje aj územná samospráva na všetkých jej úrovniach. Aj pre budovanie informačných systémov na úrovni samosprávy platí, aby boli budované v súlade so stratégiou informatizácie verejnej správy a boli nástrojom efektívnej komunikácie samosprávy s občanmi. Kontrolná akcia **30/2018 – Informačný systém dátového centra obcí** sa venovala práve tejto téme.

MF SR a ZMOS založili záujmové združenie DEUS, jednou z jeho úloh je zabezpečiť podmienky na výkon verejnej moci elektronicke a na elektronickú komunikáciu orgánov územnej samosprávy. Túto úlohu zabezpečuje DEUS prevádzkou a rozvojom Informačného systému dátového centra obcí a miest (IS DCOM).

Kontrola bola vykonaná v Datacentre elektronizácie územnej samosprávy Slovenska a jej predmetom bolo preveriť financovanie programu informatizácie miestnej územnej samosprávy. Stratégia informatizácie verejnej správy zabezpečila vytvorenie modelu spoločnej platformy pre obce a mestá na výkon originálnych kompetencií samosprávy.

Realizácia a implementácia národného projektu Dátového centra obcí a miest (IS DCOM), ktorá bola financovaná z prostriedkov EÚ, bola ukončená 30. novembra 2015. Vybudovaním IS DCOM bola vytvorená spoločná platforma pre obce a mestá do 20 tis. obyvateľov. Pre projekt „Migrácia IS obcí do vládneho cloudu – plošné rozšírenie IS DCOM – 2. etapa“, bola v októbri 2018 podpísaná zmluva o NFP v celkovej výške 31 mil. eur oprávnených nákladov.

V rámci implementácie bola prefinancovaná:

- centrálna časť IS DCOM (dátové centrum) v celkovej sume 29,3 mil. eur
- časť plošného rozšírenia pre obce v sume 16,6 mil. eur.

Organizáciu prevádzky IS DCOM zabezpečuje na základe servisnej zmluvy konzorcium dodávateľov počas celej päťročnej doby udržateľnosti projektu. Výdavky na prevádzku IS DCOM:

- v roku 2016 tvorili mesačné paušálne výdavky na služby 245 841,60 eur s DPH; ročné výdavky boli v celkovej sume 2,95 mil. eur
- v roku 2017 boli mesačné paušálne výdavky na služby 247 742,40 eur s DPH; celkové výdavky boli v sume 2,73 mil. eur a osobitne výdavky za služby na vyžiadanie v sume 1,94 mil. eur.

V rámci účinnosti bol posúdený rozsah, funkčnosť a splnenie cieľov projektu. Za prvých deväť mesiacov roka 2018 vzrástol počet elektronických podaní vo výške **1 500 obciach**, v porovnaní s rovnakým obdobím roku 2017, vyše päťnásobne. Projekt DCOM zrealizoval **138 elektronických služieb** pre všetkých občanov a podnikateľov obcí využívajúcich IS DCOM. Služby boli prístupné online **24 hodín denne, 7 dní v týždni**. Vo vynakladaní prostriedkov na IS DCOM kontrola nezistila vážne nedostatky. Problémy

v oblasti inventarizácie majetku a ďalšie nedostatky boli v priebehu kontroly odstránené, alebo združenie DEUS prijalo odporúčané opatrenia.

NKÚ SR na základe kontroly však upozorňuje na nasledovné skutočnosti:

- Stratégiu informatizácie verejnej správy, ktorá bola schválená vládou SR v roku 2008, a ktorá zabezpečila vytvorenie modelu spoločnej platformy pre obce a mestá na výkon originálnych kompetencií samosprávy, považuje NKÚ SR za správny a efektívny krok. V rámci tejto stratégie sa zodpovednosť za prenesený výkon štátnej správy na samosprávu ponechala na štátnej správe. Špecifická situácia bola v miestnej územnej samospráve, kde prípravu a realizáciu rozvojových projektov zabezpečoval DEUS, ktorého právnou formou je záujmové združenie.
- Aj keď Národná koncepcia informatizácie verejnej správy, ktorá bola schválená vládou SR v roku 2016, definuje DEUS ako partnera vládneho cloudu, ktorý plánuje projektom „Migrácia IS obcí do vládneho cloudu – plošné rozšírenie IS DCOM – 2. etapa“ rozšíriť počet obcí zapojených do už vybudovaného riešenia IS DCOM, ťažko možno toto záujmové združenie považovať za orgán štátnej správy. Za taký ho nemožno považovať ani tým, že stratégia informatizácie územnej samosprávy, schválená na rokovaní rady ZMOS v júni 2017, pomenúva DEUS ako organizáciu, ktorá sa transformuje z poskytovateľa služieb pre miestnu územnú samosprávu na koordinačné a kompetenčné centrum pre zavádzanie informatizácie v miestnej územnej samospráve.

NKÚ SR preto na základe vykonanej kontroly a prípravou významného dokumentu „Odporúčanie postupu informatizácie územnej samosprávy“ požiadal vládu SR, aby sa zaoberala týmito, vzájomne súvisiacimi otázkami:

Koordinácia zainteresovaných subjektov. Podľa NKÚ SR je dôležité koordinovať postupy zainteresovaných strán na účel jednotného prístupu k informatizácii územnej samosprávy. To sa týka najmä preneseného výkonu štátnej správy.

Forma právnej subjektivity. DEUS je záujmovým združením právnických osôb. Významné financovanie z verejných zdrojov a zverenie tak dôležitých úloh a funkcií záujmovému združeniu považujeme za neštandardný/neobvyklý prvok.

Financovanie. Vzhľadom na počiatočný zmluvný rovnocenný pomer financovania (1:1) zakladateľov združenia DEUS postupne došlo k prevzatíu ťarchy financovania na štát.

Využívanie informačného systému. IS DCOM využívajú obce na báze dobrovoľnosti. Na účely dosiahnutia maximálnej efektívnosti je potrebné brať do úvahy zabezpečenie jeho plného využívania pre všetky mestá a obce. Dosahovaniu efektívnosti neprospieva ani absencia pripojenia sa miest a obcí z Bratislavského kraja. Dôvodom je vylúčenie z pravidiel fondov EÚ. Prípadné financovanie obcí z BA kraja vyvolá dodatočné finančné požiadavky na štátny rozpočet.

5.6 Podnikateľské prostredie – každé zjednodušenie administratívnej náročnosti je pozitívne

Parametre podnikateľského prostredia sú predmetom kritiky podnikateľského sektora. A tiež v medzinárodnom porovnaní Slovensko patrí, medzi krajinami EÚ, k tým, kde je miera administratívnej náročnosti a byrokracie vysoká. Preto každé opatrenie, ktoré zlepšuje podmienky podnikania treba považovať za pozitívne. Jedno z takýchto opatrení sa viaže na uplatňovanie zjednodušených colných postupov v rámci EÚ, ktoré sa od 1. mája 2016 menili. Kontrolná akcia **45/2017** bola zameraná na to, či nové nariadenia EÚ, tzv. Colný kódex Únie, delegované nariadenie

a vykonávacie nariadenie boli dodržané pri udeľovaní povolení tzv. „schváleného hospodárskeho subjektu“, pri pozastavení ich účinnosti, ako aj zrušení týchto povolení.

- Status schváleného hospodárskeho subjektu môžu mať podľa platných nariadení tie podnikateľské subjekty, obchodujúce s tretími krajinami, ktoré spĺňajú prísne kritériá povoloacieho procesu, výsledkom ktorého je získanie rôznych výhod v colnom konaní. V čase výkonu kontroly ich bolo 82. Na reprezentatívnej vzorke držiteľov povolení schváleného hospodárskeho subjektu (61 %) bolo preverené dodržiavanie platnej európskej, ako aj národnej legislatívy v rámci rozhodovacieho procesu, ako aj monitoringu držiteľov povolení.
- V rámci kontroly boli zistené viaceré závažné nedostatky v činnosti útvaru finančnej správy, ktorý proces schvaľovania statusu zabezpečoval. Ak subjekt neplní uplatňovanie zjednodušeného colného konania prieběžne, je tu vysoké riziko colného úniku, na ktoré NKÚ SR svojou kontrolou upozornil finančnú správu.
- Zistenia NKÚ SR sa stali súčasťou nového zákona o Finančnej správe SR. Finančná správa v rámci svojej organizačnej štruktúry zriadila nový útvar „Úrad pre vybrané hospodárske subjekty“, na ktorý sa presunie aj celá agenda schvaľovania statusu „schválený hospodársky subjekt.“ Znamená to, že napr. schválený hospodársky subjekt, ktorým je Volkswagen, bude môcť na jednom mieste riešiť všetky svoje daňové i colné povinnosti, čo určite zjednodušuje splnenie povinností voči štátnej správe.

5.7 Predbežné štúdie – cesta ku kvalitnejšiemu výberu tém na kontrolu a ich výkonu

Stratégiou NKÚ SR je neustále zvyšovať kvalitu

kontrolnej činnosti a jej zameranie na hlavné problémy verejných politík. Aby sa tento cieľ naplňal, stále väčšia pozornosť je venovaná príprave kontrol formou vypracovania predbežných štúdií, ktoré z verejne dostupných zdrojov analyzujú vybrané verejné politiky z rôznych stránok. V prípade že štúdia poukáže na vážne riziká v napínaní cieľov konkrétnej verejnej politiky, jej financovania, ľudských zdrojov, organizácie a pod., stáva sa štúdia základom pre program budúcej kontrolnej akcie. V roku 2018 boli vypracované 4 predbežné štúdie. Jedna z nich, zameraná na poskytovanie sociálnych služieb, sa stala základom kontroly zameranej na túto problematiku, o výsledkoch ktorej informuje táto správa.

Predbežná štúdia – **Vyššie územné celky ako tvorcovia vybraných politík** – bola zameraná na problematiku výkonu prenesených kompetencií štátu na VÚC. Formou tzv. kompetenčného dotazníka, ktorý bol zaslaný všetkým VÚC sa mapovalo vykonávanie kompetencií samosprávnymi krajinami v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samosprávnych krajinách a zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky. Základnou filozofiou dotazníkového prieskumu bolo zistiť, aké pôsobnosti a právomoci VÚC vykonávali, s akým počtom zamestnancov a s akými finančnými prostriedkami. Údaje sa zhromažďovali nielen za úrady samosprávnych krajov, ale aj za ich podriadené organizácie bez ohľadu na ich právnu formu.

Z informácií získaných z dotazníkového prieskumu a z intenzívnej komunikácie s VÚC pri jeho vyplňaní vyplynuli **nasledovné riziká týkajúce sa činnosti VÚC:**

- chýbajúce informácie o spravovaných oblastiach
- nesprávne zostavenie (formulovanie) zámerov a cieľov a v dôsledku toho neúčinné použitie zdrojov VÚC
- nedostatočné využívanie svojich právomocí (pasivita VÚC)
- takmer žiadna kontrola
- neúčinné použitie zdrojov.

Štúdia priniesla množstvo informácií, ktoré jasne dokumentujú problémy výkonu prenesených kompetencií i problémy v (ne)plnení úloh regionálneho rozvoja, ako základnej úlohy tohto stupňa samosprávy. Výsledky štúdie poslúžili na formuláciu kontrolnej akcie, ktorá bude vykonaná v roku 2019 a bude zameraná na problematiku napínania dvoch dôležitých kompetencií v oblasti školstva a zdravotníctva.

Účelom predbežnej štúdie **Systém priamych podpôr v podmienkach Slovenského poľnohospodárstva** bolo pripraviť kontrolu výkonnosti zameranú na systém priamych podpôr – nastavenie systému, financovanie, administratívne kontroly a kontroly na mieste.

Vyhodnotenie realizovaných procesov zo strany poskytovateľa finančných prostriedkov možno vykonať v nasledovných oblastiach (zameranie kontroly):

- podávanie žiadosti o priame podpory
- kontroly žiadostí zo strany poskytovateľa – administratívne kontroly a kontroly na mieste (vrátane

komunikácie medzi zapojenými subjektami do procesu hodnotenia žiadosti)

- schválenie žiadosti a vyplatenie finančných prostriedkov žiadateľovi.

Z identifikovaných rizík NKÚ SR zostavil kontrolné otázky, ktoré sú zhrnuté v analýze problému. Za hlavnú otázku kontroly bola určená: „Je systém riadenia a poskytovania priamych podpôr efektívny?“ Na základe spracovanej a schválenej predbežnej štúdie bola schválená kontrolná akcia pre rok 2019.

NKÚ SR v rámci prípravy výkonnostnej kontroly spracoval predbežnú štúdiu mapujúcu **systém sociálneho poistenia na Slovensku s perspektívou porovnania s Českou republikou**. Sociálna poisťovňa má v rámci verejnej správy na Slovensku špecifické a unikátne postavenie. Obdobne je na tom Česká správa sociálneho zabezpečení v Českej republike. Ich jedinečné, monopolné postavenie neumožňuje porovnanie s obdobnou entitou na národnej úrovni.

Spoločná história a základy systémov stavajú dobrú východiskovú pozíciu pre porovnanie (benchmarking) vybraných procesov, činností a prístupov pri výbere a správe poisťného, či pri vymáhaní pohľadávok medzi jednotlivými inštitúciami. Na základe spoločnej analýzy rizík bude porovnávaná efektívnosť a administratívna náročnosť hlavných a podporných procesov pri výbere poisťného a správe pohľadávok, cielenie kontrolnej činnosti inštitúcií zameranej na platiteľov poisťného, prínosy, úskalia a dobrú prax pri informatizácii inštitúcií, a tiež ich strategické zameranie a výkonnosť systémov prostredníctvom vybraných makroekonomických ukazovateľov. **Samotná kontrola**

prebehne v roku 2019 a spoločné výsledky budú prezentované v roku 2020.

NKÚ SR zaradil do plánu kontrolnej činnosti na rok 2018 vypracovanie predbežnej štúdie k plánovanej medzinárodnej kontrole výkonnosti zameranej na **daňovú podporu vo vybraných oblastiach environmentálnej politiky a uplatňovanie antidumpingového a vyrovnávacieho cla**.

Európska Únia si v rámci svojej stratégie Európa 2020 stanovila za jeden zo svojich cieľov riešenie zmeny klímy, ako aj nedostatku energie a zdrojov. Táto stratégia zaviazala všetky členské štáty k povinnosti zvýšiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie. Využívanie energie z obnoviteľných zdrojov a úspora energie sú významným opatrením potrebným na zníženie emisií skleníkových plynov. Úlohou každého členského štátu je dosiahnutie 20 % podielu energie z obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“) na hrubej konečnej energetickej spotrebe Spoločenstva. Vybranými oblasťami sú fotovoltaické články, vybrané alternatívne palivá (LPG, CNG, LPN, biopalivá), ako aj elektromobily.

Výsledkom predbežnej štúdie bolo zmapovať transponovanie stratégie Európa 2020 do národnej legislatívy SR, ako aj správne určiť ministerstvo zodpovedné za danú oblasť, keďže daná problematika spadá do pôsobnosti viacerých orgánov verejnej správy. Na základe komparácie zistených skutočností medzi NKÚ ČR a NKÚ SR sa bude v rámci pripravovanej medzinárodnej koordinovanej kontroly preverovať účinnosť podpory vo vybraných oblastiach klimaticko-energetickej politiky, vyhodnocovať udržateľnosť financovania príslušných opatrení, ako aj zisťovať vyhodnocovanie dôsledkov príslušnými orgánmi verejnej správy.

Prílohy

Príloha č. 1

Prehľad kontrolných akcií zaradených do Správy o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ SR za rok 2018

Záverečné správy z kontrolných akcií, ktorých výsledky sú obsahom Správy o výsledkoch kontrolnej činnosti NKÚ SR za rok 2018, sú uverejnené na webovom sídle Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky.

001/2018

Predbežná štúdia - vyššie územné celky ako tvorcovia vybraných politik

002/2018

Analytická správa - Kompetencie na území hlavného mesta SR

003/2018

Realizácia výziev a vyzvaní programového obdobia 2014 – 2020 III

004/2018

Preverenie pripravenosti krajiny na plnenie trvalo-udržateľných cieľov Agendy OSN 2030

005/2018

Systém uzatvárania, registrácie, vecného a finančného plnenia zmlúv

006/2018

Regulácia v elektroenergetike

007/2018

Plnenie opatrení protipovodňovej ochrany územia

008/2018

Politika lesného hospodárstva a nakladanie s majetkom v štátnych podnikoch

009/2018

Politika lesného hospodárstva v mestských a obecných lesoch

011/2018

Obnova a modernizácia verejného osvetlenia miest a obcí z pohľadu výkonnosti

012/2018

Predbežná štúdia - Systém sociálneho a dôchodkového zabezpečenia na Slovensku

013/2018

Systém udeľovania licencií u vybraných komodít

015/2018

Predbežná štúdia na daňovú podporu v oblasti environmentálnej politiky a uplatňovanie antidumpingového a vyrovnávacieho cla

016/2018

Správny fond Sociálnej poisťovne

017/2018

Individuálna účtovná závierka Ministerstva financií Slovenskej republiky

018/2018

Plnenie záväzkov SR vo vzťahu k NATO

019/2018

Plnenia cieľov a merateľných ukazovateľov vybraných podprogramov v rámci programu Rozvoj obrany kapitoly Ministerstva obrany SR

020/2018

Efektívnosť a účinnosť triedeného zberu komunálneho odpadu

022/2018

Činnosť vybraných organizácií v oblasti regionálneho školstva

023/2018

Hospodárenie spoločnosti BIONT, a.s.

024/2018

Sociálne služby pre seniorov

025/2018

Analytická správa - Systém financovania výskumu a vývoja z verejných zdrojov v Slovenskej republike

026/2018

Analytická správa - Investičná pomoc v Slovenskej republike

027/2018

Stanovisko k návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2017

028/2018

Stanovisko k návrhu rozpočtu verejnej správy a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky na rok 2019

029/2018

Kontrola prijatých opatrení v rámci kontrolnej akcie Realizácia výziev a vyzvaní programového obdobia 2014 - 2020

030/2018

Informačný systém dátového centra obcí

031/2018

Systém priamych podpôr v podmienkach slovenského poľnohospodárstva - Predbežná štúdia

032/2018

Poskytovanie sociálnych služieb pre seniorov - Predbežná štúdia

033/2018

Hospodárenie s majetkom v obci Kamenín

034/2018

Hospodárenie s verejnými prostriedkami a nakladanie s majetkom štátu v Úrade komisára pre deti

035/2018

Kontrola funkčnosti a využívania elektronického zdravotníctva

036/2018

Kontrola vecného s finančného plnenia zmlúv

037/2018

Zabezpečenie verejnej vodnej dopravy po Dunaji medzi prístavmi Vojka a Kyselica

038/2018

Centrálny nákup nemocničných lôžok

039/2018

Transformácia Slovenskej akadémie vied

001/2017

Kontrola nastavenia „Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy SR“ a uplatňovanie jej princípov efektívnosti a hospodárnosti

003/2017

Kontrola efektívnosti a účinnosti systému financovania živočíšnej výroby z fondov EÚ a zo štátneho rozpočtu

023/2017

Účinnosť zavedenia REPASu pri uplatňovaní uchádzačov o zamestnanie

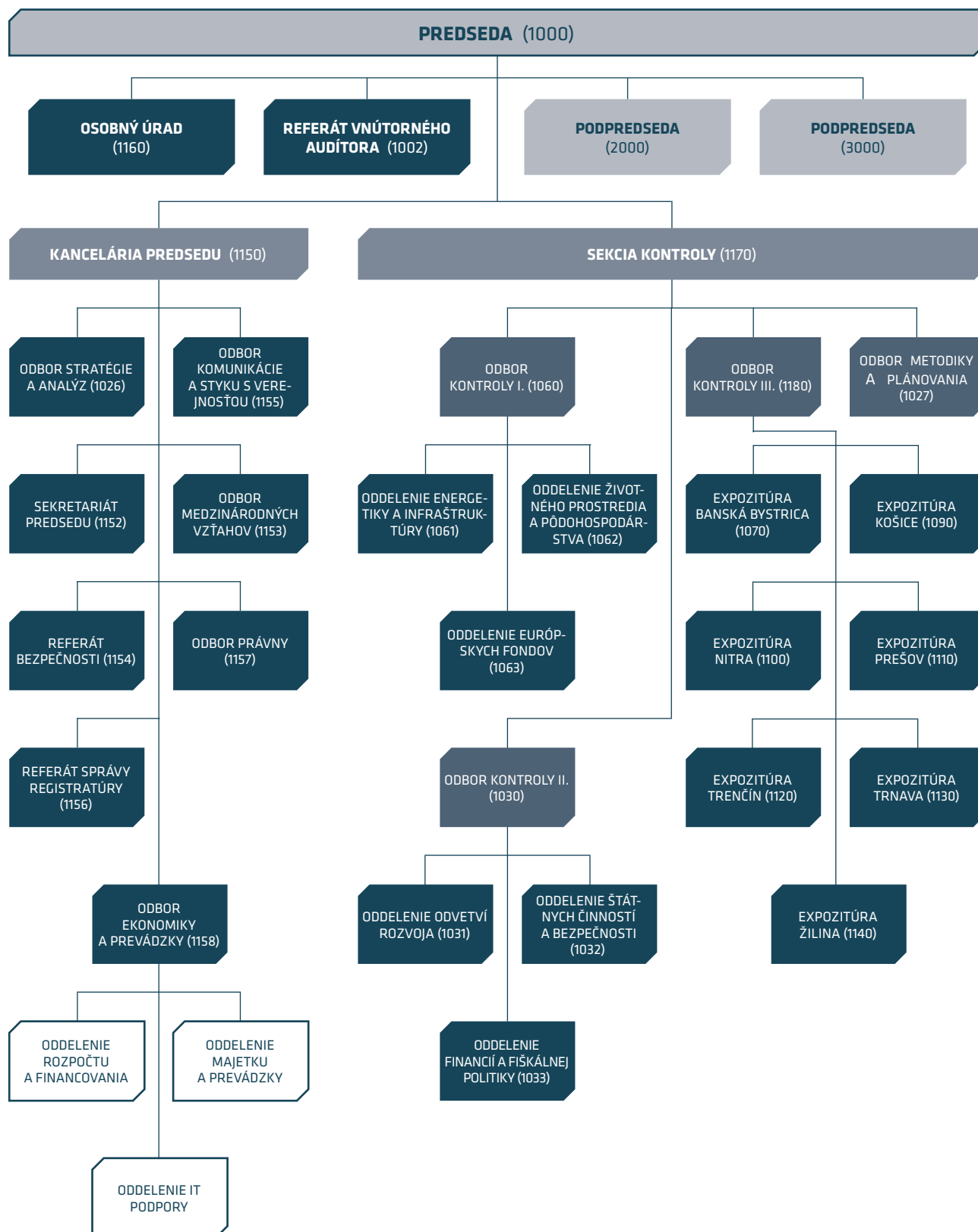
026/2017

Prínosy investícií do odkanalizovania z Operačného programu Životné prostredie

045/2017

Kontrola postupu colných orgánov pri vydávaní povolenia schváleného hospodárskeho subjektu, pozastavení účinnosti povolenia schváleného hospodárskeho subjektu a zrušení povolenia schváleného hospodárskeho 1060 Sekcia hospodárskych odvetví a európskych fondov

Príloha č. 2 ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA NKÚ SR

Najvyšší kontrolný úrad SR
Priemyselná 2 | Bratislava 824 73
www.nku.gov.sk | info@nku.gov.sk
+421 2 501 14911